

Stredná zdravotnícka škola – Egészségügyi Szakközépiskola
Športová ul. 349/34
929 01 Dunajská Streda

Školský vzdelávací program

Revidovaný, platný od 1.9.2019

Študijný odbor – 53 56 M zdravotnícky asistent

OBSAH

1 Úvodné identifikačné údaje.....	5
2 Charakteristika šk. vzdelávacieho programu – študijného odboru ZA	
2.1 Popis vzdelávacieho programu.....	7
2.2 Základné údaje pre stupeň: úplné stredné odborné vzdelanie - 5356 M zdravotnícky asistent.....	8
2.3 Základné údaje pre pomaturitné kvalifikačné štúdium, stupeň: úplné stredné odborné vzdelanie - 5356 N zdravotnícky asistent.....	9
2.4 Požiadavky zdravotnej spôsobilosti na uchádzača.....	10
2.5 Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce.....	10
2.6 Hodnotenie.....	11
3 Profil absolventa.....	15
3.1 Celková charakteristika absolventa.....	15
3.2 Kľúčové kompetencie.....	16
3.3 Odborné kompetencie.....	18
3.4 Všeobecné kompetencie.....	22
4 Učebné plány.....	25
4.1 Rámcový učebný plán štvorročné štúdium.....	25
4.2 Učebný plán pre triedy s vjs.....	28
4.3 Učebný plán pre triedy s vjm.....	31
4.4 Rámcový učebný plán pre 2 – ročné nadstavbové štúdium – denné.....	35
4.5 Učebný plán pre 2 – ročné nadstavbové štúdium – denné.....	37
5 Vzdelávacie oblasti.....	39
5.1 Všeobecné vzdelávanie.....	39
5.1.1 Jazyk a komunikácia.....	41
5.1.2 Človek a hodnoty.....	56

5.1.3 Človek a spoločnosť.....	60
5.1.4 Človek a príroda.....	61
5.1.5 Matematika a práca s informáciami.....	65
5.1.6 Zdravie a pohyb.....	67
5.2 Účelové kurzy.....	70
5.2.1 Ochrana človeka a prírody.....	70
5.2.2 Telovýchovno-výcvikový kurz.....	72
6 Odborné vzdelávanie.....	73
6.1 Vzdelávacie štandardy odb. vzdelávania.....	73
6.2 Učebné osnovy odborných premetov.....	74
7 Základné podmienky na realizáciu školského vzdelávacieho programu.....	74
7.1 Organizačné podmienky na realizáciu školského vzdelávacieho programu.....	74
7.2 Formy praktického vyučovania.....	75
7.3 Spôsoby a podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania na SZŠ, vydávanie dokladu o získanom vzdelaní.....	75
7.4 Základné materiálne podmienky.....	77
7.5 Personálne zabezpečenie.....	82
7.6 Učebné zdroje.....	84
7.6.1 Odborná literatúra.....	84
7.6.2 Didaktická technika.....	85
7.6.3 Materiálne výučbové prostriedky.....	85
8 Využitie školského vzdelávacieho programu pre vzdelávanie dospelých.....	86
8.1 Učebný plán pre 3 – ročné nadstavbové štúdium – večerné	87
8.2 Učebný plán pre 2 – ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium.....	89
9 Osobitosti a podmienky vzdelávania žiakov výchovno-vzdelávacími potrebami.....	91
10 Maturitná skúška	92
10.1 Spôsob a podmienky ukončovania vzdelávania na SZŠ, vydávanie dokladu o získanom vzdelaní.....	93
10.2 Témy maturitnej skúšky.....	93
10.3 Hodnotenie vzdelávacích výstupov založené na výkonových kritériách.....	95

10.4 Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku.....	98
10.5 Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov.....	98

1 ÚVODNÉ IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

Názov a adresa školy	Stredná zdravotnícka škola- Egészségügyi Szakközépiskola
Názov školského vzdelávacieho programu	
Kód a názov ŠVP	ISCED 3A, ISCED 4A
Kód a názov študijného odboru	53 56 M zdravotnícky asistent
Stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie
Dĺžka štúdia	4 roky, 2 roky
Forma štúdia	denná, externá - večerná
Vyučovací jazyk	slovenský, maďarský
Druh školy	štátna
Dátum schválenia ŠkVP	
Miesto vydania	Dunajská Streda
Platnosť ŠkVP	1.september 2019 – začínajúc druhým ročníkom

Kontakty pre komunikáciu so školou:

Titul, meno, priezvisko	Pracovná pozícia	Telefón	Fax	e-mail	Iné
PaedDr. Beata Miklósová	Riaditeľka školy	+31 552 26 50	+31 552 26 50	beata.miklosova@gmail.com	www.szds.sk
Mgr. Ildikó Feketeová	Zástupca riaditeľa pre teoretické vyučovanie	+31 552 26 50		ildikofekete@zoznam.sk	
PhDr. Zuzana Fenešová	Zástupca riaditeľa pre praktické vyučovanie	+31 552 26 50		zuzana.fenesova@centrum.sk	
Mgr.Terézia Vasmeraová	Výchovný poradca				

Zriaďovateľ:

Trnavský samosprávny kraj
 Odbor školstva a telesnej kultúry
 Starohájska 10
 917 01 Trnava

Dunajská Streda

PaedDr. Beata Miklósová
 riaditeľka školy

Názov a adresa školy	Stredná zdravotnícka škola- Egészségügyi Szakközépiskola Športová ul. 349/34, 929 01 Dunajská Streda
Názov školského vzdelávacieho programu	
Kód a názov ŠVP	
Kód a názov študijného odboru	53 56 M zdravotnícky asistent
Stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie
Dĺžka štúdia	4 roky, 2 roky
Forma štúdia	denná, večerná - externá

Záznamy o platnosti a revidovaní školského vzdelávacieho programu:

Platnosť ŠkVP Dátum	Revidovanie ŠkVP Dátum	Zaznamenanie inovácie, zmeny, úpravy a pod.
22. 09. 2008		
01.09.2009	22.06.2009	Učebný plán pre všeobecné vzdelávanie s vjm. Učebný plán pre všeobecné vzdelávanie s vjs. (2. CUJ, názov študijného predmetu- Etiketa a estetika, TEV- počet vyučovacích hodín)
1.9.2013	24.09.2013	Učebný plán pre triedy s vyučujúcim jazykom maďarským Učebný plán pre triedy s vyučujúcim jazykom slovenským Učebný plán pre nadstavbové štúdium – denné 2 ročné Nový predmet - Geografia
		Revidovaný profil absolventa – odborné kompetencie, charakteristika vzdelávacieho programu, personálne zabezpečenie
1.9.2017	1.9.2017	Revidovaný profil absolventa – odborné kompetencie podľa vyhlášky Nový predmet – technológia prípravy jedál Predmet matematika rozdelený na 4. ročníky.
		Do tematických plánov zapracovaná tematika finančnej gramotnosti.
1.9.2019	3.7.2019	Zrušenie predmetu etiketa a estetika.

2 CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU ŠTUDIJNÉHO ODBORU ZDRAVOTNÍCKY ASISTENT

2.1 Popis vzdelávacieho programu

Vzdelávací program je určený pre študijný odbor zdravotnícky asistent.

Štátny vzdelávací program pre študijný odbor: zdravotnícky asistent má poskytnúť základný rámec, pravidlá a požiadavky pre tvorbu školských vzdelávacích programov. ŠVP neslúži na priame vyučovanie, ale je iba podkladom, spolu s legislatívou, pre tvorbu školských vzdelávacích programov.

Vzdelávací program a príprava žiakov má široký záber. Široké profilovanie absolventov so zameraním na kľúčové kompetencie umožňuje pripraviť žiakov na komplexné riešenie odborných problémov, ale aj na ich pohotovú adaptabilitu a prispôsobenie sa pre prácu v nových podmienkach (v závislosti od trhu práce), pre uplatňovanie nových koncepcií, metód, foriem, postupov, činností.

Štátny vzdelávací program zahŕňa všeobecné, odborné ako aj špecifické teoretické poznatky a ich aplikáciu v praktických činnostiach pri príprave zdravotníckych pracovníkov – zdravotníckych asistentov pre oblasť ošetrovateľskej starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb. Jeho obsah a štruktúra poskytuje široký odborný profil, ktorý je zárukou prípravy absolventov schopných samostatne vykonávať ošetrovateľské, asistentské a administratívne činnosti v preventívnom, diagnostickom a liečebnom režime zdravotnej starostlivosti.

Obsah vzdelania je koncipovaný tak, aby žiaci zvládli všeobecné a odborné poznatky a zručnosti na požadovanej profesionálnej úrovni nevyhnutné na získanie úplného všeobecného vzdelania a odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania zdravotnícky asistent. Tomu zodpovedá štruktúra a obsah odbornej zložky vzdelávania vrátane klinickej praxe. Dominantnú zložku odbornej prípravy tvoria predmety teoretického

a praktického zamerania, najmä základy ošetrovania a asistencie, anatómia a fyziológia, prvá pomoc, pedagogika, psychológia a profesijná komunikácia, zdravotnícka etika a odborná klinická prax. Tieto predmety prehlbujú vzťah medzi teoretickými vedomosťami a praktickým osvojovaním si profesionálnych zručností.

V teoreticko-praktickej príprave v triedach, laboratóriách, špecializovaných odborných učebniach žiaci získajú základné poznatky, vždy však v súvislosti s ich praktickou aplikáciou a praktickým využitím. Vedomosti žiakov získané v teoretickom vyučovaní slúžia predovšetkým na zdôvodnenie praktických činností a postupov. Na odbornej klinickej praxi sa utvárajú, rozvíjajú a upevňujú základné odborné zručnosti v odborných činnostiach pod priamym vedením odborných učiteľov alebo odborníkov z praxe s príslušnou odbornou spôsobilosťou podľa osobitného predpisu. Odbornú prípravu umocňuje absolvovanie odborných exkurzií na špecializovaných pracoviskách.

Z hľadiska jeho použitia pre cieľové skupiny vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky sa vzdelávanie uskutočňuje ako:

- denné štvorročné štúdium pre absolventov základnej školy,

- denné a externé - večerné dvojročné pomaturitné kvalifikačné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou.

Podmienky prijatia ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy. Absolventi tohto vzdelávacieho programu získajú úplné stredné odborné vzdelanie. Výstupným dokladom o získanom vzdelaní je maturitné vysvedčenie.

Absolventi štúdia sa uplatnia pri výkone zdravotníckeho povolania: zdravotnícky asistent.

2.2 Základné údaje pre stupeň: úplné stredné odborné vzdelanie – 53 56 M zdravotnícky asistent

Študijný odbor:	53 56 M zdravotnícky asistent
Forma štúdia:	Denné štúdium pre absolventov základnej školy
Dĺžka štúdia:	4 roky
Vyučovací jazyk	Štátny jazyk
Nevyhnutne vstupné požiadavky na štúdium:	Nižšie stredné vzdelanie a splnenie podmienok prijímacieho konania
Podmienky na prijatie do študijného odboru:	Do študijného odboru zdravotnícky asistent môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotnú spôsobilosť na prácu v odbore. Vyjadrenie lekára o zdravotnom stave uchádzača musí byť pripojené k prihláške. Profilové predmety na prijímacie skúšky: - slovenský jazyk a literatúra - prírodopis/ biológia
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o získanom stupni vzdelania a o získanej kvalifikácii	Vysvedčenie o maturitnej skúške Absolvent v zmysle nariadenia vlády č. 513/2011 Z.z. o používaní profesijných titulov a ich skratiek viažucich sa na odbornú spôsobilosť na výkon zdravotníckeho povolania je oprávnený používať profesijný titul " <i>zdravotnícky asistent</i> ", ktorý používa osoba odborne spôsobilá na výkon odborných pracovných

	činností v zdravotníckom povolani zdravotnícky asistent.
Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplné stredné odborné vzdelanie
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Zdravotnícky asistent je zdravotnícky pracovník, ktorý sa uplatní v zariadeniach zdravotnej starostlivosti a v zariadeniach sociálnych služieb.
Možnosti ďalšieho štúdia:	Vzdelávacie programy pomaturitného a vysokoškolského štúdia. Ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov podľa platnej legislatívy MZ SR

2.3 Základné údaje pre pomaturitné kvalifikačné štúdium, stupeň: úplné stredné odborné vzdelanie – 53 56 N zdravotnícky asistent

Študijný odbor:	5356 N zdravotnícky asistent
Forma štúdia:	1. Denné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou 2. Externé -večerné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou
Dĺžka štúdia:	1. 2 roky 2. 2 roky
Vyučovaci jazyk	Štátny jazyk
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie a splnenie podmienok prijímacieho konania
Podmienky na prijatie do študijného odboru:	Do študijného odboru zdravotnícky asistent môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotnú spôsobilosť na prácu v odbore. Vyjadrenie lekára o zdravotnom stave uchádzača musí byť pripojené k prihláške. Profilové predmety na prijímacie skúšky: - slovenský jazyk a literatúra - biológia
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška z odbornej zložky
Doklad o získanom stupni vzdelania a o získanej kvalifikácii	Vysvedčenie o maturitnej skúške Absolvent v zmysle nariadenia vlády č. 513/2011 Z.z. o používaní profesijných titulov a ich skratiek viažucich sa na odbornú spôsobilosť na výkon zdravotníckeho povolania je oprávnený používať profesijný titul " <i>zdravotnícky asistent</i> ", ktorý používa osoba odborne spôsobilá na výkon odborných pracovných činností v zdravotníckom povolani zdravotnícky asistent.

Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplné stredné odborné vzdelanie
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Zdravotnícky asistent je zdravotnícky pracovník, ktorý sa uplatní v zariadeniach zdravotnej starostlivosti a v zariadeniach sociálnych služieb
Možnosti ďalšieho štúdia:	Vzdelávacie programy pomaturitného a vysokoškolských štúdií. Ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov podľa platnej legislatívy MZ SR

2. 5 Požiadavky zdravotnej spôsobilosti na uchádzača

Do stredných zdravotníckych škôl môžu byť prijatí uchádzači, ktorých zdravotný stav posúdil a na prihláške potvrdil pediater poskytujúci všeobecnú starostlivosť o deti a dorast alebo všeobecný lekár pre dospelých pre externú formu vzdelávania. Do študijného odboru zdravotnícky asistent môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotnú spôsobilosť k výkonu zdravotníckeho povolania vrátane opatrení pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť podľa právnych predpisov MZ SR.

Do študijného odboru zdravotnícky asistent nemôžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú mentálne, zmyslové alebo telesné postihnutie, zdravotné oslabenie alebo ochorenie, majú narušenú komunikačnú schopnosť, špecifické poruchy učenia alebo správania sa, autistický syndróm, poruchy psychického vývinu.

2. 6 Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce

Požiadavky vychádzajúce zo všeobecne platných predpisov, nariadení a vyhlášok.

Výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia, hygiene práce a ochrane pred požiarom je neoddeliteľnou súčasťou teoretického vyučovania, praktickej prípravy a odbornej klinickej praxe. V priestoroch určených na vyučovanie žiakov je potrebné utvoriť podľa platných predpisov podmienky na zaistenie bezpečnosti a hygieny práce. Je nevyhnutné preukázateľne poučiť žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dodržiavanie týchto predpisov vyžadovať.

V priestoroch určených na praktickú prípravu je potrebné podľa platných technických predpisov vytvoriť podmienky na bezpečnú prácu, dôkladne a preukázateľne oboznámiť žiakov s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, s hygienickými predpismi, s technickými predpismi a technickými normami, s predpísanými technologickými postupmi, s pravidlami bezpečnej obsluhy technických zariadení, používaním ochranných prostriedkov a dodržiavanie týchto predpisov kontrolovať a vyžadovať.

Pracovná činnosť v študijnom odbore si vyžaduje stále a priame vedenie odborného učiteľa alebo odborného pracovníka povereného vedením nácviku a upevňovania odborných činností.

V procese priebehu praktických činností sa musia používať predpísané ochranné pracovné prostriedky a pomôcky, technika a prístroje v bezchybnom stave.

Klinická prax v zdravotníckych, sociálnych a ďalších zariadeniach prebieha v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov rovnako ako aj z hľadiska zdravotníckej etiky, ochrany zdravia pacientov a hygieny v skupinách s počtom žiakov maximálne 6 podľa charakteru činností.

2.7 Hodnotenie

Hodnotenie je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vyučovacieho procesu, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania.

Musí spĺňať tieto funkcie:

- diagnostická, ktorá určuje mieru vedomostí, zručností, postojov žiakov a ich nedostatkov,
- prognostická, ktorá identifikuje zodpovedajúce predpoklady, možnosti a potreby ďalšieho vývoja žiakov,
- motivačná, ovplyvňujúca pozitívnu motiváciu žiakov,
- výchovná, formujúca pozitívne vlastnosti a postoje žiakov,
- informačná, ktorá dokumentuje výsledky vzdelávania,
- rozvíjajúca, ktorá ovplyvňuje sebakontrolu a sebahodnotenie žiakov,
- spätnoväzbová, ktorá vplýva na revidovanie procesu výučby.

V rámci celého výchovno-vzdelávacieho procesu akceptujeme tieto funkcie **na základe** nižšie uvedených **kritérií** budeme využívať nasledovné **formy** hodnotenia:

1) podľa výkonu žiaka

- a) výkonové hodnotenie, v ktorom sa výkon žiaka porovnáva s výkonom iných žiakov,
- b) hodnotenie absolútneho výkonu, kde sa výkon žiaka meria na základe stanoveného kritéria (norma, štandard). Hodnotia sa vzdelávacie výstupy priamo na vyučovacej hodine a po ukončení vzdelávacieho programu maturitné témy, zadania a úlohy na záverečnej, maturitnej a absolventskej skúške
- c) individuálne hodnotenie, pri ktorom sa porovnáva aktuálny výkon žiaka s jeho predchádzajúcim výkonom.

2) podľa cieľa vzdelávania

- a) sumatívne hodnotenie na jasne definovaných kritériách pri ukončení štúdia (záverečná, maturitná a absolventská skúška),
- b) formatívne hodnotenie zabezpečuje spätnú väzbu medzi žiakom a učiteľom. Hodnotí sa ústne a využíva sa najmä pri hodnotení kľúčových kompetencií.

3) podľa času

- a) priebežné hodnotenie, kde sa žiak hodnotí v priebehu celého vyučovacieho obdobia na vyučovacej hodine
- b) záverečné hodnotenie, pri ktorom sa žiak hodnotí jednorázovo na konci vyučovacieho obdobia / štvrt'ročne, polročne, ročne/

4) podľa informovanosti

- a) formálne hodnotenie, kedy je žiak dopredu informovaný o hodnotení a môže sa naň pripraviť /testy, písomné práce, a pod./
- b) neformálne hodnotenie, pri ktorom sa pozoruje bežná činnosť žiaka vo vyučovacom procese.

5) podľa činnosti

- a) hodnotenie priebehu činnosti, napr. rôznych cvičení, úloh a pod.,
- b) hodnotenie výsledku činnosti, napr. test, výkres, model, výrobok a pod.

6) podľa prostredia

- a) interné hodnotenie, prebieha v škole učiteľmi,
- b) externé hodnotenie prebieha v škole inými ľuďmi napr. učiteľ z inej školy, odborník z praxe, inšpektor a pod.

Hodnotenie v ŠkVP je založené na **hodnotiacom štandarde**. Je to súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overovanie vzdelávacích výkonov – výkonových štandardov. Zisťuje, či žiak predpísaný vzdelávací výstup zvládol alebo nie.

Hodnotiaci štandard zahŕňa:

• **Kritériá hodnotenia** zisťujú mieru realizácie plánovaných výsledkov, určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že učenie bolo ukončené a preukázané pre požadovaný výkonový štandard. Je dôležité aby kritériá hodnotenia boli definované na jeden výkon, aby boli konkrétne, jasné, stručné, zamerané buď na proces (činnosť) alebo na výsledok činnosti.

V ŠkVP by mali byť jasne deklarované kritériá napr. pre ústnu odpoveď, písomnú prácu, skupinovú prácu, laboratórnu prácu, ap. Kritériá sumatívneho hodnotenia by mali byť uvedené vzhľadom k stanoveným témam, zadaniam alebo úlohám ako príloha ŠkVP.

Spôsoby a postupy hodnotenia môžu byť rôzne a budú sa členiť podľa nasledovných kritérií:

- a) podľa počtu skúšaných žiakov
  - individuálne
  - skupinové
  - frontálne
- b) podľa časového zaradenia
  - priebežné skúšanie (skúša sa učivo jednej alebo niekoľkých vyučovacích hodín),
  - súhrnné skúšanie (skúša sa učivo tematického celku alebo učivo za celé klasifikačné obdobie),
  - záverečné skúšanie (záverečné, maturitné, absolventské alebo opravné skúšky).
- c) podľa spôsobu vyjadrovania sa
  - ústne hodnotenie (otázka – odpoveď),
  - písomné hodnotenie (cieľový test, test voľných odpovedí, stanovenie (určenie niečoho), prípadová štúdia, projekt, zistenie a pod.),
  - praktické hodnotenie (cvičenia, simulácie, projekty a pod.).

d) podľa vzdelávacích výstupov sa hodnotia kognitívne (rozumové) kompetencie napr. pamäťové alebo aktuálne činnosti a praktické kompetencie (výrobok, proces, postup). Študenti si zavedú (AZD) tzv. „Portfólio“ ako súbor dokumentov o rôznych aktivitách študenta a jeho výsledkoch, ako aj o oblastiach jeho aktivít, činností a miery ich praktického zvládnutia. Je to súbor dôkazov, ktorý umožní hodnotiť rozvoj kompetencií za určité obdobie.

Pri hodnotení praktických kompetencií sa veľmi osvedčilo hodnotenie na základe „referencií“ kompetentných osôb, odborníkov alebo organizácií, ktoré vypovedajú o kvalite vedomostí, zručností a postojoch.

Rôzne metódy hodnotenia praktických a kognitívnych kompetencií ukazuje nasledovná tabuľka.

Zoznam štandardných nástrojov hodnotenia

ODBORNÉ KOMPETENCIE	KOGNITÍVNE KOMPETENCIE ROZUMOVÉ
Praktické cvičenia	Ústna odpoveď (krátke, súvislé
Simulované situácie	a obmedzené odpovede, doplnenia)
Úloha hrou	Písomné odpovede (testy)
Ústne odpovede	Projekt
Projekt	Zistenie
Zistenie	Stanovenie (niečo určiť)
Stanovenie (niečo určiť)	Porovnanie
Prípadová štúdia	Prípadová štúdia
Zapisovanie do pracovnej knihy	Školská práca
Protokoly	Úlohy a cvičenia
Správy	
Osobný rozhovor	
Dotazník	

Pri rozhodovaní o využití uvedených postupov platia tieto zásady:

praktické, ústne a písomné overovanie by sa malo používať vtedy, ak je možné overiť kompetencie na základe kritérií v určitom stanovenom čase,

- písomné overovanie by sa malo použiť tam, kde sa dá predložiť vopred pripravený písomný materiál,
- portfólio by sa malo použiť vtedy, keď ide o priebežné hodnotenie a nie je možné hodnotiť kompetencie podľa kritérií v stanovenom čase.

Organizačné a metodické pokyny sa týkajú platných predpisov, dokumentácie a pravidiel pre záverečnú, maturitnú alebo absolventskú skúšku.

Pravidlá hodnotenia (spôsoby hodnotenia a kritériá hodnotenia) sa musia vypracovať na celé obdobie štúdia pre všetky ročníky. Sú stanovené v učebných osnovách vyučovacích predmetov a sú záväzné pre učiteľa a žiaka. Súčasťou hodnotenia musí byť aj sebahodnotenie žiakov, ich schopnosť posúdiť vlastný výkon, vynaložené úsilie, osobné možnosti a rezervy.

V každom ŠkVP musia byť vytvorené jasné a objektívne pravidlá hodnotenia. Pri formulovaní pravidiel sa pridriavajte nasledujúceho usmernenia:

– hodnotenie zameriavame a formulujeme pozitívne,

- hodnotíme podľa miery splnenia (úspešnosť) daných kritérií,
- klasifikujeme iba prebrané a upevnené učivo,
- používame platnú klasifikačnú stupnicu,
- v predmete, v ktorom vyučujú viacerí učitelia, je výsledný stupeň klasifikácie stanovený po vzájomnej dohode,
- písomné práce oznamujeme žiakom vopred,
  - učíme žiakov pracovať aj s chybou, ap.

3 PROFIL ABSOLVENTA

3.1 Celková charakteristika absolventa

Študijný odbor zdravotnícky asistent pripravuje zdravotníckych pracovníkov, ktorí sú spôsobilí vykonávať ošetrovateľské, asistentské a administratívne činnosti a úlohy v preventívnom, diagnostickom a liečebnom režime zdravotnej starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb.

Náročnosť zdravotníckeho povolania si vyžaduje široký všeobecný rozhľad, rozsiahle a trvalé odborné a praktické zručnosti, osobnú zodpovednosť, čo kladie vysoké nároky na osobnostný rozvoj. Absolvent je schopný aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti v praxi, zorganizovať a zrealizovať pracovné aktivity a vyhodnotiť prácu svoju i svojich kolegov.

Dôležitou súčasťou profilu absolventa sú jeho vedomosti a spôsobilosti z oblasti starostlivosti o zdravie a jeho ochranu, z ošetrovateľskej starostlivosti, sociálnej starostlivosti, z oblasti administratívy a zdravotníckej dokumentácie a z oblasti bezpečnosti práce.

V správaní absolventa dominuje tolerancia, empatia, asertivita a prosociálne správanie.

Absolvent je pripravený pracovať tvorivo samostatne i v tíme, v praktickej i teoretickej činnosti, je komunikatívny, zručný v nadväzovaní a sprostredkovaní kontaktov, má kultivované vystupovanie a prejavy. Vyznačuje sa vysokým stupňom sebaregulácie a sebakontroly, schopnosťou spolupráce. Má predpoklady na ďalší odborný, profesionálny i osobnostný rozvoj, inováciu práce i prehĺbovanie vedomostí a zručností a je naklonený a otvorený novým trendom a metódam v danej profesii.

Absolvent má mať pre kvalifikovaný výkon týchto činností potrebné všeobecné vzdelanie, znalosť cudzích jazykov a široký odborný profil. Má byť dostatočne adaptabilný aj v príbuzných odboroch, schopný aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti pri samostatnom riešení pracovných problémov, schopný pracovať v tíme, aktívne komunikovať a podieľať sa na organizácii a riadení pracoviska, sústavne sa vzdelávať, ovládať dôležité výkonové zručnosti, konať v súlade s právnymi normami spoločnosti a zásadami etiky a demokracie. Zároveň je schopný uplatňovať moderné metódy, technológie a štýl práce, logické myslenie, samostatnosť, zodpovednosť a iniciatívu. Absolvent je pripravovaný v súlade s medzinárodnými štandardami (jazykové, počítačové). Má predpoklady na ďalší odborný, profesionálny i osobnostný rozvoj, inováciu práce i prehĺbovanie vedomostí a zručností. Je naklonený a otvorený novým trendom a metódam v danej profesii. Absolvent má predpoklady konať cieľavedome, rozvážne a rozhodne v súlade s právnymi predpismi spoločnosti, zásadami vlastenectva, humanizmu a demokracie. Predpokladá sa jeho schopnosť samostatného ďalšieho rozvoja a štúdia odboru na základe získaných vedomostí vo všeobecno-vzdelávacích i odborných predmetoch. Príprava je zameraná aj na pomaturitné, vyššie odborné vzdelávanie a vysokoškolské štúdium.

Absolvent študijného odboru je pripravený:

- realizovať plánované výkony ošetrovateľskej starostlivosti v jednotlivých fázach ošetrovateľského procesu, hlavne pri uspokojovaní bio-psycho-sociálnych potrieb chorého, v rámci svojich kompetencií,
- spolupracovať so sestrou v diagnostickom a liečebnom režime všeobecnej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti,
- podieľať sa na primárnej, sekundárnej a terciárnej prevencii,
- poskytovať odbornú prvú pomoc,

- vykonávať administratívne práce a pracovať s informačným systémom zdravotníckeho zariadenia

Absolvent sa uplatní na všetkých úsekoch zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb, kde pracuje v ošetrovateľskom tíme. Odbornou praxou a ďalším štúdiom si prehĺbuje a zvyšuje kvalifikáciu. Po absolvovaní vzdelávacieho programu absolvent disponuje nasledujúcimi kompetenciami:

3.2 Kľúčové kompetencie

Vzdelávanie v ŠVP v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania na danom stupni vzdelania smeruje k tomu, aby si žiaci vytvorili zodpovedajúce schopnosti a študijné predpoklady. Kľúčové kompetencie chápeme ako kombináciu vedomostí, zručností, postojov, hodnotovej orientácie a ďalších charakteristík osobnosti, ktoré každý človek potrebuje na svoje osobné uspokojenie a rozvoj, aktívne občianstvo, spoločenské a sociálne začlenenie, k tomu, aby mohol primerane konať v rôznych pracovných a životných situáciách počas celého svojho života. Kľúčové kompetencie ako výkonové štandardy sa v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu prostredníctvom výchovných a vzdelávacích stratégií rozvíjajú, osvojujú a hodnotia buď na úrovni školy, odboru vzdelávania alebo vyučovacieho predmetu. V súlade so Spoločným európskym rámcom kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie ŠVP vymedzil nasledovné kľúčové kompetencie:

a) Spôsobilosti konať samostatne v spoločenskom a pracovnom živote

Sú to spôsobilosti, ktoré sú základom pre ďalšie získavanie vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie. Patria sem schopnosti nevyhnutné pre cieľavedomé a zodpovedné riadenie a organizovanie svojho osobného, spoločenského a pracovného života. Jednotlivci si potrebujú vytvárať svoju osobnú identitu vo vzťahu k životným podmienkam, povolaniu, práci a životnému prostrediu, spoločenským normám, sociálnym a ekonomickým inštitúciám, robiť správne rozhodnutia, voľby, opatrenia a postupy. Tieto kompetencie sú veľmi úzko späté s osvojovaním si kultúry myslenia a poznávania.

Absolvent má:

- logicky a reálne zdôvodňovať svoje názory, konania a rozhodnutia,
- porovnať formálne a neformálne pravidlá, zákonitosti, predpisy, sociálne normy, morálne zásady, vlastné a celospoločenské očakávania v systéme, v ktorom existuje,
- identifikovať priame a nepriame dôsledky svojej činnosti,
- vybrať si správne rozhodnutie a cieľ z rôznych možností,
- vysvetliť svoje životné plány, záujmy a predsavzatia,
- popísať svoje ľudské práva, popísať svoje povinnosti, záujmy, obmedzenia a potreby,
- definovať svoje ciele a prognózy,
- určiť zdroje osobného a spoločenského života a ich očakávaný vývoj,
- zdôvodňovať svoje argumenty, riešenia, potreby, práva, povinnosti a konanie.

b) Spôsobilosť interaktívne používať vedomosti, informačné a komunikačné technológie, komunikovať v materinskom a cudzom jazyku

Sú to schopnosti, ktoré žiak získava za účelom aktívneho zapojenia sa do spoločnosti založenej na vedomostiach s jasným zmyslom pre vlastnú identitu a smer života, sebazdokonaľovanie a zvyšovanie výkonnosti, racionálneho a samostatného vzdelávania a učenia sa počas celého

života, aktualizovania a udržovania potrebnej základnej úrovne jazykových schopností, informačných a komunikačných zručností. Od žiaka sa vyžaduje efektívne využívať písaný a hovorený materinský a cudzí jazyk, disponovať s čitateľskou a matematickou gramotnosťou, prehodnocovať základné zručnosti a sebatvoriť.

Absolvent má:

- správne sa vyjadrovať v materinskom jazyku v písomnej a hovorenej forme,
- spoľahlivo sa vyjadrovať v cudzom jazyku v písomnej a hovorenej forme,
- riešiť matematické príklady a rôzne situácie,
- identifikovať, vyhľadávať, triediť a spracovať rôzne informácie a informačné zdroje,
- posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov,
- kriticky hodnotiť získané informácie,
- formulovať, pozorovať, triediť a merať hypotézy,
- overovať a interpretovať získané údaje,
- pracovať s elektronickou poštou,
- pracovať s rôznymi pokročilejšími informačnými a komunikačnými technológiami.

c) Schopnosť pracovať v rôznorodých skupinách

Tieto schopnosti sa využívajú pri riadení medziľudských vzťahov, formovaní nových typov spolupráce. Sú to schopnosti, ktoré sa objavujú v náročnejších podmienkach, aj pri riešení problémov ľudí, ktorí sa nevedia zaradiť do spoločenského života. Žiaci musia byť schopní učiť sa, nažívať a pracovať nielen ako jednotlivci, ale v sociálne vyváženej skupine. Sú to teda schopnosti, ktoré na základe získaných vedomostí, sociálnych zručností, interkulturálnych kompetencií, postojov a hodnotovej orientácii umožňujú stanoviť jednoduché algoritmy na vyriešenie problémových úloh, javov a situácií a získané poznatky využívať v osobnom živote a povolani.

Absolvent má:

- prejavovať empatiu a sebareflexiu,
- vyjadriť svoje pocity a korigovať negatívu,
- pozitívne motivovať seba a druhých,
- ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- stanoviť priority cieľov,
- predkladať primerané návrhy na rozdelenie jednotlivých kompetencií a úloh pre ostatných členov tímu a posudzovať spoločne s učiteľom a s ostatnými, či sú schopní určené kompetencie zvládnuť,
- prezentovať svoje myšlienky, návrhy a postoje,
- konštruktívne diskutovať, aktívne predkladať progresívne návrhy a pozorne počúvať druhých,
- budovať a organizovať vyrovnanú a udržateľnú spoluprácu,
- uzatvárať jasné dohody,
- rozhodnúť o výbere správneho názoru z rôznych možností,
- analyzovať hranice problému,
- identifikovať oblasť dohody a rozporu,
- určovať najzávažnejšie rysy problému, rôzne možnosti riešenia, ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach, kritériá pre voľbu konečného optimálneho riešenia,
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi,
- samostatne pracovať a riadiť prácu v menšom kolektíve,

- určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste,
- predkladať spolupracovníkom vlastné návrhy na zlepšenie práce, bez zaujatosti posudzovať návrhy druhých,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.

3.3 Odborné kompetencie

a) Požadované vedomosti

Absolvent má splniť tieto **výkonové štandardy vedomostí** (má poznať):

- základy latinčiny a medicínskej terminológie
- základy anatómie, fyziológie a patológie človeka, prostredníctvom ktorých pochopí stavbu, funkciu, vývoj organizmu a chorobných procesov v ľudskom organizme
- základy preventívnej medicíny, aby pochopil jednotu organizmu a prostredia v zdraví i v chorobe, aby pochopil princípy práce v septickom a aseptickom prostredí,
- organizáciu a právne aspekty starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb
- účinnú prvú pomoc pri úrazoch, stavoch ohrozujúcich život
- osobnosť človeka vo vývoji, v zdraví a chorobe, zvlášť jeho prežívanie, správanie a konanie, poznať seba samého, metódy a prostriedky výchovného pôsobenia na človeka,
- zásady profesijnej komunikácie
- základy sociológie, sociálnej starostlivosti a metód sociálnej práce ako predpokladu vnímania ľudí ako členov spoločnosti a vnímania sociálnych aspektov zdravotnej starostlivosti,
- základné atribúty zdravia, blaha a pohody, ich zachovania, upevňovania a obnovovania, a faktory, ktoré ovplyvňujú zdravotný stav,
- základné poznatky o systémových ochoreniach,
- základné princípy zdravotníckej etiky a etiky sociálnych služieb
- bio-psycho-sociálne potreby a spôsob ich uspokojovania, základné metódy pozorovania a zbierania informácií o pacientovi v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb
- základy správnej výživy zdravého a chorého človeka,
- základné teoretické vedomosti o ošetrovateľských postupoch v starostlivosti o chorého,
- základné teoretické vedomosti o diagnostických a liečebných postupoch v zdravotnej starostlivosti o chorého
- základné teoretické vedomosti o úprave prostredia a starostlivosti o pomôcky v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb
- spracovanie a vedenie administratívy vo všeobecnej rovine, ako aj vedenie dokumentácie v zdravotníctve.

b) Požadované zručnosti

Absolvent má splniť tieto **výkonové štandardy zručností** (musí byť schopný):

- aktívne sa zapájať do organizácie práce na pracovisku praktického vyučovania,
- dodržiavať zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- zabezpečovať dodržiavanie bezpečného prostredia osoby vrátane diéťat'a a ochranu intimity pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti,

- poskytovať prvú pomoc podľa svojich odborných schopností a zabezpečiť ďalšiu odbornú pomoc.

Obväzový materiál a obväzová technika

- pripravovať pomôcky z obväzového materiálu,
- zhotovovať obväzy jednotlivých častí tela,
- zhotovovať bandáž dolných a horných končatín,
- spolupracovať s lekárom pri fixácii zlomenín.

Starostlivosť o pomôcky

- vykonávať mechanickú očistu, dezinfekciu a sterilizáciu pomôcok, prístrojov, nástrojov a zariadení,
- pripravovať dezinfekčné roztoky,
- správne manipulovať so sterilným materiálom,
- zabezpečovať hygienu prostredia.

Starostlivosť o posteľ a polohovanie pacienta

- realizovať starostlivosť o posteľ po prepustení pacienta,
- realizovať úpravu postele s pacientom, bez pacienta,
- manipulovať s pomôckami dopĺňujúcimi posteľ,
- zabezpečovať starostlivosť o posteľnú bielizeň
- vykonávať nácvik sebaobslužných činností,
- uložiť pacienta do požadovanej polohy,
- zabezpečovať prevenciu vzniku syndrómu z imobility polohovaním, nácvikom sedu, stoja a chôdze a používaním antidekubitových pomôcok.

Podávanie jedla pacientom

- podávať jedlo pacientom vrátane detí, okrem novorodencov,
- sledovať a zaznamenávať bilanciu tekutín,
- zabezpečovať dodržiavanie pitného režimu pacientom vrátane detí, okrem novorodencov
- pripravovať a podávať liečebné čaje,
- podáva stravu so sondou,
- spolupracovať so sestrou pri alternatívnych spôsoboch výživy.

Hygienická starostlivosť o chorého

- zabezpečovať hygienickú starostlivosť o dospelého pacienta a dieťa, okrem novorodenca
- vykonávať rannú a večernú toaletu a celkový kúpeľ,
- zabezpečovať umývanie vlasov, odvšivenie,
- zabezpečovať starostlivosť o dutinu ústnu, vrátane osobitnej starostlivosti,
- zabezpečovať starostlivosť o osobnú bielizeň pacienta
- zabezpečovať špecifickú hygienickú starostlivosť o čiastočne a úplne imobilného pacienta,
- pripravovať operačné pole.

Vyprázdňovanie chorých

- zabezpečovať vyprázdňovanie hrubého čreva a močového mechúra pacientom vrátane detí, okrem novorodencov,
- aplikovať klyzmu, zavádzať rektálne rúrky,
- zabezpečovať starostlivosť o kolostómie – výmenu/vyprázdnenie zberného vrečka alebo očistenie zhojenej -staršej kolostómie od stolice,
- spolupracovať so sestrou pri zavádzaní permanentného močového katétra u ženy,
- spolupracovať s lekárom pri zavádzaní permanentného močového katétra u muža,
- zabezpečovať starostlivosť o permanentný močový katéter,

- spolupracovať so sestrou pri cievkovaní.

Sledovanie a záznam fyziologických funkcií

- merať a zaznamenávať telesnú teplotu,
- merať a zaznamenávať dych,
- merať a zaznamenávať pulz,
- merať a zaznamenávať tlak krvi,
- merať výšku a hmotnosť dospelého a dieťaťa, merať obvod hlavy a hrudníka u dieťaťa,
- sledovať a zaznamenávať vyprázdňovania hrubého čreva a močového mechúra okrem novorodencov,
- spolupracovať so sestrou pri zhotovovaní EKG záznamu.

Odber biologického materiálu na vyšetrenie

- realizovať odber moču na biochemické vyšetrenie a orientačne vyšetovať moč vrátane kvantitatívnych vyšetrení,
- realizovať odber stolice na biochemické, parazitologické a bakteriologické vyšetrenie,
- realizovať odber kapilárnej krvi na glykémiu,
- realizovať odber venóznej krvi,
- spolupracovať so sestrou pri odbere výterov z rán a z telových dutín,
- realizovať odber spúta.

Podávanie liečiv per os dospelým a deťom

- zabezpečiť užitie liekov per os, ktoré pripravila sestra.

Aplikácia liečiv na kožu a do telových dutín

- aplikovať lieky na kožu a do telových dutín.

Aplikácia tepla a chladu

- aplikovať teplé a studené procedúry, zábaly, obklady, liečivé kúpele,
- aplikovať liečivé sedacie kúpele.

Aplikácia injekcií

- aplikovať inzulín a nízkomolekulárny heparín subkutánne,
- aplikovať intramuskulárnu injekciu,
- spolupracovať so sestrou pri aplikácii intravenózných injekcií a infúzií.

Aplikácia liečiv cez dýchacie cesty

- zabezpečovať inhaláciu,
- spolupracuje so sestrou pri aplikácii liečiv inhalačne,
- spolupracovať so sestrou pri aplikácii kyslíka,
- zabezpečuje odsávanie sekrétov z horných dýchacích ciest u osoby s nezaistenými dýchacími cestami,
- spolupracuje so sestrou pri odsávaní sekrétov z horných dýchacích ciest u osoby so zaistenými dýchacími cestami.

Preväzy rán

- vykonávať ošetrovanie kože, okrem ošetrovania porúch celistvosti kože, ktoré si vyžadujú zásah sestry,
- realizovať preväz aseptickéj rany,
- spolupracovať so sestrou pri preväze septickéj rany,
- spolupracovať so sestrou v zabezpečovaní starostlivosti o drény a drenážne systémy,
- spolupracuje so sestrou pri malých chirurgických výkonoch.

Zabezpečovať starostlivosť o umierajúceho a mŕtve telo

Spolupracovať so sestrou pri vizite

Psychosociálne aspekty ošetrovateľskej starostlivosti

- preukázať zručnosti v základných technikách pozorovania a zbere informácií o potrebách pacienta a zaznamenávať pozorované javy do ošetrovateľskej dokumentácie,
- používať profesijnú komunikáciu.

Preukázať zručnosti v základných technikách zdravotno-výchovnej činnosti primerane veku a zdravotnému stavu pacienta

Administratíva a zdravotnícka dokumentácia

- aktívne spolupracovať a podieľať sa na vedení dokumentácie: spojenej s príjmom, preložením a prepustením pacienta, s hospitalizáciou pacienta a prevádzkou oddelenia (indexovanie chorobopisov a pôrodopisov, príprava sprievodných lístkov, triedenia a zakladanie výsledkov vyšetrení a iné)
- zaznamenávať realizované výkony do dokumentácie,
- pracovať s informačným systémom pracoviska.

Absolvent pri ošetrovaní pacienta s vybraným ochorením má splniť tieto výkonové štandardy zručností (musí byť schopný):

- zisťovať mieru sebestačnosti a potrebu pomoci pacientovi vo vykonávaní sebaobslužných činností a aktivít denného života,
- zabezpečovať výchovu k sebestačnosti a nezávislosti,
- zaznamenávať odchýlky v potrebách do dokumentácie pacienta, navrhovať riešenia a ich realizáciu,
- spolupracovať so sestrou na lekárskom diagnostickom pláne špecifickom pre jednotlivé oddelenia, v rozsahu jeho kompetencií,
- spolupracovať so sestrou na liečebnom procese špecifickom pre jednotlivé oddelenia, v rozsahu jeho kompetencií,
- zabezpečovať zdravotno-výchovnú činnosť, zabezpečiť poučenie pacienta o základnej starostlivosti súvisiacej s uspokojovaním biologických potrieb.

c) Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti

Absolvent sa vyznačuje:

- morálno-etickým a humánnym prístupom k ľuďom, najmä k chorým, starým, telesne a psychicky postihnutým, vychádzajúc z lásky k človeku a snahy pomáhať mu, dokázať ho akceptovať a akceptovať jeho práva na individualizovanú starostlivosť, účasť na nej, zabezpečiť mu súkromie, byť schopný pochopiť ho, prejavíť mu úctu, empatiu, útechu a emocionálnu podporu, brať ohľad na jeho osobnosť,
- trpezlivosťou, vytrvalosťou, flexibilitou, kreativitou,
- komunikatívnosťou, priateľskosťou, prosociálnym správaním,
- spoľahlivosťou, presnosťou,
- primeraným sebahodnotením, sebadisciplínou,
- emocionálnou stabilitou,
- diskretnosťou a zodpovednosťou,
- iniciatívnosťou, adaptabilitou, tvorivosťou,
- asertívnosťou, altruizmom (mravný princíp spočívajúci na nezištnej službe iným ľuďom, v ochote obetovať pre ich dobro osobné záujmy),
- zvládaním záťažových životných situácií,
- schopnosťou pracovať v tíme i samostatne.

3.4 Všeobecné kompetencie

Absolvent má:

- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- ovládať základné – najčastejšie používané lexikálne a gramatické prostriedky, rozumieť gramatickým menej frekventovaným lexikálnym a gramatickým javom a vedieť ich aj používať, samostatne tvoriť súvislé hovorené a písané prejavy,
- získať informácie z prečítaného a vypočutého textu (určiť hlavnú tému alebo myšlienku textu, rozlíšiť základné a vedľajšie informácie), dokázať text zaradiť do niektorých z funkčných štýlov, orientovať sa v jeho stavbe, uvádzať správne bibliografické údaje a citáty, spracovať písomné informácie najmä odborného charakteru,
- pracovať s Pravidlami pravopisu a inými jazykovými príručkami,
- chápať literárne dielo ako špecifickú výpoveď o skutočnosti a o vzťahu človeka k nej,
- vytvárať si predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k literárnemu umeniu, založený na interpretácii ukážok z umeleckých diel, na osvojení podstatných literárnych faktov, pojmov a poznatkov,
- pristupovať k literatúre ako k zdroju estetických zážitkov, uplatňovať estetické a ekologické hľadiská pri pretváraní životného prostredia, podieľať sa na ochrane kultúrnych hodnôt,
- v oblasti jazykovej poznať a používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu včítane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov, vybrané morfológické a syntaktické javy, základné spôsoby tvorby slov (odvodzovanie a skladanie slov), vybrané javy z oblasti štylistiky,
- v oblasti pragmatickej používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- s aspektom na strategickú kompetenciu vedieť vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- v oblasti socio-lingvistickej vedieť komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so socio-kultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov,
- preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností,
- mať základné sociálne návyky potrebné na styk s ľuďmi a prakticky uplatňovať pri styku s ľuďmi spoločensky uznávané normy,

- uvedomovať si svoju národnú príslušnosť a svoje ľudské práva, mať ochotu rešpektovať práva iných ľudí,
- chápať princípy fungovania demokratickej spoločnosti a postupy, ako sa občan môže aktívne zapojiť do politického rozhodovania a ovplyvňovať verejné záležitosti na rôznych úrovniach (štát – región – obec),
- v praxi uplatňovať humanitné zásady vzťahov medzi ľuďmi a ekologické zásady vo vzťahu k životnému prostrediu,
- vytvárať si vlastné filozofické a etické názory ako základ na sústavnejšiu a dokonalejšiu orientáciu pri posudzovaní a hodnotení javov ľudského a občianskeho života,
- rozumieť matematickej terminológii a symbolike (množinovému jazyku a pojmom z matematickej logiky) a správne ju interpretovať a používať z nariadení, zákonov, vyhlášok a matematiky, vyhľadávať, hodnotiť, triediť, používať matematické informácie v bežných denných činnostiach,
- profesijných situáciách a používať pritom výpočtovú techniku a prístupné informačné a komunikačné technológie,
- osvojiť si vyskytujúce sa pojmy, vzťahy a súvislosti medzi nimi, osvojiť si postupy používané pri riešení úloh z praxe,
- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny,
- rozvíjať finančnú gramotnosť podľa Dodatku k ŠkVP – Implementácia finančnej gramotnosti
- rozlišovať fyzikálnu a chemickú realitu, fyzikálny a chemický model,
- vedieť opísať osvojené prírodovedné poznatky a vzťahy medzi nimi, používať správnu terminológiu a symboliku, porozumieť prírodným zákonom,
- aplikovať získané prírodovedné poznatky i mimo oblasti prírodných vied (napr. v odbornom vzdelávaní, praxi, každodennom živote),
- poznať využitie bežných látok v priemysle, poľnohospodárstve a v každodennom živote a ich vplyv na zdravie človeka a životné prostredie,
- chápať umenie ako špecifickú výpoveď umelca, chápať prínos umenia a umeleckého zážitku ako dôležitú súčasť života človeka, vedome vyhľadávať a zúčastňovať sa kultúrnych a umeleckých podujatí, vedieť vyjadriť verbálne svoj kultúrny zážitok, vyjadriť vlastný názor a obhájiť ho,
- vytvoriť si pozitívny vzťah ku kultúrnym hodnotám, prírode a životnému prostrediu a aktívne sa podieľať na ich ochrane,
- prejavovať aktívne postoje k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju predovšetkým snahou o dosiahnutie optimálnej úrovne telesnej zdatnosti
- a vlastnú pohybovú aktivitu spojiť s vedomím potreby sústavného zvyšovania telesnej zdatnosti a upevňovania zdravia,
- uvedomovať si význam telesného a pohybové zdokonaľovania, vnímať krásu pohybu, prostredia a ľudských vzťahov,
- ovládať a dodržiavať zásady prvej pomoci, zabrániť úrazu a poskytnúť prvú pomoc pri úraze,
- uplatňovať pri športe a pobyte v prírode poznatky z ochrany a tvorby životného prostredia
- **rozvíjanie čitateľskej gramotnosti:**
  - získavanie informácií, porozumenie explicitne vyjadreným informáciám a ich vyhľadávanie
  - utváranie širšieho porozumenia, vyvodenie priamych záverov z textu

- rozvíjanie interpretácie, interpretácia a integrácia myšlienok a informácií (logické spracovanie informácií, nachádzanie súvislostí medzi myšlienkami textu, vyvodzovanie záverov, hľadanie, uvádzanie podporných dôkazov)
- uvažovanie, skúmanie a kritické hodnotenie obsahu textu
- uvažovanie a hodnotenie formy textu, jeho prvkov a jazyka – skúmanie a kritického hodnotenie jazyka textu
- **rozvíjanie piatich procesov čitateľskej gramotnosti podľa Bloomovej taxonómie edukačných cieľov**
  1. získavanie informácií
  2. utváranie širšieho porozumenia – vyvodenie priamych záverov
  3. – 4. aplikácia a analýza informácií
  5. uvažovanie, skúmanie a kritické hodnotenie obsahu a formy textu, vyjadrenie a obhájenie stanovísk žiaka

4 UČEBNÉ PLÁNY ŠTÁTNEHO A ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Rámcový učebný plán

Rámcové učebné plány vymedzujú proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním a ich záväzný minimálny rozsah. Tieto plány sú východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov pre všeobecnú zložku vzdelávania školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.

4.1 Rámcový učebný plán pre 4 - ročný študijný odbor

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	48	1536
Odborné vzdelávanie	68	2176
Disponibilné hodiny	16	512
CELKOM	132	4224
Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	48	1536
Jazyk a komunikácia <i>slovenský jazyk a literatúra</i> <i>prvý cudzí jazyk</i>	24	768
Človek a hodnoty <i>etická výchova/náboženská výchova</i>	2	64
Človek a spoločnosť <i>dejepis</i> <i>občianska náuka</i>	5	160
Človek a príroda <i>fyzika</i> <i>chémia</i> <i>biológia</i>	3	96

<i>geografia</i>		
Matematika a práca s informáciami <i>matematika</i> <i>informatika</i>	6	192
Zdravie a pohyb <i>telesná a športová výchova</i>	8	256
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	68	2176
Disponibilné hodiny	16	512
SPOLU	132	4224
Účelové kurzy/učivo		
Kurz pohybových aktivít v prírode		
Kurz na ochranu života a zdravia		
Účelové cvičenia		
Účelový kurz podľa výberu		
Maturitná skúška		

Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre všeobecné vzdelávanie

a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín, maximálne 140 hodín. Výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na kurz na ochranu života a zdravia a kurzy pohybových aktivít v prírode ap. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

b) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa potrieb odboru štúdia a podmienok školy.

c) Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou na návrh predmetových komisií rozhodne, ktoré predmety možno spájať do viachodinových celkov.

d) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku.

e) Vyučuje sa jeden z jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, taliansky. Podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba prvého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v ročníku. Druhý cudzí jazyk sa môže vyučovať ako voliteľný predmet z časovej dotácie

disponibilných hodín minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v 1. a 2. ročníku a minimálne v rozsahu 2 týždenných vyučovacích hodín v 3. a 4. ročníku.

f) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ sú predmety náboženská výchova v alternatíve s etickou výchovou. Predmety etická výchova/náboženská výchova sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac 20 žiakov.

g) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis a občianska náuka.

h) Na cirkevných školách je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ predmet náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa). Predmet etická výchova môže škola vyučovať v rámci voliteľných predmetov. Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis a občianska náuka.

i) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety fyzika, chémia, biológia a geografia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.

j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia. Výučba matematiky sa realizuje s dotáciou minimálne 1 hodiny týždenne v každom ročníku. Predmet informatika sa vyučuje povinne ak škola nemá zavedený odborný predmet aplikovaná informatika.

k) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ je predmet telesná a športová výchova. Predmet telesná a športová výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať do maximálne dvojhodinových celkov.

l) Hodnotenie a klasifikácia vyučovacích predmetov sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

m) Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie, sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne.

n) Účelové kurzy sa môžu realizovať v rámci časovej rezervy v školskom roku

o) Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov je kurz na ochranu života a zdravia a kurz pohybových aktivít v prírode, ktoré sú uvedené v učebnom pláne školského vzdelávacieho programu. Kurz na ochranu života a zdravia má samostatné tematické celky s týmto obsahom: riešenie mimoriadnych udalostí – civilná ochrana, zdravotná príprava, pobyt a pohyb v prírode, záujmové technické činnosti a športy. Organizuje sa v treťom ročníku štúdia a trvá tri dni po šesť hodín, resp. 5 dní pri realizácii internátnou formou. Účelové cvičenia sú súčasťou prierezovej témy Ochrana života a zdravia. Uskutočňujú sa v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz. Kurz pohybových aktivít v prírode sa koná v rozsahu piatich vyučovacích dní, najmenej však v rozsahu 15 vyučovacích hodín. Organizuje sa v 1. ročníku štúdia (so zameraním na zimné športy) a v 2. ročníku štúdia (so zameraním na letné športy).

4.2 Učebný plán pre triedy s vyučovacím jazykom slovenským

Všeobecné vzdelávanie	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	Spolu
Jazyk a komunikácia					
Slovenský jazyk a literatúra	3+1	3+1	3+1	3+1	16
Cudzí jazyk	3+1	3+1	3+1	3+1	16
Človek a hodnoty					
Etická / náboženská výchova	1				1
Človek a spoločnosť					
Dejepis	2	1			3
Občianska náuka	1	1			2
Človek a príroda					
Fyzika	1				1
Chémia	1				1
Biológia	1+2				3
Geografia	1				1
Matematika a práca s informáciami					
Matematika	1	1	1	1	4
Informatika	1+1	1+1	1		5
Zdravie a pohyb					
Telesná a športová výchova	2+1	2	2	2	9
Spolu	24	15	12	11	60

Odborné vzdelávanie					Spolu
Teoretické vzdelávanie a praktická príprava	9(4)	17(5)	7(2)	5	38(11)
Latinský jazyk	1(1)				1(1)
Anatómia a fyziológia	2	2			4
Patológia		1+1			2
Preventívne lekárstvo		1			1
Organizácia zdravotníctva		1			1
Prvá pomoc		2(1)			2(1)

Psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia	2(1)	2(1)			4(2)
Zdravotnícka etika			1		1
Sociálna starostlivosť		1			1
Zdravie a klinika chorôb	1	2	2	2+1	8
Základy ošetrovania a asistencie	3(2)	3(2)	3(2)	2	11(6)
Administratíva a zdravotnícka dokumentácia		1(1)	1		2(1)
Technológia prípravy jedál		2(2)			2(2)
Odborná klinická prax					
Ošetrovanie, asistencia, administratíva a zdravotnícka dokumentácia			14(14)	18(18)	32(32)
Spolu	9	19	21	23	72
Týždenný počet vyučovacích hodín	33	34	34	34	134

Disponibilné hodiny sú vyznačené tučným písmom

Počet disponibilných hodín: 15

Ich rozdelenie:

SJL - 4 hodiny

CUJ - 4 hodiny

BIO - 2 hodina

TEV - 1 hodina

INF - 2hodiny

PAT - 1 hodina

ZKC - 1 hodina

Zmeny v učebnom pláne:

Človek a spoločnosť - 1 hodina bola presunutá do oblasti Človek a príroda na predmet Geografia

Do 2. ročníka zaradený nový odborný predmet Technológia prípravy jedál 2 cvičenie.

Matematika a práca s informáciami – počet hodín matematiky – 1 hodina v každom ročníku.

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre všeobecné vzdelávanie

a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín. Výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov.

Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na kurz na ochranu života a zdravia a kurzy pohybových aktivít v prírode ap. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

b) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa potrieb odboru štúdia a podmienok školy.

c) Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou na návrh predmetových komisií rozhodne, ktoré predmety možno spájať do viachodinových celkov.

- d) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 4 hodiny týždenne v každom ročníku.
- e) Vyučuje sa jeden z jazykov: jazyk anglický, nemecký. Výučba cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje minimálne v rozsahu 4 týždenných vyučovacích hodín v ročníku.
- f) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ sú predmety náboženská výchova v alternatíve s etickou výchovou. Predmety etická výchova/náboženská výchova sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac 20 žiakov.
- g) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis a občianska náuka.
- h) Na cirkevných školách je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ predmet náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa). Predmet etická výchova môže škola vyučovať v rámci voliteľných predmetov. Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis a občianska náuka.
- i) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety fyzika, chémia, biológia a geografia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.
- j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia. Výučba matematiky sa realizuje s dotáciou 4 hodiny počas štúdia. Predmet informatika sa vyučuje povinne.
- k) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ je predmet telesná a športová výchova. Predmet telesná a športová výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať do maximálne dvojhodinových celkov.
- l) Hodnotenie a klasifikácia vyučovacích predmetov sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- m) Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie, sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne.
- n) Účelové kurzy sa môžu realizovať v rámci časovej rezervy v školskom roku
- o) Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov je kurz na ochranu života a zdravia a kurz pohybových aktivít v prírode, ktoré sú uvedené v učebnom pláne školského vzdelávacieho programu. Kurz na ochranu života a zdravia má samostatné tematické celky s týmto obsahom: riešenie mimoriadnych udalostí – civilná ochrana, zdravotná príprava, pobyt a pohyb v prírode, záujmové technické činnosti a športy. Organizuje sa v treťom ročníku štúdia a trvá tri dni po šesť hodín, resp. 5 dní pri realizácii internátnou formou.

Účelové cvičenia sú súčasťou prierezovej témy Ochrana života a zdravia. Uskutočňujú sa v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz.

Kurz pohybových aktivít v prírode sa koná v rozsahu piatich vyučovacích dní, najmenej však v rozsahu 15 vyučovacích hodín. Organizuje sa 1. ročníku štúdia (so zameraním na zimné športy) a v 2. ročníku štúdia (so zameraním na letné športy).

Poznámky učebnému plánu pre odborné vzdelávanie:

a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je 33 hodín, za celé štúdium 132 hodín. Počet hodín v zátvorke udáva počet hodín cvičení z celkového počtu týždenných vyučovacích hodín predmetu. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu

hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

b) Predmety odbornej zložky vzdelávania uvedené v učebnom pláne sú povinné pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.

c) Obsah učebných osnov predmetov odbornej zložky vzdelávania je záväzný pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.

d) Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách predmetov odbornej zložky vzdelávania, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu najviac 30 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb vyznačenú v ŠkVP.

e) Praktická príprava sa realizuje podľa platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach a laboratóriách.) a odbornej klinickej praxe v zdravotníckych, zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb. Na cvičeniach a odbornej klinickej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov nasledovne: na cvičeniach v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach, laboratóriách a pod.) je počet žiakov v skupine najviac 10. Na odbornej klinickej praxi je počet žiakov v skupine najviac 6. (v súlade s vyhláškou o strednej škole).

f) Počet žiakov na jedného učiteľa sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

g) V 3. ročníku denného štúdia je v odbornej zložke vzdelávania štvortýždňová súvislá odborná klinická prax.

h) Profilujúce predmety sú: základy ošetrovania a asistencie, odborná klinická prax, prvá pomoc.

i) Žiak môže postúpiť do vyššieho ročníka a pristúpiť k praktickej maturitnej skúške v odbornej zložke vzdelávania, ak absolvoval minimálne 90 % praktickej prípravy v profilujúcich predmetoch a 90% odbornej klinickej praxe v odbornej zložke vzdelávania.

j) Maturitná skúška sa organizuje podľa platnej školskej legislatívy.

4.3 Učebný plán pre triedy s vyučovacím jazykom maďarským

Všeobecné vzdelávanie	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	Spolu
Jazyk a komunikácia					
Slovenský jazyk a slovenská literatúra	3+1	3	3	3	13
Maďarský jazyk a literatúra	3+1	3	3	3	13
Cudzí jazyk	3+1	3	3	3	13
Človek a hodnoty					
Etická / náboženská výchova	1				1
Človek a spoločnosť					

Dejepis	1				1
Občianska náuka	1	1			2
Človek a príroda					
Fyzika	1				1
Chémia	1				1
Biológia	2				2
Geografia	1				1
Matematika a práca s informáciami					
Matematika	1	1	1	1	4
Informatika	2	1	1		4
Zdravie a pohyb					
Telesná a športová výchova	2	2	2	1	7
Spolu	24	14	13	11	63

Odborné vzdelávanie					Spolu
Teoretické vzdelávanie a praktická príprava	9(4)	17(5)	7(2)	5	38(11)
Latinský jazyk	1(1)				1(1)
Anatómia a fyziológia	2	2			4
Patológia		1+1			2
Preventívne lekárstvo		1			1
Organizácia zdravotníctva		1			1
Prvá pomoc		2(1)			2(1)
Psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia	2(1)	2(1)			4(2)
Zdravotnícka etika			1		1
Sociálna starostlivosť		1			1
Zdravie a klinika chorôb	1	2	2	2+1	8
Základy ošetrovania a asistencie	3(2)	3(2)	3(2)	2	11(6)
Administratíva a zdravotnícka dokumentácia		1(1)	1		2(1)
Technológia prípravy jedál		2(2)			2(2)
Odborná klinická prax					

Ošetrovanie, asistencia, administratíva a zdravotnícka dokumentácia			14(14)	18(18)	32(32)
Spolu	9	19	21	23	72
Týždenný počet vyučovacích hodín	33	33	34	34	135

Poznámky k učebnému plánu:

Disponibilné hodiny sú vyznačené tučným písmom

Počet disponibilných hodín: 17

Ich rozdelenie:

SJSL - 1 hodina

CUJ - 1 hodina

PAT - 1 hodina

ZKC - 1 hodina

MJL – 12 hodín

Zmeny v učebnom pláne:

Človek a spoločnosť - 2 hodiny boli presunuté do oblasti Človek a príroda na predmety Geografia 1 hodina, Biológia 1 hodina a 1 hodina presunutá do oblasti Matematika a práca s informáciami na predmet Informatika.

Matematika a práca s informáciami – počet hodín matematiky – 1 hodina v každom ročníku.

Do 2. ročníka zaradený nový odborný predmet Technológia prípravy jedál 2 hodiny cvičenie

Poznámky k učebnému plánu pre všeobecné vzdelávanie

a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je 33 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín. Výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov).

Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na kurz na ochranu života a zdravia a kurzy pohybových aktivít v prírode ap. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

b) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa potrieb odboru štúdia a podmienok školy.

c) Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou na návrh predmetových komisií rozhodne, ktoré predmety možno spájať do viachodinových celkov.

d) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou 4 hodiny v 1. ročníku, a v ostatných ročníkoch s dotáciou 3 hodiny týždenne.

e) Vyučuje sa jeden z jazykov: jazyk anglický, nemecký. Výučba cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v každom ročníku.

- f) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ sú predmety náboženská výchova v alternatíve s etickou výchovou. Predmety etická výchova/náboženská výchova sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac 20 žiakov.
- g) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis a občianska náuka.
- h) Na cirkevných školách je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ predmet náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa). Predmet etická výchova môže škola vyučovať v rámci voliteľných predmetov. Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis a občianska náuka.
- i) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety fyzika, chémia, biológia a geografia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.
- j) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia. Výučba matematiky sa realizuje s dotáciou 4 hodiny za celý štúdium. Predmet informatika sa vyučuje povinne.
- k) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ je predmet telesná a športová výchova.

Predmet telesná a športová výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať do maximálne dvojhodinových celkov.

- l) Hodnotenie a klasifikácia vyučovacích predmetov sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- m) Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie, sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne.
- n) Účelové kurzy sa môžu realizovať v rámci časovej rezervy v školskom roku
- o) Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov je kurz na ochranu života a zdravia a kurz pohybových aktivít v prírode, ktoré sú uvedené v učebnom pláne školského vzdelávacieho programu. Kurz na ochranu života a zdravia má samostatné tematické celky s týmto obsahom: riešenie mimoriadnych udalostí – civilná ochrana, zdravotná príprava, pobyt a pohyb v prírode, záujmové technické činnosti a športy. Organizuje sa v treťom ročníku štúdia a trvá tri dni po šesť hodín, resp. 5 dní pri realizácii internátnou formou.
- Účelové cvičenia sú súčasťou prierezovej témy Ochrana života a zdravia. Uskutočňujú sa v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz. Kurz pohybových aktivít v prírode sa koná v rozsahu piatich vyučovacích dní, najmenej však v rozsahu 15 vyučovacích hodín. Organizuje sa 1. ročníku štúdia (so zameraním na zimné športy) a v 2. ročníku štúdia (so zameraním na letné športy).

Poznámky učebnému plánu pre odborné vzdelávanie:

- a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín. Počet hodín v zátvorke udáva počet hodín cvičení z celkového počtu týždenných vyučovacích hodín predmetu. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. a 3. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová

rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

b) Predmety odbornej zložky vzdelávania uvedené v učebnom pláne sú povinné pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.

c) Obsah učebných osnov predmetov odbornej zložky vzdelávania je záväzný pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.

d) Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách predmetov odbornej zložky vzdelávania, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu najviac 30 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb vyznačenú v ŠkVP.

e) Praktická príprava sa realizuje podľa platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach a laboratóriách.) a odbornej klinickej praxe v zdravotníckych, zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb. Na cvičeniach a odbornej klinickej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov nasledovne: na cvičeniach v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach, laboratóriách a pod.) je počet žiakov v skupine najviac 10. Na odbornej klinickej praxi je počet žiakov v skupine najviac 6. (v súlade s vyhláškou o strednej škole).

f) Počet žiakov na jedného učiteľa sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

g) V 3. ročníku denného štúdia je v odbornej zložke vzdelávania štvortýždňová súvislá odborná klinická prax.

h) Profilujúce predmety sú: základy ošetrovania a asistencie, odborná klinická prax, prvá pomoc.

i) Žiak môže postúpiť do vyššieho ročníka a pristúpiť k praktickej maturitnej skúške v odbornej zložke vzdelávania, ak absolvoval minimálne 90 % praktickej prípravy v profilujúcich predmetoch a 90% odbornej klinickej praxe v odbornej zložke vzdelávania.

j) Maturitná skúška sa organizuje podľa platnej školskej legislatívy

4.4 Rámcový učebný plán pre 2 - ročné nadstavbové štúdium - denné

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	23	736
Odborné vzdelávanie	33	1056
Disponibilné hodiny	10	320
CELKOM	66	2112

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	23	736

Jazyk a komunikácia <i>slovenský jazyk a literatúra</i> <i>prvý cudzí jazyk</i>	12	384
Človek a spoločnosť <i>dejepis</i> <i>občianska náuka</i>	2	64
Človek a príroda <i>fyzika</i> <i>chémia</i> <i>biológia</i>	1	32
Matematika a práca s informáciami <i>matematika</i> <i>informatika</i>	6	192
Zdravie a pohyb <i>telesná a športová výchova</i>	2	64
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	33	1056
Teoretické vzdelávanie a praktická príprava	15	480
Odborná klinická prax	18	576
Disponibilné hodiny	10	320
SPOLU	66	2112

Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 2- ročné nadstavbové štúdium

a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 66 hodín, maximálne 70 hodín. Výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva a v poslednom ročníku na prípravu a absolvovanie maturitnej skúšky.

b) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa potrieb odboru štúdia a podmienok školy.

c) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku.

d) Vyučuje sa jeden z jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, taliansky. Podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba prvého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v ročníku. Druhý cudzí jazyk sa môže vyučovať ako voliteľný predmet z časovej dotácie disponibilných hodín minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v 1. a 2. ročníku.

e) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ sú predmety dejepis a občianska náuka, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.

f) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.

g) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.

h) Výučba matematiky sa realizuje s dotáciou minimálne 2 hodiny týždenne v každom ročníku.

i) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ je predmet telesná a športová výchova. Predmet telesná a športová výchova možno v dennej forme štúdia vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať ju do viachodinových celkov. V iných formách štúdia sa predmet telesná a športová výchova nevyučuje. Škola môže presunúť vymedzenú časovú dotáciu pre telesnú výchovu do disponibilných hodín a využiť ju na posilnenie týždenných vyučovacích hodín pre tie predmety, ktoré považuje vo vzťahu k odboru štúdia za kľúčové.

j) Hodnotenie a klasifikácia vyučovacích predmetov sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

k) Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou na návrh predmetových komisií rozhodne, ktoré predmety v rámci teoretického vzdelávania a praktickej prípravy možno spájať do viachodinových celkov.

l) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie.

4.5 Učebný plán pre 2 –ročné nadstavbové štúdium – denné

Všeobecné vzdelávanie	1.roč.	2.roč.	Spolu
Jazyk a komunikácia			
Slovenský jazyk a literatúra	3	3 +1	7
Cudzí jazyk	3	3+1	7
Človek a spoločnosť			
Dejepis	1		1
Občianska náuka	1		1
Človek a príroda			
Fyzika	1		1
Chémia	1		1
Biológia	1		1
Matematika a práca s informáciami			
Matematika	2	2	4
Informatika	2		2
Zdravie a pohyb			
Telesná a športová výchova	1	1	2
Spolu	16	11	27
Odborné vzdelávanie			

Teoretické vzdelávanie a praktická príprava			
Latinský jazyk	1		1
Anatómia a fyziológia	2	2	4
Patológia	1		1
Preventívne lekárstvo		1/-	0,5
Organizácia zdravotníctva		1	1
Prvá pomoc		1(1)	1(1)
Psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia	1		1
Zdravotnícka etika		1	1
Sociálna starostlivosť		-/1	0,5
Zdravie a klinika chorôb	2	2	4
Základy ošetrovania a asistencie	3(2)	2	5(2)
Administratíva a zdravotnícka dokumentácia	1(1)		1(1)
Odborná klinická prax			
Ošetrovanie, administratíva a zdravotnícka dokumentácia	6	12	18
Spolu	17	22	66
Týždenný počet vyučovacích hodín	33	33	66

Poznámky k učebnému plánu pre 2- ročné nadstavbové štúdium

Počet disponibilných hodín: 10, sú vyznačené tučným písmom

Ich využitie je nasledovný:

- SJL – 1 hodina
- CUJ – 1 hodina
- CHE – 1 hodina
- BIO – 1 hodina
- ANF – 2 hodiny
- ZKC – 2 hodiny
- ZOA – 2 hodiny

a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín , za celé štúdium minimálne 66 hodín. Výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva a v poslednom ročníku na prípravu a absolvovanie maturitnej skúšky.

b) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa potrieb odboru štúdia a podmienok školy.

- c) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou 3 hodiny týždenne v 1. ročníku a 4 hodiny týždenne v druhom ročníku.
- d) Vyučuje sa jeden z jazykov: jazyk anglický, nemecký. Výučba cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v 1. ročníku a 4 hodinami týždenne v 2. ročníku.
- e) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ sú predmety dejepis a občianska náuka, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- f) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety fyzika, chémia a biológia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- g) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia.
- h) Výučba matematiky sa realizuje s dotáciou minimálne 2 hodiny týždenne v každom ročníku.
- i) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ je predmet telesná a športová výchova. Predmet telesná a športová výchova možno v dennej forme štúdia vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať ju do viachodinových celkov. V iných formách štúdia sa predmet telesná a športová výchova nevyučuje. Škola môže presunúť vymedzenú časovú dotáciu pre telesnú výchovu do disponibilných hodín a využiť ju na posilnenie týždenných vyučovacích hodín pre tie predmety, ktoré považuje vo vzťahu k odboru štúdia za kľúčové.
- j) Hodnotenie a klasifikácia vyučovacích predmetov sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- k) Riaditeľ školy po prerokovaní s pedagogickou radou na návrh predmetových komisií rozhodne, ktoré predmety v rámci teoretického vzdelávania a praktickej prípravy možno spájať do viachodinových celkov.
- l) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne. Disponibilné hodiny sú spoločné pre všeobecné a odborné vzdelávanie.

5 VZDELÁVACIE OBLASTI

5.1 Všeobecné vzdelávanie

Prehľad vzdelávacích oblastí:

- 1) Jazyk a komunikácia
- 2) Človek a hodnoty
- 3) Človek a spoločnosť
- 4) Človek a príroda
- 5) Matematika a práca s informáciami
- 6) Zdravie a pohyb

Prierezové témy

- Osobný a sociálny rozvoj

- Multikultúrna výchova
- Ochrana človeka a zdravia
- Tvorba projektov a prezentačných schopností
- Rozvíjanie komunikačných a sociálno – interaktívnych schopností a zručností
- Enviromentálna výchova

Charakteristika vzdelávacej oblasti

5. 1. 1 Jazyk a komunikácia

Základnou charakteristikou vzdelávacej oblasti je sprostredkovať žiakom jazykové a všeobecné kompetencie tak, aby rozvíjali komunikatívnu kompetenciu, ako prostriedok na dorozumievanie a myslenie, na podávanie a výmenu informácií. Štátny vzdelávací program sa usiluje prostredníctvom tejto vzdelávacej oblasti rozvinúť a podporiť sociálne kompetencie žiakov, ich všeobecný kultúrny rozhľad, formovať ich estetické cítenie a celkovú kultiváciu vyjadrovania a správania. Jazykové vzdelávanie vychováva žiakov ku kultivovanému jazykovému prejavu a podieľa sa na rozvoji ich duševného rozvoja. Povinnými maturitnými predmetmi na stupni ISCED 3A sú vyučovací jazyk slovenský, jazyk národnostnej menšiny a jeden cudzí jazyk. Cieľové kompetencie cudzích jazykov majú charakter všeobecne formulovaných požiadaviek na vedomosti a zručnosti, ktoré si má žiak osvojiť v priebehu štúdia. Významne sa podieľa na príprave žiakov, na aktívny život v multikultúrnej spoločnosti, vedie žiakov k osvojeniu si praktických rečových zručností cudzieho jazyka, ako nástroja dorozumievania v rôznych situáciách každodenného osobného a pracovného života. Pripravuje ich k účasti v priamej a nepriamej komunikácii vrátane prístupu k informačným zdrojom a rozširuje ich poznatky o svete. Prispieva k formovaniu osobnosti žiaka, rozvíja ich schopnosti učiť sa po celý život, učí ich byť vnímavými ku kultúre, disponovať schopnosťami, používať rôzne spôsoby dorozumievania s inými kultúrami. Vzdelávanie v cudzom jazyku zodpovedá výstupnej úrovni Spoločného európskeho referenčného rámca jazykovej spôsobilosti. Pri výučbe jazykov musia školy zvažovať aj vstupné jazykové predpoklady žiakov ale aj personálne a materiálne podmienky škôl. Školy vo svojich školských vzdelávacích programoch môžu uviesť takú úroveň cudzieho jazyka, ktorá lepšie zodpovedá ich realite. Tým si určia cieľ, ku ktorému chcú smerovať. Absolventi škôl na úrovni ISCED 3A vstupujúci do praxe by mali byť vybavení aspoň základmi odborného cudzieho jazyka, aby sa mohli uchádzať o prácu v rámci Európskej únie. Ich kompetencie v cudzom jazyku samozrejme ovplyvnia aj používanie odborného cudzieho jazyka. Vzdelávanie v cudzom jazyku je založené na kognitívno – komunikatívnom spôsobe výučby vrátane didaktických interkultúrnych aspektov. Je nevyhnutné využívať aktivizujúce didaktické metódy, organizovať činnosti podporujúce zvýšenú myšlienkovú aktivitu žiakov, vytvárať pre žiakov stratégie učenia, ktoré zodpovedajú ich učebným predpokladom, podporovať ich sebadôveru, samostatnosť a iniciatívnosť, ale aj sebakontrolu a sebahodnotenie. Na podporu výučby jazykov je vhodné používať multimediálne výučbové programy a internet, podľa možnosti a podmienok umožniť výučbu niektorých predmetov aj v cudzom jazyku, integrovať cudzí jazyk do výučby odborných predmetov a odborného výcviku, rozvíjať kontakty medzi školami v zahraničí. Aktivizujúcim prvkom je aj organizovanie odborných jazykových pobytov na poznávanie života v iných spoločnostiach a podporovanie zavedenia jazykového portfólia. Výučba cudzích jazykov by sa mala orientovať viac do praktickej roviny so zameraním na rečové zručnosti a postupné skvalitňovanie jazykového prejavu. Vyučovací proces by mal smerovať k motivácií žiakov k štúdiu jazykov. Je potrebné, aby škola rešpektovala cudzí jazyk a umožnila žiakom aj štúdium

d'alších cudzích jazykov, ak o to prejavia záujem. Literárna výchova je zameraná na formovanie osobnosti žiaka v snahe dosiahnuť vnútorne bohatú individualitu, schopnú vysokého stupňa sebauvedomenia, kultúrnu osobnosť, ktorá dokáže pochopiť svet v jeho celistvosti a rôznorodosti. Popri čitateľskej výchove sa rozvíjajú celkové vedomosti žiakov o slovenskej a svetovej literatúre. Dôraz sa kladie na poznanie modernej, najmä súčasnej literatúry, na pochopenie umeleckého a filozoficko-etického prínosu staršej literatúry, uvedomenie si rozvoja literárnej tvorivosti nášho národného písomníctva. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

1. Slovenský jazyk a literatúra

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- riešiť rozmanité komunikačné, spoločenské a pracovné situácie,
- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- používať vhodné jazykové prostriedky (zvukové, verbálne, neverbálne, rečová etika) a reagovať na vopred nenacvičenú situáciu,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- používať postupy a jazykové prostriedky (zvukové, lexikálne, gramatické) štýlu oznamovacieho, konverzačného, prakticky odborného a rokovacieho (administratívneho), oboznámiť sa so špecifikami štýlu publicistického a umeleckého, mať kultivovaný súvislý prejav na pripravenú a nepripravenú tému,
- usilovať sa pri ústnom a písomnom prejave o dodržaní jazykových noriem, výstižné, logické a jazykovo správne a bohaté vyjadrovanie, ovládať základné – najčastejšie používané lexikálne a gramatické prostriedky, rozumieť gramatickým menej frekventovaným lexikálnym a gramatickým javom a vedieť ich aj používať, samostatne tvoriť súvislé hovorené a písané prejavy,
- získať informácie z prečítaného a vypočutého textu (určiť hlavnú tému alebo myšlienku textu, rozlíšiť základné a vedľajšie informácie), dokázať text zaradiť do niektorých z funkčných štýlov, orientovať sa v jeho stavbe,
- vedieť spracovať výpisky z textu a dokázať ho primerane reprodukovat' a interpretovať, vyjadrovať sa k odbornej problematike, s využitím popisných výkladových a úvahových postupov, vyhľadávať informácie všeobecného a odborného charakteru, pracovať s príručkami,
- uvádzať správne bibliografické údaje a citáty, spracovať písomné informácie najmä odborného charakteru,
- pracovať s Pravidlami slovenského pravopisu a inými jazykovými príručkami,
- mať vypestovaný návyk pravidelne túto literatúru používať, uvedomele sa snažiť o dokonalejšie zvládnutie spisovného jazyka, o skvalitnenie svojho vyjadrovania a osobného štýlu,

- chápať význam jazykovej kultúry a funkcií spisovného jazyka, snažiť spisovne vyjadrovať v situáciách, ktoré si to vyžadujú, byť si vedomý toho, že jazyk sa dynamicky rozvíja,
- chápať literárne dielo ako špecifickú výpoveď o skutočnosti a o vzťahu človeka k nej,
- vytvárať si predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- chápať prínos literatúry a umeleckého zážitku pre život človeka,
- vyjadriť vlastný čitateľský zážitok a zdôvodniť ho,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k literárnemu umeniu, založený na interpretácii ukážok z umeleckých diel, na osvojení podstatných literárnych faktov, pojmov a poznatkov,
- poznať a chápať tie myšlienkové a literárne smery, hnutia, významné osobnosti z diela, ktoré spoluvytvárajú duchovnú klímu našej súčasnosti,
- pristupovať k literatúre ako k zdroju estetických zážitkov, uplatňovať estetické a ekologické hľadiská pri pretváraní životného prostredia, podieľať sa na ochrane kultúrnych hodnôt,
- poznať špecifické črty a funkcie literárnych diel, orientovať sa v ich základných výrazových prostriedkoch,
- vybrať a rozvíjať záujem o literatúru, tolerovať žánre a druhy, najmä tie, ktoré sú v popredí jeho záujmu,
- vytvoriť vlastné malé literárne dielka (napr. báseň, poviedku).

Prehľad obsahových štandardov

1. Verbálne vyjadrovanie
2. Písomné vyjadrovanie
3. Štylistika
4. Jazykové prostriedky a náuka o jazyku
5. Práca s textom a získavanie informácií
6. Literatúra v živote človeka
7. Staroveká a stredoveká literatúra
8. Humanizmus a renesancia
9. Barok
10. Novodobá slovenská literatúra
11. Literárny realizmus a literárna moderna
12. Slovenská a svetová literatúra medzi dvoma svetovými vojnami (klasicizmus, predromantizmus, romantizmus)
13. Vývoj slovenskej literatúry po druhej svetovej vojne v kontexte so svetovou literatúrou

Popis obsahových štandardov

Verbálne vyjadrovanie

Učivo je zamerané na osvojovanie schopností ústneho vyjadrovania priameho a sprostredkovaného prostredníctvom technických prostriedkov (telefón, mikrofón, záznamník,..), monologického a dialogického, formálneho a neformálneho (oficiálneho, verejného), pripraveného a nepripraveného. Žiaci sa vedú k schopnosti riešiť v súlade s jazykovými, komunikačnými a spoločenskými normami štandardné životné a pracovné situácie, vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory, súvislo hovoriť na danú tému, voľne rozprávať, reprodukovat' alebo interpretovať prečítaný alebo vypočutý text, podávať jednoduchý výklad alebo opis, zúčastniť sa diskusie, vyjadrovať sa nielen podrobne a obsérne, ale aj krátko a výstižne. Vedú sa k zreteľnému, primerane hlasitému a kultivovanému prejavu, k spisovnému vyjadrovaniu sa v situáciách, ktoré si to vyžadujú.

Písomné vyjadrovanie

Učivo rozvíja schopnosti súvislo a samostatne písomne sa vyjadrovať na základe osvojených jazykových prostriedkov, grafických, pravopisných a gramatických noriem a pravidiel, jednoduchých kompozičných a slohových postupov a útvarov. Žiaci sa učia samostatne tvoriť prejavy oznamovacie, administratívne a prakticky odborné, osvojujú si ich základné znaky, postupy a prostriedky. Učia sa štylizovať rôzne osobné listy (neformálne, oficiálne), krátke informačné útvary (telegramy, inzerát, pozvánka, správa, program činnosti), hovoriť, popisovať osoby, veci, spracovať výklad alebo návod na činnosť, zostavovať osnovu, vypracovať pracovné hodnotenie, vyplňať formuláre, napísať životopis, žiadosť, dokumenty úradného charakteru, jednoduchšie odborné písomnosti, okrem hospodárskej korešpondencie.

Osvojujú si grafickú a formálnu úpravu jednotlivých písomných prejavov.

Štylistika

Učivo rozvíja vedomosti a schopnosti žiakov zo štylistiky, zoznamuje ich s charakteristickými znakmi základných funkčných štýlov a slohových útvarov, smeruje k rozvoju individuálnych štýlov žiakov, kultivuje ich osobný štýl a vyjadrovacie schopnosti. Jeho prostredníctvom si žiaci osvojujú slohové postupy a jazykové prostriedky charakteristické pre jednotlivé funkčné štýly a slohové útvary, učia sa rozumieť publicistickému a umeleckému štýlu, učia sa produkovať a prijímať text, chápať rozdiel medzi písaným a hovoreným prejavom, vzťah medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom, vyhľadávať a používať vhodné jazykové a výrazové prostriedky.

Jazykové prostriedky a náuka o jazyku

Jazykové učivo slúži na zvyšovanie jazykovej kultúry žiakov prostredníctvom poznávania zvukových prostriedkov a ortoepických noriem jazyka, zákonitostí tvorenia slov, štýlového rozvrstvenia a obohacovania slovnej zásoby, gramatických tvarov a konštrukcií a ich sémantických funkcií, hlavných princípov a pravidiel slovenského jazyka. Jazykové učivo sa vyberá a osvojuje na základe funkčných štýlov a komunikatívnych funkcií a vedomostí žiakov a systéme slovenského jazyka, prihliada sa aj na jazykový systém, frekventovanosť a produktivnosť osvojených javov. Pozornosť sa venuje najmä progresívnym a frekventovaným javom, v ktorých žiaci často robia chyby, skladbe vety. Súčasťou učiva sú poznatky o jazykovej kultúre, vývojových tendenciách spisovnej slovenčiny, jej bohatým výrazovým možnostiam, kultúre osobného prejavu a postavení slovenského jazyka medzi európskymi jazykmi, čo prispieva k formovaniu uvedomelého vzťahu žiakov k národnému jazyku.

Práca s textom a získavanie informácií

Práca s textom je jednou zo základných študijných schopností. Žiaci sa učia rôznym technikám a druhom čítania (s dôrazom na čítanie študijné), orientácii v texte, jeho rozboru z hľadiska kompozície a štýlu. Učia sa rozlišovať rôzne druhy a žánre textov, získavať a spracovávať, napríklad vo forme anotácií, konspektu, resumé, záznamov, osnovy, výpiskov, text spätne reprodukovať a primerane interpretovať, pracovať s rôznymi príručkami pre školu a verejnosť (jazykovými, všeobecne informačnými, populárne náučnými). Pozornosť sa venuje najmä odborným textom (učebnicovým, populárne odborným, náučným) a administratívnym (napríklad vyhláškam, pokynom na vyplňovanie formulárov a pod.). Žiaci si dopĺňajú informácie prostredníctvom filmu, televízie, videoprogramov, vnímajú účelnosť modernej reklamy, oboznamujú sa s používaním časopisov, rozlišujú a rozpoznávajú brakovú a komerčnú literatúru.

Literatúra v živote človeka

Žiaci sa oboznámia s podstatou literatúry ako špecifického druhu umenia, poznajú funkcie literatúry, štruktúru literárnych diel, ich obsah a formu. Uvedomia si základné rozdiely medzi základnými literárnymi druhmi a žánrami. Získajú základné informácie o literárnom procese.

Prehlbujú si zručnosti pracovať s rozličnými encyklopédiami, slovníkmi a literárnymi príručkami, zoznámia sa so záznamom o prečítanom diele a s jeho tvorbou. Sú vedení ku kultúrnej literárnej tvorivosti (význam predslovu, doslovu, poznámok a pod.).

Staroveká a stredoveká literatúra

Obsahový okruh nadväzuje na znalosti žiakov o dejinách staroveku a stredoveku. Na vybraných ukážkach z orientálnej a antickej literatúry poznajú vyspelú kultúru starovekej civilizácie a predovšetkým to, čo doposiaľ patrí ku kultúrnemu vybaveniu moderného človeka. Prostredníctvom ukážky sa zoznámia s bibliou ako literárnou pamiatkou. Na ukážkach z najzákladnejších diel slovenskej stredovekej literatúry poznajú charakteristické črty stredovekého písomníctva a zoznámia sa s niekoľkými významnými autormi. Uvedomia si tradíciu a vývoj nášho písomníctva. Z literárnych druhov poznávajú kroniku, legendu, duchovnú a svetskú lyriku.

Humanizmus a renesancia

Žiaci porozumejú podstate zmien v kultúre v období humanizmu a renesancie v Európe v 14. - 16. storočí, keď sa v nadväznosti na antiku sa vymaňuje z pút stredovekého myslenia. Ťažisko výučby bude tvoriť svetová literatúra, pretože je obsahovo živá a pútavá. Prostredníctvom ukážok poznajú osobnosti a diela svetových autorov (Petrarca, Boccaccio, Shakespeare a ďalší). Z tejto literatúry sa žiaci poučia o sonete, poviedke, novele a dramatickom žánri (tragédii, komédii, výstavbe dramatického diela atď.).

Barok

Obsahový okruh zahŕňa základné poučenie o baroku. Zo slovenských predstaviteľov do tohto obdobia patrí P. Benický H. Gavlovič, M. Bel, A. F. Kollár a ďalší. Žiaci sa zoznámia s ukážkami diel J. A. Komenského a poznajú význam jeho diel v pedagogickej, náboženskej, filozofickej a pansofickej oblasti.

Novodobá slovenská literatúra

Obsahový okruh zahŕňa európsku klasicistickú literatúru 17. a 18. storočia, charakter osvieteného umenia v Európe, predstaviteľov slovenského národného obrodovania, uzákonenie spisovnej slovenčiny Antonom Bernolákom, predstaviteľov osvietenkej slovenskej tvorby (J. I. Bajza, J. Fándly), predstaviteľov klasicizmu (P. J. Šafárik, J. Kollár, J. Hollý, J. Chalupka), európsku romantickú kultúru (V. Hugo, J. W. Goethe, K. H. Mácha a ďalší), uzákonenie spisovnej slovenčiny Ľudovítom Štúrom, charakter a predstaviteľov preromantickej a romantickej literatúry (S. Chalupka, J. Kráľ, A. Sládkovič, J. Botto, J. Kalinčiak a ďalší). Vybrané ukážky z diel umožnia žiakom poznať vzťah autorov k vlasti, slovanskému humanizmu a zdôrazňovanie ľudovej slovesnosti. Z literárnych žánrov sa podrobnejšie zoznámia s historickou epikou, s historickým spevom, baladou.

Literárny realizmus a literárna moderna

V tomto obsahovom okruhu žiaci sa oboznámia s realizmom ako umeleckým smerom, ktorý sa snaží podať umelecky pravdivý a verný obraz skutočnosti, a to na ukážkach z diel popredných svetových autorov (napr. Balzac, Stendhal, Zola, Dickens, Galsworthy, Greene, Twain, Tolstoj, Dostojevskij, Čechov ..). Okrem vybraných ukážok žiaci prečítajú jedno kritickorealistické alebo naturalistické dielo. Zoznámia sa s osobnosťami slovenskej kritickorealistickej prózy v 2. pol. 19. storočia a začiatku 20. storočia (S. H. Vajanský, P. O. Hviezdoslav, M. Kukučín, J. G. Tajovský a ďalší). Z literárnych žánrov sa podrobnejšie zoznámia s románom, poviedkou a realistickou drámou. Prostredníctvom poézie svetovej literatúry Ch. Baudelaire, J. A. Rimbaud, P. Verlaine, G. Apollinaire a P. Bezruč a i. sa žiaci zoznámia s umeleckými smermi - symbolizmom, dekadenciou a impresionizmom. Z poézie slovenskej literárnej moderny žiaci poznajú predovšetkým tvorbu I. Kraska, J. Jesenského, V. Roya.

Slovenská i svetová literatúra medzi dvoma svetovými vojnami

Náplňou obsahového okruhu svetovej literatúry je próza E. Hemingwaya, W. Faulknera, T. Dreisera, G. B. Shawa, R. Rollanda, E. M. Remarquea, F. Kafku, M. Gorkého, M. Šolochova, J. Haška, K. Čapka a ďalších a poézia V. Nezvala, J. Seiferta, J. Wolkra. Žiaci sa oboznámia s poéziou neosymbolizmu, nadrealizmu, katolíckej moderny a s proletárskou poéziou. Ukážky z diel E. B. Lukáča, J. Smreka, V. Beniaka, M. Haľamovej, Š. Žáryho, R. Dilonga, J. Silana, S. Veigla a ďalších sa zameriavajú na základnú ideu diela, jazykové a štylistické prostriedky, na obrazné pomenovania a rytmicko-melodické členenie textu. Medzivojnovú slovenskú prózu žiaci poznajú z ukážok diel L. Nádaši-Jégého, J. Cígera-Hronského, M. Urbana, J. Bodeneka, Ľ. Ondrejova a ďalších slovenskú dramatickú tvorbu z diel I. Stodolu, P. Zvona a iných.

Vývoj slovenskej literatúry po druhej svetovej vojne v kontexte so svetovou literatúrou

Obsahový celok je svojim spracovaním odlišný od predošlých, ktoré boli chápané z hľadiska historického vývoja slovenskej literatúry, kde dominovali umelecké smery a hnutia, ktoré žiaci poznávali prostredníctvom interpretácie diel ich popredných predstaviteľov. Slovenská literatúra po druhej svetovej vojne až po súčasnosť síce zohľadňuje literárne kontexty (vplyv politiky na literatúru a osudy umelcov), no členenie nie je historicko-chronologické, ale tematicko-žánrové. V každej časti sa vychádza z interpretácie ukážok niektorých diel, jedno dielo je v každej časti povinné ako celok. Predpokladá sa, že žiaci prečítajú alebo uvidia 6 literárnych diel. Tematické časti sú nasledovné:

- Druhá svetová vojna a jej zobrazenie v slovenskej a svetovej literatúre
- Človek v totalitnom režime
- Obraz sveta v postmodernej slovenskej a svetovej próze
- Slovenská povojnová poézia
- Slovenská povojnová dráma
- Človek hľadá v literatúre zdroj zábavy, napätia a dobrodružstva.

V tematicko-žánrovom rozčlenení súčasnej literatúry sa priamo neurčujú konkrétni spisovatelia a diela, výber sa ponecháva celkom na rozhodnutie vyučujúceho, ktorý bude pri výbere vychádzať z čitateľských preferencií žiakov.

2. Slovenský jazyk a slovenská literatúra

Povinná školská dochádzka v predmete Slovenský jazyk a slovenská literatúra zabezpečuje objem jazykových a literárnych znalostí. V oblasti jazyka gymnáziá s vyučovacím jazykom maďarským majú tri parciálne jednotky: konverzáciu, jazykovú výchovu a sloh. Základnou úlohou vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry je rozvoj kreatívnych schopností a nadobudnutie zručností v komunikatívnom (každodennom) prostredí. Kvalita jej realizácie má zásadný význam na vystupovanie žiaka ako aj na získanie jeho sebavedomia na každom úseku spoločenskej praxe.

Súčasný projekt v predmete Slovenský jazyk a slovenská literatúra sú koncipované *centrálne* a *liberálne*. Ich základné učivo je centrálne riadené, pre školy jeho obsah je záväzný, kým výberové učivo je zostavené liberálne a zahrnuje aj regionálne literárno-umelecké udalosti. Liberálne učivo je vybrané podľa záujmov žiakov, tradícií a podmienok školy. Liberalizácia učebných osnov sa okrem obsahu učiva prejavila v ich štruktúre zvýšením podielu výberového učiva. Na stredných školách je to až 40 %, pričom základné učivo treba bezpodmienečne prebrať.

Základné učivo, ktoré je prezentované učebnými osnovami musí spĺňať *fundamentálne, exemplárne a utilitárne* požiadavky. Fundamentálna stránka zohľadňuje podstatu učiva, ktorú si má žiak po skončení gymnázia ovládať, pričom dopĺňať aj s vedomosťami z najnovších literárno-umeleckých poznatkov. Exemplárne hľadisko preferuje poznatky, ktoré sú spojené s kreatívnymi tendenciami u žiakov. Utilitárny prístup vo výbere učiva kladie dôraz na užitočnosť a využitelnosť nadobudnutých vedomostí a nadväzujú na životné potreby človeka. Táto stránka zodpovedá potrebám kompetencií, ktoré tvoria ťažiskový bod obsahovej prestavby v krajinách Európskej únie.

Táto kompetencia sa neobmedzuje len na technické zvládnutie slovenského jazyka, ale zahrnuje aj otvorenosť voči odlišnej kultúre a úctu k druhým ľuďom, k ich schopnostiam a výsledkom ich práce. Žiaci sú počas celého štúdia podporovaní a pravidelne motivovaní, čím sa podporuje kladné vytváranie postojov k slovenskému jazyku a slovenskej literatúre. Každý uvedomelý jedinec v spoločnosti by mal nadobudnúť vedomosti, zručnosti, návyky a postoje, ktorými sa vytvorí predpoklad získavania nových kompetencií pre svoju osobu. Rôzne kognitívne a učebné činnosti v prípade slovenského jazyka a slovenskej literatúry smerujú k vytvoreniu kľúčových kompetencií, ktoré predstavujú súbor poznatkov, zručností, návykov a postojov využitelných v rôznych učebných a praktických činnostiach a situáciách. Osvojovanie slovenského jazyka rozširuje vedomie vlastnej identity a vedie žiakov k tomu, aby vnímali spolupatričnosť s viac než jednou jazykovou a kultúrnou komunitou. Žiakom sa v neskoršom období otvára viac možností zamestnania, vzdelávania a trávenia voľného času, ktoré zase môžu prispieť k vytváraniu celej škály osobných, sociálnych a pracovných kompetencií.

Funkcia učebného predmetu

Vzdelávacia oblasť „Slovenský jazyk a slovenská literatúra“ a ich aplikácia je v etape gymnaziálneho vzdelávania na kompetenčnom základe založená na realistickom prístupe získavania nových vedomostí a na využívaní intelektových činností. Takto nadobudnuté vedomosti umožňujú získať jazykovo-literárnu zručnosť a vytvárať predpoklady pre ďalšie štúdium slovenského jazyka a slovenskej literatúry ako aj možnosti celoživotného vzdelávania.

Učebný predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra sa zaraďuje medzi špecifické učebné predmety v školách s vyučovacím jazykom maďarským. V hierarchii učebných predmetov má postavenie cieľového jazyka so značne odlišnou funkciou od funkcie ostatných cieľových jazykov, ktoré sa na strednej škole vyučujú. Slovenský jazyk je dorozumievacím jazykom občanov maďarskej národnosti v styku s národmi a národnosťami v našom štáte. Spoločenskou požiadavkou je preto aktívne zvládnutie slovenského jazyka. Genealogicky a typologicky je však zásadne odlišný od materinského jazyka ťiakov. Z tohto hľadiska, ako aj z hľadiska rozsahu používania slovenského jazyka v najbližšom okolí ťiakov (rodina, škola) sa učebný predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra zaraďuje medzi cudzie jazyky. To znamená, že výber učebného obsahu a metód vyučovania a osvojovania sa riadi princípmi vyučovania cudzích jazykov, pričom sústava požiadaviek na vedomosti, zručnosti a návyky ťiakov zasa zohľadňuje odlišnú funkciu predmetu od funkcie cudzích jazykov.

Osvojovanie iného jazyka (v našom prípade slovenského jazyka) rozširuje vedomie vlastnej identity a vedie ťiakov k tomu, aby vnímali svoju spolupatričnosť s viac než jednou jazykovou a kultúrnou komunitou. Ovládanie slovenského jazyka a slovenskej literatúry umožňuje ťiakom vnímať a pochopiť dianie v politicko-spoločenských dimenziách, orientovať sa v prostredí, v ktorom ťijú, vytvárať predpoklady k efektívnej medzilidskej komunikácii, interpretovať svoje vnemy a pocity, ale aj dokázať pochopiť svoje postavenie v rozličných komunikatívnych situáciách.

Predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra na stredných školách s vyučovacím jazykom maďarským obsahuje zložky: gramatickú, štylistickú, konverzačnú a literárnu. Všetky zložky jazyka sú podriadené jedinému cieľu: dosiahnuť komunikatívnu kompetenciu ťiakov v záujme dosiahnutia viacjazyčnosti (bilingvizmu).

Konverzáciu sa vo vyučovacom procese treba orientovať na automatizované používanie jazykových prostriedkov a vedomé ovládanie reči. Hodiny konverzácie rozširujú a prehlbujú zručnosti a návyky ťiakov v ústnom a písomnom prejave tak, aby sa vedeli zorientovať v aktuálnych ťivotných situáciách a pohotovo reagovať na vzniknutú udalosť.

V oblasti štylistiky sa dôraz kladie na samostatnú prácu študenta (rozvoj zručností), na uplatnenie jeho osobnosti, vyjadrovanie vlastného názoru ako aj rozvoj jeho individuálneho štýlu.

Jazyková výchova má za úlohu aktívne zapájať študentov do osvojovania si nových poznatkov, zručností a návykov. Objasňuje gramatické javy a uľahčuje ich uvedomené a neskôr automatické využívanie. Uprednostňuje tvorenie tvarov a viet, skladanie, spájanie slov, riešenie konštruktívnych úloh a tvorivých cvičení.

Koncepcnou požiadavkou vyučovania literatúry je práca s literárno-umeleckým textom. Učiteľ pritom podporuje snaženie študentov v oblasti literárnej výchovy a pomáha im v ich kreatívnej práci. Žiaci postupne nadobúdajú čitateľské zručnosti, schopnosti reprodukovať prečítaný úryvok (alebo odporúčanú literatúru) a samostatne tvoriť nový text.

Ciele učebného predmetu

Hlavný cieľ vyučovania predmetu obsahuje tri cieľové komponenty: komunikatívny, kognitívny a formatívny.

Kľúčovým pojmom je komunikatívna kompetencia, čiže schopnosť žiaka porozumieť a tvoriť z lexikálnej a gramatickej stránky správne vety ako aj schopnosť interakcie v bežných životných situáciách v súlade s jazykovými normami slovenského jazyka. Výsledný efekt však závisí od mnohých faktorov, ktoré ovplyvňujú celý proces vzdelávania. Dôležitým momentom sú individuálne schopnosti a vlohy učiaceho sa, poznatky z materinského jazyka a iných predmetov, ktoré sa vyučujú v materinskom jazyku. Nemenej dôležité je rešpektovanie psychologických zásad a zásad technológie vyučovania cudzích jazykov. Učiteľ vplýva na psychiku žiakov a formuje alebo i mení samotné myslenie žiaka. Pri vyučovaní cieľového jazyka je dôležité naučiť myslieť žiaka v inom jazyku ako materinskom. V školskom prostredí si žiak osvojuje jazyk uvedomene, pod vedením učiteľa, mimo školy je možné si jazyk osvojovať prirodzene, prakticky, pri viac či menej častom styku s cieľovým prostredím, pretože žiaci škôl s vyučovacím jazykom maďarským sa neučia v podmienkach cudzojazyčného prostredia. Zohráva tu dôležitú úlohu práve prostredie, v ktorom sa žiaci pohybujú (rodina, sociálne prostredie). Mnohé prieskumy dokazujú, že žiaci, ktorí žijú v prevažne maďarsky hovoriacom prostredí, majú väčšie problémy s osvojovaním si slovenského jazyka, ako žiaci žijúci vo väčších mestách alebo v oblastiach s prevažujúcim slovenským prostredím.

Ciele vzdelávacej oblasti smerujú k zabezpečeniu tých kľúčových kompetencií, ktoré sú sledované všetkými učebnými predmetmi a ktoré sa realizujú v každom učebnom predmete podľa ich špecifik.

V oblasti slovenského jazyka a slovenskej literatúry pre gymnáziá s vyučovacím jazykom maďarským sa budú sledovať a realizovať nasledujúce cieľové zámery:

- Rozvoj žiackeho umeleckého nazerania na základe veku primeraných praktických a intelektových činností s využitím indukčných a deduktívnych metód získavania nových vedomostí, zručností a postojov;
- Presné používanie terminológie v rámci konverzácie, slohu ako aj jazykovej výchovy, v kontextuálnej konštrukcii. Osvojené postupy, pojmy využívať pri riešení jazykovo-literárnych tematických oblastí. Rozvíjať komunikatívne zručnosti a schopnosti aj v podobe vedenia dialógu a diskusie na obhajovanie vlastných tvrdení a predstáv;
- Chápať a používať jazyk ako znakový systém, ako prostriedok s rozličnými funkciami: kognitívnu, komunikatívnu a expresívnu. Získať skúsenosti v aktívnej aplikácii jazyka v hovorenej i písanej forme;
- Podporiť a upevňovať kladné morálne a vôľové vlastnosti ako je samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húťevnosť, sebakritickosť, kritickosť, cieľavedomá sebvýchova, sebvzdelávanie, dôvera vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť a presnosť pri riešení úloh.

Predmetové kompetencie

Kľúčové kompetencie

Kľúčové kompetencie v predmete „Slovenský jazyk a slovenská literatúra“ na gymnáziách s vyučovacím jazykom maďarským predstavujú súhrn predpokladaných vedomostí, zručností, schopností a postojov, ktoré prispievajú k úspešnému zapojeniu sa jedinca do života spoločnosti. Kľúčové kompetencie sa navzájom prekrývajú a dopĺňujú. Ťiaci si ich osvojujú nielen na základnej škole, ale aj po jej ukončení. Ide teda o celoživotný proces dlhodobého vzdelávania.

a. rozvoj schopností, zručností a návykov pri **čítaní s porozumením**:

- Rozumieť pokynom a inštrukciám i kratším súvislým prejavom učiteľa;
- Pochopiť jadro rozhovoru medzi dvomi i viacerými partnermi a určiť ich vzájomné vzťahy;

- Porozumieť monologického a dialogického textu;
- Odlíšiť podstatné informácie od nepodstatných;
- Robiť si poznámku k počúvanému textu;
- Naučiť sa čítať umelecké literárne dielo s kritickým odstupom a nadhľadom.

b. rozvoj schopností, zručností a návykov pri **ústnom prejave**:

- Klásť otázky a odpovedať na otázky k danej téme;
- Vyjadriť svoje stanovisko k istému rozhovoru;
- Pochopiť podstatu informácie a okamžite reagovať na vzniknutú situáciu;
- Reprodukovať udalosti, príbehy z vlastného života;
- Reprodukovať obsah literárneho textu a osobitne dbať o kompozíciu ako aj o literárnoteoretické a jazykové javy.

c. rozvoj schopností, zručností a návykov pri **písomnom prejave**:

- Aplikovať získané poznatky z pravopisu a gramatiky;
- Kreativne skoncipovať text o rôznych témach, udalostiach, príbehoch ako aj písomne interpretovať odborný text;
- Nadviazať kontextuálne na maďarskú literatúru, objasňovať špecifiká tých javov, ktoré sú charakteristické pre obe literatúry.

Odborné kompetencie:

- Orientovať sa v základnej jazykovednej a literárnoteoretickej oblasti pri pochopení, používaní a interpretovaní textov v jazykovej a literárnej sfére;
- Schopnosť adekvátne pochopiť podstatu a rozlíšiť úlohy v oblasti medzipredmetových vzťahov;
- Zorientovať sa dokonale v komparatistike pri čiastkových vedeckých prácach;
- Zvládnuť preberané slohové útvary, gramatické zákonitosti a analýzy literárneho diela; ich aplikácia v každodennej praxi.

Občianske kompetencie:

- Prenášať svoje poznatky, skúsenosti, postoje a zručnosti na svoje okolie (rodina, škola, kultúrno-literárne zväzky, spolky);
- Vytvárať možnosti na propagovanie jazykovo-literárnej kreatívnej činnosti v mimotriednych a mimoškolských pomeroch.

Spoločné kompetencie s inými vyučovacími predmetmi:

- Maďarský jazyk a literatúra: komparatistické súvislosti s materinským jazykom; nadväznosť v jazykovej a literárnej sfére atď.
- Dejepis: literárno-historické súvislosti atď.
- Etika: etické a morálne princípy človeka; vzťah náboženstva k svetským problémom a naopak; význam náboženstva na vývoj literatúry atď.
- Estetika: vytvorenie a pestovanie estetických zásad atď.
- Matematika: číselné operácie; štatistické vyhodnocovanie výsledkov meraní; grafické znázornenie úrovne dosiahnutých výsledkov atď.
- Informatika: práca s počítačom – vyhodnocovanie meraných výsledkov v tabuľkách; evidencia výsledkov; vyhľadávanie údajov a informácií z internetových zdrojov atď.

3. Maďarský jazyk a literatúra

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- riešiť rozmanité komunikačné, spoločenské a pracovné situácie,
- zvoliť komunikatívnu stratégiu adekvátnu komunikačnému zámeru, podmienkam a normám komunikácie,
- používať vhodné jazykové prostriedky (zvukové, verbálne, neverbálne, rečová etika) a reagovať na vopred nenacvičenú situáciu,
- vyjadrovať vhodným spôsobom svoj úmysel, prezentovať sám seba, podávať a získavať ústne alebo písomne požadovanú alebo potrebnú informáciu všeobecného alebo odborného charakteru, zapájať sa do diskusie, obhajovať svoj názor, pohotovo reagovať na nepredvídané situácie (otázka, rozhovor, anketa), uplatňovať verbálne a neverbálne prostriedky, spoločenskú a rečovú etiku a zdôvodňovať zvolené riešenie komunikačnej situácie,
- používať postupy a jazykové prostriedky (zvukové, lexikálne, gramatické) štýlu oznamovacieho, konverzačného, prakticky odborného a rokovacieho (administratívneho), oboznámiť sa so špecifikami štýlu publicistického a umeleckého, mať kultivovaný súvislý prejav na pripravenú a nepripravenú tému,
- usilovať sa pri ústnom a písomnom prejave o dodržaní jazykových noriem, výstižné, logické a jazykovo správne a bohaté vyjadrovanie,
- ovládať základné – najčastejšie používané lexikálne a gramatické prostriedky, rozumieť gramatickým menej frekventovaným lexikálnym a gramatickým javom a vedieť ich aj používať, samostatne tvoriť súvislé hovorené a písané prejavy, získať informácie z prečítaného a vypočutého textu (určiť hlavnú tému alebo myšlienku textu, rozlíšiť základné a vedľajšie informácie), dokázať text zaradiť do niektorých z funkčných štýlov, orientovať sa v jeho stavbe,
- vedieť spracovať výpisky z textu a dokázať ho primerane reprodukovat' a interpretovať, vyjadrovať sa k odbornej problematike, s využitím popisných výkladových a úvahových postupov, vyhľadávať informácie všeobecného a odborného charakteru, pracovať s príručkami,
- uvádzať správne bibliografické údaje a citáty, spracovať písomné informácie najmä odborného charakteru,
- pracovať s Pravidlami pravopisu a inými jazykovými príručkami,
- mať vypestovaný návyk pravidelne túto literatúru používať, uvedomele sa snažiť o dokonalejšie zvládnutie jazyka národnostnej menšiny, o skvalitnenie svojho vyjadrovania a osobného štýlu,

- chápať význam jazykovej kultúry, snažiť spisovne vyjadrovať v situáciách, ktoré si to vyžadujú, byť si vedomý toho, že jazyk sa dynamicky rozvíja,
- chápať literárne dielo ako špecifickú výpoveď o skutočnosti a o vzťahu človeka k nej,
- vytvárať si predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- chápať prínos literatúry a umeleckého zážitku pre život človeka,
- vyjadriť vlastný čitateľský zážitok a zdôvodniť ho,
- vytvoriť si pozitívny vzťah k literárnemu umeniu, založený na interpretácii ukážok z umeleckých diel, na osvojení podstatných literárnych faktov, pojmov a poznatkov,
- poznať a chápať tie myšlienkové a literárne smery, hnutia, významné osobnosti z diela, ktoré spoluvytvárajú duchovnú klímu našej súčasnosti,
- pristupovať k literatúre ako k zdroju estetických zážitkov, uplatňovať estetické a ekologické hľadiská pri pretváraní životného prostredia, podieľať sa na ochrane kultúrnych hodnôt,
- poznať špecifické črty a funkcie literárnych diel, orientovať sa v ich základných výrazových prostriedkoch,
- vybrať a rozvíjať záujem o literatúru, tolerovať žánre a druhy, najmä tie, ktoré sú v popredí jeho záujmu,
- vytvoriť vlastné malé literárne dielka (napr. báseň, poviedku).

Prehľad obsahových štandardov

1. Verbálne vyjadrovanie
2. Písomné vyjadrovanie
3. Štylistika
4. Jazykové prostriedky a náuka o jazyku
5. Práca s textom a získavanie informácií
6. Literatúra v živote človeka
7. Staroveká a stredoveká literatúra národnostnej menšiny
8. Humanizmus a renesancia v literatúre národnostnej menšiny
9. Portréty z barokovej literatúry národnostnej menšiny
10. Osvietenstvo a klasicizmus v literatúre národnostnej menšiny
11. Literárny realizmus a romantizmus národnostnej menšiny
12. Literatúra medzi dvoma svetovými vojnami
13. Vývoj literatúry po druhej svetovej vojne v kontexte so svetovou literatúrou

Popis obsahových štandardov

Verbálne vyjadrovanie

Učivo je zamerané na osvojovanie schopností ústneho vyjadrovania priameho a sprostredkovaného prostredníctvom technických prostriedkov (telefón, mikrofón, záznamník,..), monologického a dialogického, formálneho a neformálneho (oficiálneho, verejného), pripraveného a nepripraveného. Žiaci sa vedú k schopnosti riešiť v súlade s jazykovými, komunikačnými a spoločenskými normami štandardné životné a pracovné situácie, vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory, súvislo hovoriť na danú tému, voľne rozprávať, reprodukovat' alebo interpretovať prečítaný alebo vypočutý text, podávať jednoduchý výklad alebo opis, zúčastniť sa diskusie, vyjadrovať sa nielen podrobne a obšírne, ale aj krátko a výstižne. Vedú sa k zreteľnému, primerane hlasitému a kultivovanému prejavu, k spisovnému vyjadrovaniu sa v situáciách, ktoré si to vyžadujú.

Písomné vyjadrovanie

Učivo rozvíja schopnosti súvislo a samostatne písomne sa vyjadrovať na základe osvojených jazykových prostriedkov, grafických, pravopisných a gramatických noriem a pravidiel, jednoduchých kompozičných a slohových postupov a útvarov. Žiaci sa učia samostatne tvoriť prejavy oznamovacie, administratívne a prakticky odborné, osvojujú si ich základné znaky, postupy a prostriedky. Učia sa štylizovať rôzne osobné listy (neformálne, oficiálne), krátke informačné útvary (telegramy, inzerát, pozvánka, správa, program činnosti), hovoriť, popisovať osoby, veci, spracovať výklad alebo návod na činnosť, zostavovať osnovu, vypracovať pracovné hodnotenie, vyplňať formuláre, napísať životopis, žiadosť, dokumenty úradného charakteru, jednoduchšie odborné písomnosti, okrem hospodárskej korešpondencie. Osvojujú si grafickú a formálnu úpravu jednotlivých písomných prejavov.

Štylistika

Učivo rozvíja vedomosti a schopnosti žiakov zo štylistiky, zoznamuje ich s charakteristickými znakmi základných funkčných štýlov a slohových útvarov, smeruje k rozvoju individuálnych štýlov žiakov, kultivuje ich osobný štýl a vyjadrovacie schopnosti. Jeho prostredníctvom si žiaci osvojujú slohové postupy a jazykové prostriedky charakteristické pre jednotlivé funkčné štýly a slohové útvary, učia sa rozumieť publicistickému a umeleckému štýlu, učia sa produkovať a prijímať text, chápať rozdiel medzi písaným a hovoreným prejavom, vzťah medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom, vyhľadávať a používať vhodné jazykové a výrazové prostriedky.

Jazykové prostriedky a náuka o jazyku

Jazykové učivo slúži na zvyšovanie jazykovej kultúry žiakov prostredníctvom poznávania zvukových prostriedkov a ortoepických noriem jazyka, zákonitostí tvorenia slov, štýlového rozvrstvenia a obohacovania slovnej zásoby, gramatických tvarov a konštrukcií a ich sémantických funkcií, hlavných princípov a pravidiel jazyka. Jazykové učivo sa vyberá a osvojuje na základe funkčných štýlov a komunikatívnych funkcií a vedomostí žiakov, prihliada sa aj na jazykový systém, frekventovanosť a produktívnosť osvojených javov. Pozornosť sa venuje najmä progresívnym a frekventovaným javom, v ktorých žiaci a bežní užívatelia často robia chyby, skladbe vety. Súčasťou učiva sú poznatky o jazykovej kultúre, vývojových tendenciách spisovného jazyka, jeho bohatým výrazovým možnostiam, kultúre osobného prejavu a postavení jazyka národností medzi európskymi jazykmi, čo prispieva k formovaniu uvedomelého vzťahu žiakov k národnému jazyku.

Práca s textom a získavanie informácií

Práca s textom je jednou zo základných študijných schopností. Žiaci sa učia rôznymi technikami a druhom čítania (s dôrazom na čítanie študijné), orientácii v texte, jeho rozboru z hľadiska kompozície a štýlu. Učia sa rozlišovať rôzne druhy a žánre textov, získavať a spracovávať, napríklad vo forme anotácií, konspektu, resumé, záznamov, osnovy, výpiskov, text spätne reprodukovať a primerane interpretovať, pracovať s rôznymi príručkami pre školu a verejnosť (jazykovými, všeobecne informačnými, populárne náučnými). Pozornosť sa venuje najmä odborným textom (učebnicovým, populárne odborným, náučným) a administratívnym (napríklad vyhláškam, pokynom na vyplňovanie formulárov a pod.). Žiaci si dopĺňajú informácie prostredníctvom filmu, televízie, videoprogramov, vnímajú účelnosť modernej reklamy, oboznamujú sa s používaním časopisov, rozlišujú a rozpoznávajú brakovú a komerčnú literatúru.

Literatúra v živote človeka

Žiaci sa oboznámia s podstatou literatúry ako špecifického druhu umenia, poznajú funkcie literatúry, štruktúru literárnych diel, ich obsah a formu. Uvedomia si základné rozdiely medzi základnými literárnymi druhmi a žánrami. Získajú základné informácie o literárnom procese. Prehľbujú si zručnosti pracovať s rozličnými encyklopédiami, slovníkmi a literárnymi príručkami, zoznámia sa so záznamom o prečítanom diele a s jeho tvorbou. Sú vedení ku kultúrnej literárnej tvorivosti (význam predslovu, doslovu, poznámok a pod.).

Staroveká a stredoveká literatúra národnostnej menšiny

Obsahový okruh nadväzuje na znalosti žiakov o dejinách staroveku a stredoveku. Na vybraných ukázkach z orientálnej a antickej literatúry poznajú vyspelú kultúru starovekej civilizácie a predovšetkým to, čo doposiaľ patrí ku kultúrnemu vybaveniu moderného človeka (Dante, Villon). Prostredníctvom ukážky sa zoznámia s bibliou ako literárnou pamiatkou. Na ukázkach z najzákladnejších diel stredovekej literatúry svojho národa poznajú charakteristické črty stredovekého písomníctva a zoznámia sa s niekoľkými významnými autormi. Uvedomia si tradíciu a vývoj písomníctva svojho národa. Z literárnych druhov poznávajú kroniku, legendu, duchovnú a svetskú lyriku.

Humanizmus a renesancia v literatúre národnostnej menšiny

Žiaci porozumejú podstate zmien v kultúre v období humanizmu a renesancie v Európe v 14. - 16. storočí, keď sa v nadväznosti na antiku sa vymaňuje z pút stredovekého myslenia. Ťažisko výučby bude tvoriť svetová literatúra, pretože je obsahovo živá a pútavá. Prostredníctvom ukážok poznajú osobnosti a diela svetových autorov (Petrarca, Boccaccio, Shakespeare a ďalší). Z tejto literatúry sa žiaci poučia o sonete, poviedke, novele a dramatickom žánri (tragédii, komédii, výstavbe dramatického diela atď.). Zároveň vniknú do podstaty prozaických a básnických diel humanistickej a renesančnej literatúry svojho národa.

Portréty z barokovej literatúry národnostnej menšiny

Obsahový okruh zahŕňa základné poučenie o baroku. Žiaci získajú náhľad na spoločenské a umelecké pozadie tejto doby, oboznámia sa s literárnymi pamiatkami svojho národa a s ukázkami diel svojich národných autorov. Poznajú význam diel J. A. Komenského v pedagogickej, náboženskej, filozofickej a pansofickej oblasti.

Osvietenstvo a klasicizmus v literatúre národnostnej menšiny

Obsahový okruh zahŕňa európsku klasicistickú literatúru 17. a 18. storočia, charakter osvietenského umenia v Európe, diela predstaviteľov osvietenstva a klasicizmu vo svojom národe, európsku romantickú kultúru (V. Hugo, J. W. Goethe a ďalší), charakter a predstaviteľov preromantickej a romantickej literatúry. Vybrané ukážky z diel umožnia žiakom poznať vzťah autorov k vlasti, humanizmu a ľudovej slovesnosti. Z literárnych žánrov sa podrobnejšie zoznámia s historickou epikou, s historickým spevom, baladou.

Literárny romantizmus a realizmus národnostnej menšiny

V tomto obsahovom okruhu žiaci sa oboznámia s realizmom ako umeleckým smerom, ktorý sa snaží podať umelecky pravdivý a verný obraz skutočnosti, a to na ukázkach z diel popredných svetových autorov (napr. Balzac, Stendhal, Zola, Dickens, Galsworthy, Greene, Twain, Tolstoj, Dostojevskij, Čechov...). Okrem vybraných ukážok žiaci prečítajú jedno kritickorealistické alebo naturalistické dielo. Zoznámia sa s osobnosťami kritickorealistickej prózy v 2. pol. 19. storočia a začiatku 20. storočia. Z literárnych žánrov sa podrobnejšie zoznámia s románom, poviedkou a realistickou drámou. Prostredníctvom poézie svetovej

literatúry Ch. Baudelairea, J. A. Rimbauda, P. Verlaine, G. Apollinaire a i. sa žiaci zoznámia s umeleckými smermi - symbolizmom, dekadenciou a impresionizmom.

Literatúra medzi dvoma svetovými vojnami

Náplňou obsahového okruhu svetovej literatúry je próza E. Hemingwaya, W. Faulknera, T. Dreisera, G. B. Shawa, R. Rollanda, E. M. Remarquea, F. Kafku, M. Gorkého, M. Šolochova, J. Haška, K. Čapka a ďalších a poézia najznámejších básnikov. Žiaci sa oboznámia s poéziou neosymbolizmu, nadrealizmu, katolíckej moderny a s proletárskou poéziou. Ukážky z diel by sa mali zameriavať na základnú ideu diela, jazykové a štylistické prostriedky, na obrazné pomenovania a rytmickomelodické členenie textu. Medzivojnovú prózu žiaci poznajú z ukážok diel autorov svojho národa.

Vývoj literatúry po druhej svetovej vojne v kontexte so svetovou literatúrou

Obsahový celok je svojím spracovaním odlišný od predošlých, ktoré boli chápané z hľadiska historického vývoja národnostnej literatúry, kde dominovali umelecké smery a hnutia, ktoré žiaci poznávali prostredníctvom interpretácie diel ich popredných predstaviteľov. Literatúra po druhej svetovej vojne až po súčasnosť síce zohľadňuje literárne kontexty (vplyv politiky na literatúru a osudy umelcov), no členenie nie je historicko-chronologické, ale tematicko-žánrové. V každej časti sa vychádza z interpretácie ukážok niektorých diel, jedno dielo je v každej časti povinné ako celok. Predpokladá sa, že žiaci prečítajú alebovidia 6 literárnych diel. Tematické časti sú nasledovné:

Druhá svetová vojna a jej zobrazenie v národnostnej a svetovej literatúre

- Človek v totalitnom režime
- Obraz sveta v postmodernej národnostnej a svetovej próze
- Povojnová poézia daného národa
- Povojnová dráma daného národa
- Človek hľadá v literatúre zdroj zábavy, napätia a dobrodružstva.

V tematicko-žánrovom rozčlenení súčasnej literatúry sa priamo neurčujú konkrétni spisovatelia a diela, výber sa ponecháva celkom na rozhodnutie vyučujúceho, ktorý bude pri výbere vychádzať z čitateľských preferencií žiakov.

4. Anglický jazyk, Nemecký jazyk - cudzí jazyk

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- v oblasti jazykovej poznať a používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu včítane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov, vybrané morfológické a syntaktické javy, základné spôsoby tvorby slov (odvodzovanie a skladanie slov), vybrané javy z oblasti štylistiky,
- v oblasti pragmatickej používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- s aspektom na strategickú kompetenciu vedieť vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- v oblasti socio-lingvistickej vedieť komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so

socio-kultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov, preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností.

Prehľad obsahových štandardov

1. Počúvanie s porozumením
2. Čítanie s porozumením
3. Písomný prejav
4. Ústny prejav

Popis obsahových štandardov

Počúvanie s porozumením

Vzdelávanie rozvíja receptívne sluchové spôsobilosti založené na počúvaní s porozumením monologických a dialogických prejavov. Má poskytovať žiakom spôsobilosti aj zrakové so zreteľom na čítanie a prácu so všeobecným a odborným textom. Žiaci si osvoja produktívne ústne rečové spôsobilosti a naučia sa rozprávať o jednoduchých tematických situáciách. Získajú produktívne písomné spôsobilosti pri spracovaní textu v podobe rôznych anotácií, výpisov, popisov, a pod. Vyučovací proces by mal smerovať aj k prekladu jednoduchých textov. Žiak v prejave prednášanom v cudzom jazyku štandardnou a zreteľnou výslovnosťou globálne rozumie vypočutej správe, pochopí témy, hlavné myšlienky, základné informácie, rozlíši špecifické informácie aj ďalšie dôležité detaily, základné a rozširujúce informácie, rôzne názory a stanoviská, citové zafarbenie, vystihne logickú štruktúru výpovede, vie používať prostriedky komunikačnej stratégie, vie odhadovať významy neznámych výrazov. Patrí do kategórie receptívnych rečových schopností.

Čítanie s porozumením

V rámci vzdelávania sa žiaci naučia používať rôzne jazykové prostriedky, ktoré skvalitnia ich výslovnosť, obohatia slovnú zásobu a jej postupné vytváranie. Žiaci si osvoja základy gramatiky vrátane tvaroslovnia a vetnej skladby, grafickú podobu jazyka a jeho pravopis. Žiak v automatickom monologickom, dialogickom alebo kombinovanom texte (rôzne funkčné štýly a slohové útvary) vie zvoliť stratégiu čítania (orientačné, informatívne, študijné čítanie), globálne rozumieť textu, pochopiť tému, vedieť vyhľadať základné informácie, vystihnúť (určiť) špecifické informácie a dôležité detaily, rozlíšiť viacerých hovoriacich, základné a rozširujúce informácie, rôzne názory a stanoviská, citové zafarbenie, funkčný štýl, vystihnúť logickú štruktúru výpovede, používať prostriedky komunikačnej stratégie, odhadovať významy neznámych výrazov, využívať ilustrácie, tabuľky, schémy, používať slovníky, jazykové a iné príručky. Patrí do kategórie receptívnych rečových schopností.

Písomný prejav

Žiaci sa naučia ústne a písomne vyjadrovať vzhľadom k stanoveným témam, formulovať v cudzom jazyku svoje osobné údaje, napísať životopis, popísať domov, voľný čas, jedlo a nápoje, služby, cestovanie, starostlivosť o svoje zdravie, každodenný život, nakupovanie, vzdelávanie, svoju krajinu, prácu a pod. Žiaci získajú a poskytujú informácie v osobnej, verejnej a pracovnej oblasti (nakupovanie cestovných lístkov, tovarov, občerstvenia,

organizovanie pracovných stretnutí, rokovanie so zamestnávateľom, objednávanie si služieb, získavanie informácií v informačnom stredisku a na ulici, štylizovanie obchodného alebo osobného listu, písanie blahoželaní, a pod.). Vzdelávanie poskytne vedomosti a zručnosti v oblasti jazykovej funkcie – otvorenie a ukončenie komunikácie, pozdravy, prosby, žiadosti, poďakovania, vyjadrenie súhlasu alebo nesúhlasu, odmietnutie, sklamanie, nádej, obavy, prejav radosti a pod. V písomnom prejave žiak vie zrozumiteľne, v súlade s pravopisnými normami a štylisticky vhodne sformulovať vlastné myšlienky a názory, vyplniť dotazníky a úradné formuláre, napísať pozdrav, blahoželanie, želanie a odpoveď naň, pozvanie (oznámenie) a odpoveď naň, list (súkromný, oficiálny) a odpoveď naň, žiadosť, sťažnosť, reklamáciu inzerát a odpoveď naň, životopis, poznámky k prečítanému textu (osnovu, anotáciu, tézu, resumé), zápis z rokovania či besedy, rozprávanie, referát na danú tému, úvahu, návod, prácu na danú tému vychádzajúc z cudzojazyčných prameňov, opis osoby (vonkajší vzhľad, charakterové vlastnosti, psychický a fyzický stav) predmetu, miesta, činnosti, situácie, reprodukovat' prečítaný alebo vypočutý autentický text (oznam, rozprávanie, opis a pod.), používať kompenzačné vyjadrovanie. Patrí do kategórie produktívnych rečových schopností.

Ústny prejav

Žiak vie jazykovo správne, zrozumiteľne a primerane situácii reagovať v bežných životných situáciách, vyjadriť vlastné názory a myšlienky, začať, udržiavať a ukončiť rozhovor, besedu, diskusiu, telefonický rozhovor, požiadať partnera o vysvetlenie, opísať osobu (vonkajší vzhľad, charakterové vlastnosti, fyzický stav), predmet, miesto, činnosť, situáciu, rozprávať dej v rámci určených tém, predniesť správu alebo referát na určenú alebo zvolenú tému, predniesť naspamäť naučený text (báseň, pieseň). Patrí do kategórie produktívnych rečových schopností.

Poznatky o krajinách študovaného jazyka

Vzdelávanie má poskytovať žiakom poznatky všeobecného a odborného charakteru k lepšiemu poznaniu krajiny príslušnej jazykovej oblasti, jej kultúry, tradícií a spoločenských udalostí. Žiaci získajú informácie o sociokultúrnom prostredí v porovnaní so Slovenskou republikou.

5. 1. 2 Človek a hodnoty

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Človek a hodnoty rozvíja osobnosť človeka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej sa prelínajú úcta k človeku, k prírode, spolupráca, národné hodnoty. Vychováva k vlastenectvu a posilňuje rešpekt k základným princípom demokracie a tolerancie. Pripravuje mladých ľudí pre život v harmonických a stabilných vzťahoch v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe, medzi národmi.

Cieľom etickej výchovy ako povinnej voliteľného predmetu je vysvetliť základné etické postoje a spôsobilosti, ako sú sebaovládanie, pozitívne hodnotenie seba samého a druhých, komunikačné zručnosti, tvorivé riešenie medziľudských vzťahov, súvislosti medzi hodnotami a normami. Zameriava sa na princípy náboženskej a ateistickej etiky, princípy pochopenia a tolerovania správania spoluobčanov a spolužiakov, hodnoty a etické normy súvisiace so životom a zdravím, rodinným životom, rodičovstvom a sexualitou, ekonomickým životom a prácou v povolani. Náuka o spoločnosti preferuje aktívne občianstvo, rôzne postupy k riešeniu problémov každodennej praxe, pochopenie zložitosti sociálnych vzťahov,

uvedomenie si hodnoty vzdelania a vzdelanostnej mobility. Vzdelávacia oblasť má v odbornom školstve výraznú antropocentrickú orientáciu a to v stanovení cieľov, ďalej v obsahu a rozsahu učiva a takisto pri voľbe prostriedkov foriem a metód práce vo výučbe. Oblasť vzdelávania obsahuje učivo z rôznych humanitných a sociálnovedných disciplín, ako sú psychológia, sociálna psychológia, sociológia, politológia, teória štátu a práva, ekonómia, etika, estetika, náboženská výchova, filozofia, história, a čiastočne i geografia. Na 3. stupni vzdelania sú rozdiely v proporciách medzi cieľmi kognitívnymi (vedomosti, zručnosti) a cieľmi socioefektívnymi (záujmy, postoje, hodnotová orientácia) zdôraznené najviac, vedomosti a zručnosti nutné, aby bolo vôbec možné naplniť formatívne ciele. Výchova k estetickému vnímaniu tvorí pre svoj syntetický charakter a špecifický obsah dôležitú súčasť všeobecnej vzdelanosti. Podieľa sa na kultivácii človeka, na schopnosti plne prežiť život, má poznávaciu, integračnú a kreatívnu funkciu, pripravuje človeka na život aj pracovný proces, na vytváranie materiálnych a kultúrnych hodnôt, pomáha pri hodnotovej a vkusovej orientácii a pri formovaní postojov človeka. Umožňuje zážitkové učenie vnímavého u aktívneho poslucháča hudby, návštevníka galérií a divadiel. Rozvíja estetické cítenie žiaka v umeleckej oblasti a prostredníctvom poznávania konkrétnych umeleckých diel hudobných, výtvarných a literárnych a ich žánrov. Vzdelávacie oblasť rozvíja zručnosti a vedomosti získané na základnej škole na vyššej intelektuálnej úrovni, pričom východiskom je veku primeraný zážitok z hudby, výtvarného a literárneho diela, ktoré žiak dokáže verbalizovať. Jednotlivé druhy umenia vedú v konečnom dôsledku k pozitívnemu svetonázoru a k úcte k životu vôbec. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- chápať nutnosť svojho úspešného zapojenia sa do spoločenskej deľby práce a oceniť prospešnosť získavania nových spôsobilostí po celý čas života,
- ovládať schopností potrebné na sebaopoznanie a seba výchovu, snažiť sa ich uplatňovať v živote,
- mať základné sociálne návyky potrebné na styk s ľuďmi a prakticky uplatňovať pri styku s ľuďmi spoločensky uznávané normy,
- poučiť sa o zodpovednej voľbe životného partnera a zodpovednom manželstve a rodičovstve,
- získať základné vedomosti o rovnosti rás, národov, etnických skupín a vedomosti o potrebe náboženskej tolerancie,
- uvedomovať si svoju národnú príslušnosť a svoje ľudské práva, mať ochotu rešpektovať práva iných ľudí,
- chápať princípy fungovania demokratickej spoločnosti a postupy, ako sa občan môže aktívne zapojiť do politického rozhodovania a ovplyvňovať verejné záležitosti na rôznych úrovniach (štát – región – obec),
- mať predpoklady na aktívne občianske správanie a konanie,
- oboznámiť sa s potrebou zodpovedného mravného rozhodovania a mať ochotu riadiť sa všeobecne uznávanými zásadami a normami, ktoré ľudská spoločnosť kodifikovala,
- porozumieť problémom súčasného sveta na základe poznania ich historických koreňov, mať na to potrebné vedomosti a schopností zo všeobecných a slovenských dejín,
- chápať postavenie človeka vo svete a uvedomovať si zodpovednosť človeka za svet a ľudskú civilizáciu,

- v praxi uplatňovať humanitné zásady vzťahov medzi ľuďmi a ekologické zásady vo vzťahu k životnému prostrediu,
- a dokonalejšiu orientáciu pri posudzovaní a hodnotení javov ľudského a občianskeho života,
- zaujímať k týmto javom stanovisko a diskutovať o ňom, prípadne svoje názory a postoje v diskusii korigovať,
- mať pozitívnu hodnotovú orientáciu, nachádzať kultúrny spôsob život a hodnotný zmysel života,
- byť prínosom pre ľudské spoločenstvo (v rodine, obci, regióne, štáte), nie záťažou pre spoločnosť,
- orientovať sa v estetických objektoch a umeleckých dielach na základe skúseností a zážitkov, mať vytvorené predpoklady pre estetické vnímanie skutočnosti,
- chápať umenie ako špecifickú výpoveď umelca, chápať prínos umenia a umeleckého zážitku ako dôležitú súčasť života človeka, vedome vyhľadávať a zúčastňovať sa kultúrnych a umeleckých podujatí, vedieť vyjadriť verbálne svoj kultúrny zážitok, vyjadriť vlastný názor a obhájiť ho,
- zatriediť konkrétne umelecké diela podľa základných druhov a žánrov, samostatne diskutovať o ich obsahu a forme,
- vytvoriť si pozitívny vzťah ku kultúrnym hodnotám, prírode a životnému prostrediu a aktívne sa podieľať na ich ochrane

Prehľad obsahových štandardov

1. Úvod do spoločenskovedného vzdelávania. Psychológia osobnosti
2. Sociálna psychológia a základy komunikácie
3. Demokracia a jej fungovanie
4. Dejepis
5. Mravné rozhodovanie človeka. Človek a právne vzťahy
6. Vplyv hospodárskych podmienok na život človeka. Zmysel a spôsob života
7. Filozoficko-etické základy hľadania zmyslu života
8. Estetika životného prostredia
9. Ľudové a regionálne umenie
10. Aplikácia poznatkov z umenia a kultúry do života

Popis obsahových štandardov

Úvod do spoločenskovedného vzdelania. Psychológia osobnosti.

Vzdelávací okruh má žiakov motivovať k získaniu nových vedomostí k rozvíjaniu schopností, aby sa aktívne uplatnili v živote a zabezpečili si pre seba a svoju rodinu životné prostriedky. Žiaci sa zoznámia s technikou učenia sa a dostanú praktický návod na prípravu na výučbu. Poznatky zo psychológie osobnosti napomáhajú žiakom poznať vlastnú osobnosť a vyrovnávať sa so zmenami, ktoré sú pre ich vek typické, odhaľovať psychické diania predovšetkým vo vlastnej osobnosti, porozumieť im, čo by malo viesť k ich sebauvedomeniu a následnej sebauchove.

Sociálna psychológia a základy komunikácie

Obsahový okruh oboznamuje žiakov so sociálnym prostredím a sociálnou interakciou. Učí žiakov nadväzovať kontakt s ľuďmi, aby boli schopní počúvať ľudí a porozumieť im, komunikovať s nimi. Ďalej je sem zaradená problematika socializácie, sociálnych skupín, sociálnych rôl a sociálneho statusu. Žiaci sa zoznámujú s rôznymi ľudskými vzťahmi podriadenosti a nadriadenosti (medzi vrstovníkmi v rodine, v škole, na pracovisku..).

Uvedomujú si nutnosť regulovať správanie, aby často nedochádzalo ku konfliktom a k napätiu medzi ľuďmi. Prakticky si precvičia zásady spoločenského správania.

Demokracia a jej fungovanie

Obsahový okruh pomáha žiakom pochopiť podstatu demokracie. Učivo obsahuje základné informácie o ústave SR, o voľbách a politických stranách, o rôznych druhoch zastupiteľských zborov (parlament, regióny, obce). Žiaci poznajú nutnosť prevencie konfliktov i umenie riešiť konflikty. Žiaci si budú prakticky nacvičovať demokratické prístupy k daniu v triede, v činnosti školskej samosprávy, záujmových organizáciách a pod.

Dejepis

Vzdelávací okruh tvorí učivo zo slovenských a všeobecných dejín. Je vybrané tak, aby žiaci mohli lepšie porozumieť súčasnosti, preto sa hlavný dôraz kladie na najnovšie dejiny až do súčasnosti. Obdobie praveku nie je zaradené vôbec, starovek a stredovek je zameraný na život ľudí a na ich odkaz dnešku. Zo všeobecných dejín je zaradené do dejepisu to, čo znamenalo významnú zmenu s veľkým dosahom (svetovým alebo európskym), ďalej to, čo výrazne ovplyvnilo naše dejiny a takisto to, čo patrilo k základnému „kultúrnemu vybaveniu“ človeka dnešnej doby. Zastúpenie politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych dejín v jednotlivých historických epochách je rozdielne, pretože ho určujú zámery, ktoré sme si pre obsahový okruh dejepis stanovili. Žiak má poznať, akým historickým vývinom vznikala dnešná podoba spoločnosti, aby sa lepšie orientovali v súčasnosti. Výučba má posilniť žiakovo vedomie národnej príslušnosti, prispieť k jeho mravnému vybaveniu a k príprave na občiansky život v demokratickej spoločnosti. Dejepis má žiaka viesť k oceňovaniu kultúrnych historických pamiatok, ku starostlivosti o ne, a takisto o životné prostredie. Žiak nemá mať len vedomosti, ale má získať a prehĺbiť si rad schopností, napríklad schopnosti čerpať informácie z rôznych zdrojov, zhromažďovať ich, porovnávať, triediť, interpretovať, spracovávať do referátov, výkladov, pripravovať diskusiu.

Mravné rozhodovanie človeka. Človek a právne vzťahy.

Žiaci poznajú nutnosť zodpovedného mravného rozhodovania (okruh zahŕňa učivo o etických otázkach dobra - zla, lásky - nenávisť, násilia - slobody, zločinnosti, o vine a odčinení viny a o treste). Ďalej je sem zaradené učivo o ľudských právach prirodzených a dohodnutých, o právnej regulácii života spoločnosti, o právnych vzťahoch medzi občanmi v rodine, o ochrane zdravia, života a majetku (právo občianske, správne, pracovné, hospodárske). Žiaci sa zoznámia s nezávislosťou súdov a polície, získajú vedomosti o funkciách štátneho zastupiteľstva, advokácie a notárstiev. Porozumejú rozdielom medzi trestnými činmi a priestupkami. Poznajú hlavné príčiny kriminality mládeže. Budú vedieť rešpektovať práva (prevencia kriminality). Obsahový okruh uzatvára učivo o zodpovednosti človeka za seba, svoju rodinu (výchova detí a prostredie, ktoré ho obklopuje).

Vplyv hospodárskych podmienok na život človeka. Zmysel a spôsob života

Žiaci si pomocou učiva uvedomia, ako majetok a bohatstvo ovplyvňuje spôsob života ľudí. Poznajú rozdiel medzi podnikaním a zamestnaním. Uvedomia si zásady súkromného podnikania, kvalitu a korektnosť. Poznajú rôzne sociálne triedy s rozdielnym spôsobom života. Ďalšia časť obsahového okruhu ukáže, ako pôsobí trhovú ekonomiku na život rodín. Žiaci sa zoznámia so sociálnou politikou a sociálnou starostlivosťou štátu a neštátnych inštitúcií. Poznajú úlohu odborov v demokratickej spoločnosti.

Filozoficko-etické zásady hľadania zmyslu života

Žiaci sa oboznámia so sociálnou politikou a významom filozofie a s otázkou vzťahu človeka k svetu. Budú uvažovať o pravde ako o filozofickom probléme a o nefilozofickom chápaní pravdy (v politike, terminológii atď.). Ďalej okruh obsahuje otázky slobody a nutnosti v ľudskom konaní a problematiku hodnôt. Obsahový okruh povedie žiakov k premýšľaniu o šťastí v ľudskom živote (spisovatelia a iní umelci, vedci, významné osobnosti o šťastí), aby pochopili, aký môže mať zmysel a prečo má mať každý život rád. Okruh má ťažisko v otázkach praktickej etiky (základná slušnosť, poctivosť, mravná zodpovednosť v bežných a v medzných situáciách).

Estetika životného prostredia

V obsahovom okruhu sú témy: príroda ako inšpiračný zdroj umenia, človek medzi ľuďmi, medziľudská komunikácia v každodennom styku, človek v predmetnom prostredí, úžitkové umenie, dizajn, interiérová kultúra, kultúra odievania, kultúra a estetika práce, vzťah techniky a umenia. Žiaci sa oboznámia so zmenou estetických noriem v historickom priereze a naučia sa ich aplikovať v každodennej praxi. Žiaci sa naučia usilovať sa o vytvorenie vlastného estetického hodnotového systému (krása, vkus).

Ľudové a regionálne umenie

Témy: architektúra, výtvarné umenie, ľudová slovesnosť, oblasti ľudovej kultúry na Slovensku, uchovávanie ľudových tradícií – skanzeny, umelecko-remeselné dielne. Cieľom okruhu je, aby žiaci pochopili špecifickosť a význam ľudového umenia v národnej kultúre a oboznámili sa s materiálmi a technikami. Dôležité je vysvetliť vzťah profesionálneho umenia, ľudového umenia a insitného prejavu.

Aplikácia poznatkov z umenia a kultúry do života

Naučiť sa hľadať paralely v umení a kultúre, navštevovať kultúrne podujatia, prezentovať individuálne aktivity, organizovať zábavné podujatie v škole i mimo nej, orientovať sa v oblasti módy a vkusu, módných trendov, farebných harmónií, rozvíjať kultúru správania a medziľudských vzťahov.

5.1.3 Človek a spoločnosť

Vzdelávaciu oblasť Človek a spoločnosť tvoria učebné predmety dejepis, občianska náuka a geografia. To sú hlavné predmety, ale do tejto oblasti svojimi témami prispievajú aj etická výchova, umenie a kultúra, prierezová téma multikultúrna výchova. Hlavnou funkciou vzdelávacej oblasti je aktívny prístup k reflektovaniu minulej a súčasnej spoločenskej skutočnosti z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej a celosvetovej perspektívy.

Prostredníctvom vzdelávacej oblasti sa žiaci zoznamujú s najvýznamnejšími historickými, geografickými a spoločenskými procesmi a javmi, ktoré sa premietajú do každodenného života a naučia sa vnímať svet integrujúco vo vzájomnom vzťahu medzi prírodou a spoločnosťou. Žiaci sa učia o minulosti svojho národa a národov Európy a sveta, poznávajú prírodné aj spoločenské charakteristiky svojej vlasti a regiónov sveta, čo vplýva na utváranie pozitívnych občianskych postojov. Žiaci sa oboznamujú so spôsobom a tradíciami ľudí v rôznych častiach sveta, so svetom detí i dospelých, osvojujú si pravidlá a normy správania doma, v škole a na verejnosti. Učia sa orientovať v čase a priestore a pochopiť vlastné miesto a úlohu v spoločnosti. Získavajú vzťah k vlasti a súčasne rozvíjajú a upevňujú si vedomie príslušnosti k európskemu civilizačnému a kultúrnemu prostrediu.

V kontexte s aktuálnymi integračnými procesmi prispieva vzdelávacia oblasť k vnímaniu národných, európskych a globálnych súvislostí. Súčasťou týchto reflexií je podpora vedomia neopakovateľnosti a jedinečnosti každého človeka v spoločnosti, jeho úcty k výtvorom predchádzajúcich generácií ako základu pre zodpovedný a aktívny prístup k životu v demokratickej spoločnosti. Vzdelávacia oblasť poskytuje odpovede na väzby ľudskej spoločnosti a prírody, ale aj na človekom vytvorené prostredie. Učí, ako odpovedať na zmeny v priestore a pomáha ich pochopiť a riešiť. Takýmto spôsobom vzdelávacia oblasť vedie k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť historického vedomia. Súčasne posilňuje úctu k iným národom a etnikám ako aj rešpekt ku kultúrnym a iným odlišnostiam. Dôležitou súčasťou vzdelávania v tejto oblasti je prevencia rasistických, xenofóbnych a extrémistických postojov, výchova k tolerancii a rešpektovaniu ľudských práv, k rovnosti mužov a žien a výchova k úcte k prírodnému a kultúrnemu prostrediu. Rozvíja myšlienkové operácie, praktické zručnosti a vedomie vlastnej identity žiaka, prispieva k uchovaniu kontinuity tradičných hodnôt našej spoločnosti.

Výchova a vzdelávanie v oblasti je zameraná na vytváranie kľúčových kompetencií tým, že žiakov vedie k:

- osvojovaniu noriem spoločenského správania a občianskeho spolužitia,
- rešpektovania hodnoty pozitívnych medziľudských vzťahov,
- úcte k vlastnému národu i k iným národom a národnostiam a kresťanským tradíciám,
- pochopeniu historickej a priestorovej orientácie,
- získavaniu zručností poznávať a kriticky hodnotiť historický materiál,
- získavaniu historických vedomostí z národných a svetových dejín,
- pochopeniu príčin a dôsledkov historických udalostí,
- práci s informáciami o Slovenskej republike ako časti zeme a o Zemi ako celku,
- porozumeniu premenám v krajine, ktoré podmieňuje človek,
- porozumeniu a rozvíjaniu čítania a interpretácie obrázkov, fotografií, grafov, tabuliek, prierezov, schém a diagramov ako prostriedkov geografie,
- rozvíjaniu podnikateľských zručností spracúvaním projektov,
- zvládnutia bežných situácií v osobnom i občianskom živote,
- nachádzaniu vlastného miesta a roly v spoločnosti,
- získavaniu orientácie v aktuálnom verejnom živote Slovenskej republiky i vo svete,
- pochopeniu podstaty demokracie, práv a povinností občanov, rozpoznávaní protiprávneho konania a uvedomení si jeho dôsledkov,
- vnímaní problémových situácií, rozpoznávaní problémov a ich riešení,
- kultivovanému vyjadrovaniu vlastných myšlienok, názorov, postojov a ich obhajovaniu,
- úcte k vlastnému národu i k iným národom a národnostiam,
- pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych, náboženských a iných odlišností ľudí a spoločností,
- využívaní bežných informačných a komunikačných prostriedkov,
- budovaniu kladného vzťahu ku všetkým humánnym a demokratickým hodnotám.

5. 1. 4 Človek a príroda

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Porozumenie podstate javov a procesov si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a preto aj úzku spoluprácu s chémiou, fyzikou, biológiou a geografiou. Okrem rozvíjania pozitívneho vzťahu

k prírodným vedám sú prírodovedné poznatky interpretované ako neoddeliteľná a nezastupiteľná súčasť kultúry ľudstva. V procese vzdelávania sa má žiakom sprostredkovať poznanie, že neexistujú bariéry medzi jednotlivými úrovňami organizácie prírody a odhaľovanie jej zákonitostí je možné len prostredníctvom koordinovanej spolupráce všetkých prírodovedných odborov.

Formy aktívneho poznávania a systematického bádania vo fyzike sú si v metódach a prostriedkoch výskumnej činnosti príbuzné s ostatnými prírodovednými disciplínami. Každý žiak dostane také vedomosti, zručnosti a kompetencie, ktoré z neho spravia prírodovedne gramotného jedinca tak, aby vedel použiť a aplikovať získané poznatky na efektívne riešenie komplexných odborných predmetov. Pri výučbe bude pozornosť venovaná samostatnej práci žiakov, aktivizujúcim formám ako sú diskusia, brainstorming, vytváranie logických schém a pojmových máp a práca s informáciami.

Okrem osvojovania si nových poznatkov fyzikálne vzdelávanie poskytne žiakom možnosť získania informácií o tom, ako súvisí rozvoj prírodných vied s rozvojom techniky, technológií a so spôsobom života spoločnosti. Počas výučby chémie žiaci získajú a rozširujú si informácie o stavbe, zložení a vytvorení hmoty, odbornom zaobchádzaní s chemickými látkami, o chemických reakciách. Oboznámia sa s významom chemickej vedy, chemického priemyslu, dôležitostí povolání v oblasti chémie a ich významu pre spoločnosť, hospodárstvo a prírodu. Budú podporovaní v tom, aby rozumne zaobchádzali s prírodnými zdrojmi, chemikáliami, aby svoje poznatky overovali formou experimentov. Biológia a ekológia poskytnú v rámci ŠVP informácie o základnom systéme živej prírody ako predpokladu formovania prírodovednej gramotnosti žiakov. Ťažiskom budú poznatky o organizmoch ako systémoch, ktoré žijú v dynamickej rovnováhe so svojím prostredím, o javoch a procesoch, ktoré v živej prírode prebiehajú, poznatky o živých organizmoch vo vzťahu k človeku a poznatky o ľudskom tele. Program je koncipovaný tak, aby bolo možné čo najviac využívať moderné didaktické metódy, formy a prostriedky, ktoré okrem maximálnej názornosti budú podporovať samostatnosť a kreativitu žiakov pri práci s informáciami a rozvíjať schopnosť získané poznatky aplikovať v odborných predmetoch. Poznanie zákonov riadenia živej prírody je základom pochopenia jej fungovania ako celku a predpokladom formovania vzťahu k nej a zodpovedného prístupu k okolitému svetu a k sebe samému.

Prírodovedné vzdelávanie môže škola realizovať buď ako samostatné vyučovacie predmety/moduly alebo integrované v závislosti od charakteru odboru a podmienkach školy. O zaradení prírodovednej zložky vzdelávania do vyučovacieho procesu rozhodne škola.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- cieľavedome pozorovať prírodné javy, vlastnosti látok a ich premeny,
- samostatne aj v skupine žiakov riešiť jednoduché problémové prírodovedné situácie, zaobstarať si potrebné informácie na ich zvládnutie, hľadať aj alternatívne cesty vedúce k správne riešeniu problémov, dokázať nájsť chybu a korigovať svoje názory a konanie,
- rozvíjať finančnú a mediálnu gramotnosť,
- rozlišovať fyzikálnu a chemickú realitu, fyzikálny a chemický model,
- vedieť opísať osvojené prírodovedné poznatky a vzťahy medzi nimi, používať správnu terminológiu a symboliku, porozumieť prírodným zákonom,

- samostatne pracovať s fyzikálnymi vzťahmi a chemickými rovnicami, príslušnými jednotkami, grafmi a diagramami, chápať funkčné závislosti a tieto schopnosti uplatniť na riešenie náročnejších úloh,
- ovládať a fyzikálne a chemické laboratórne techniky, samostatne robiť laboratórne práce podľa písomných návodov (vrátane výpočtov, interpretácie výsledkov a vypracovania záznamu o práci),
- aplikovať získané prírodovedné poznatky i mimo oblasti prírodných vied (napr. v odbornom vzdelávaní, praxi, každodennom živote),
- aktívne ovládať základné postupy bezpečnej práce s elektrickým prúdom aj chemickými látkami, poskytnúť najnutnejšiu prvú pomoc pri úraze elektrickým prúdom, popáleninách a poleptaním kyselinou alebo hydroxidom, poznať využitie bežných látok v priemysle, poľnohospodárstve a v každodennom živote a ich vplyv na zdravie človeka a životné prostredie.

Prehľad obsahových štandardov

1. Formy a príčiny mechanického pohybu
2. Štruktúra a vlastnosti látok
3. Elektrické a magnetické javy
4. Svetlo a žiarenie
5. Atómy, molekuly a periodická sústava prvkov
6. Priebeh chemických reakcií
7. Prvky a ich zlúčeniny
8. Organické zlúčeniny
9. Deje v živých sústavách
10. Človek a životné prostredie

Popis obsahových štandardov

Formy a príčiny mechanického pohybu

Učivo umožňuje žiakom naučiť sa vyjadrovať fyzikálne vlastnosti hmotných objektov prostredníctvom fyzikálnych veličín, získať zručnosť aktívne používať jednotky SI. Žiaci získavajú poznatky o mechanickom pohybe a jeho príčinách postupne od priamočiarych pohybov cez krivočiary pohyb až k mechanickému kmitaniu a vlneniu. Rozširujú si poznatky o vzťahu sily a pohybu, oboznamujú sa s Newtonovými pohybovými zákonmi, s existenciou trecích a odporových síl. Učia sa chápať pohyb ako základný prejav existencie hmoty, súvislosť mechanického pohybu s mechanickou energiou, jej premeny, jej vzťah s mechanickou prácou. Svoje poznatky vyvodzujú z experimentov a zákony formulujú slovné i matematicky. Žiaci si rozširujú a prehlbujú svoje poznatky o tlaku v tekutinách vyvolanom vonkajšou silou, učia sa aplikovať Pascalov a Archimedov zákon pri riešení úloh, oboznamujú sa s prúdením kvapalín, chápu Bernoulliho rovnicu ako zákon zachovania mechanickej energie prúdiacej ideálnej kvapaliny, vedia vysvetliť činnosť rozprašovačov.

Štruktúra a vlastnosti látok

Žiaci sa učia chápať mechanické a tepelné vlastnosti látok rôzneho skupenstva v závislosti od ich štruktúry, uvažovať v pojmoch a predstavách súčasnej fyziky, prenikať hlbšie do podstaty skúmaných fyzikálnych dejov, poznávať zákony a vzťahy, ktorými sa tepelné deje riadia, chápať ich využitie v odbornej praxi i v bežnom živote, orientovať sa v ekologickej problematike. Žiaci si rozširujú svoje poznatky o časticovom zložení látok, osvoja si pojem vnútornej energie sústavy a spôsoby jej zmien. Rozlišujú pojmy teplo a teplota, skúmajú

energetickú bilanciu tepelnej výmeny medzi telesami a na praktických príkladoch získavajú poznatky o teplotnej rozťažnosti pevných a kvapalných látok.

Elektrické a magnetické javy

Téma rozširuje a prehľbuje poznatky žiakov o silových poliach a vlastnostiach látok. Žiaci pochopia fyzikálnu podstatu elektrických a magnetických javov, elektrického prúdu v pevných, kvapalných a plyných látkach. Žiaci získajú praktické a teoretické poznatky o magnetickom poli, jeho pôsobení na vodič s prúdom, vznik striedavého napätia a prúdu na základe pochopenia javov elektromagnetickej indukcie. Učivo je zamerané na získanie poznatkov potrebných na obsluhu elektrotechnických zariadení a z hľadiska bezpečnosti práce s elektrickým prúdom. Žiaci si utvoria predstavu o elektromagnetickom vlnení ako fyzikálnom deji, s ktorým sa v praxi stretávajú v podobe rozhlasového a televízneho signálu a svetla.

Svetlo a žiarenie

Učivo žiakov zoznamuje s optickými javmi a ich zákonitosťami, vedie ich k zisteniu, že zákony, platné pre mechanické vlnenie, platia aj pre optické žiarenie, avšak že zároveň existujú optické javy, ktoré sa nedajú podľa tejto teórie vysvetliť. To znamená, že na vysvetlenie svetelných javov existujú dve teórie, ktoré sa nevyklučujú, ale dopĺňajú. Téma má filozofický akcent, pretože formuje predstavy žiakov o súčasnom fyzikálnom obraze sveta.

Atómy, molekuly a periodická sústava prvkov

Učivo o periodickej sústave prvkov, stavbe atómu, usporiadaní valenčných elektrónov a typoch väzieb umožňuje žiakovi porozumieť príčinnému vzťahu medzi vnútornou štruktúrou látok a ich vlastnosťami. Tým vznikne globálny pohľad na stavbu látok. Žiaci sa zoznamujú so zložením atómového jadra a so spôsobmi získavania jadrovej energie, s možnosťami jej využitia i zneužitia. Učivo má výrazný filozofický a etický akcent – zodpovednosť ľudstva za osud planéty.

Priebeh chemických reakcií

Učivo prispieva k porozumeniu zákonitostí chemických reakcií predovšetkým na kvalitatívnej aj kvantitatívnej úrovni, ich priebehu a faktorov, ktoré ich ovplyvňujú. S ohľadom na prípravnú funkciu učiva spočíva ťažisko okruhu aj vo zvládnutí chemickej terminológie, vo vyjadrovaní zloženia látok a ich roztokov. Žiaci sa učia charakterizovať a rozlišovať základné typy chemických reakcií a zvládnuť ich vyjadrenia formou chemických rovníc. Žiaci vedú vysvetliť tepelné zafarbenie reakcií a faktory, ktoré ovplyvňujú ich rýchlosť. Získajú aj praktické zručnosti, napríklad pri príprave roztokov požadovaného zloženia, sledovaní priebehu chemických reakcií a pod.

Prvky a ich zlúčeniny

Učivo poskytuje žiakovi prehľad o systéme anorganických látok. Žiaci sa učia aplikovať na vybraných príkladoch poznatky osvojené v 5. a 6. okruhu, napríklad o skupinových vlastnostiach prvkov a ich zlúčenín, vzťahu medzi štruktúrou a vlastnosťami látok. Žiaci získavajú konkrétne vedomosti a zručnosti o výskyte a vlastnostiach, výrobe a použití chemických prvkov a ich anorganických zlúčenín dôležitých pre prax a bežný život. Učivo (napríklad voda, ozón, kovy) dáva priestor na ekologickú výchovu a výchovu k ochrane zdravia. V priamej väzbe na požiadavky odbornej zložky vzdelania žiaci získavajú praktické zručnosti na prácu s anorganickými látkami.

Organické zlúčeniny

Učivo poskytuje žiakom konkrétne vedomosti a zručnosti spojené so systémom organických zlúčenín a ich špecifikom, s výskytom, vlastnosťami, výrobou a použitím organických látok významných z hľadiska odboru, bežného života, ekológie a zdravého spôsobu života. Žiaci sa naučia odvodzovať vzorce a názvy organických zlúčenín a opísať ich štruktúru. Žiaci si osvoja zručnosti pre manipuláciu s organickými látkami (napríklad rozpúšťadlami) z hľadiska bezpečnosti práce a ochrany zdravia.

Deje v živých sústavách

Učivo rozvíja vedomosti a zručnosti žiakov o zložení, výskyte a biologických funkciách najdôležitejších prírodných látok (bielkovín, sacharidov, tukov, vitamínov, hormónov, nukleových kyselín atď.) a napomáha porozumenie podstaty dejov prebiehajúcich v živých organizmoch. Tento obsahový okruh prispieva k pochopeniu základov ekológie a správnej životosprávy.

Človek a životné prostredie

Učivo tohto obsahového okruhu poskytuje žiakom nevyhnutné poznatky o biológii a ekológii, z ktorých bude vychádzať ekologická výchova a vzdelávanie v ďalších, najmä odborných predmetoch. Žiaci si rozšíria základné informácie o jednotnom základe života, o dedičnosti a premenlivosti, charakteristike rastlín a živočíchov ako celku a získavajú základné poznatky o ekológii dôležité pre ekosystém človeka a vzťahy človeka k životnému prostrediu pri zohľadnení regionálnych a profesných zvláštností.

5. 1. 5 Matematika a práca s informáciami

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Matematické vzdelávanie v odbornom školstve má svoje významné miesto, nakoľko v jednotlivých odboroch plní popri funkcii všeobecného vzdelávania aj prípravnú funkciu pre odbornú zložku vzdelávania. Všeobecným cieľom matematického vzdelávania je výchova premýšľavého človeka, ktorý bude vedieť používať matematiku v rôznych životných situáciách (v odbornej zložke vzdelávania, v ďalšom štúdiu, v osobnom živote, budúcom zamestnaní, voľnom čase, a pod.). Učivo prezentuje matematického vzdelávania pre ISCED 3A. V tých študijných odboroch, ktoré majú vyššie nároky na matematické vzdelávanie vo vzťahu k danému odboru štúdia, môže škola vo svojom ŠkVP rozšíriť matematické vzdelávanie v súlade s náročnosťou odboru (pri riešení praktických úloh, štatistiku, a pod.). Matematické vzdelávanie je významnou súčasťou všeobecnej vzdelanosti. Vedie žiakov k pochopeniu kvantitatívnych vzťahov v prírode i spoločnosti, vybavuje poznatkami užitočnými v každodennom živote aj pre chápanie technických alebo ekonomických súvislostí a pre odborné vzdelávanie. Matematické vzdelávanie sa výdatne podieľa na rozvoji samostatného a logického myslenia. Matematické vzdelávanie poskytuje žiakom ucelený systém poznatkov, ktoré im umožňujú štúdium daného odboru i uplatnenie v praxi a slúži ako základ pre ich ďalšie vzdelávanie. Matematika učí žiakov schopnosti aplikovať získané vedomosti a zručnosti pri riešení úloh z praxe, potrebe overovať správnosť získaného výsledku, používať pri spracovaní úloh dostupné komunikačné technológie. Okrem všeobecného základu cieľom vyučovania matematiky v stredných odborných školách je poskytnúť žiakom vedomosti a zručnosti potrebné na úspešné zvládnutie odborných predmetov príslušného študijného odboru a pre výkon ich budúceho povolania. Na to je potrebné, aby žiaci získali pozitívny vzťah k matematike a primerané vedomosti z oblasti algebry, planimetrie, stereometrie, vrátane použitia analytickej metódy, zo základov matematickej analýzy, z kombinatoriky a zo

základov teórie pravdepodobnosti a štatistiky. Cieľom vzdelávania v informačných technológiách je naučiť žiakov pracovať s informáciami. Žiaci pochopia základom informačných technológií a naučia sa užívateľskej úrovni používať operačný systém, kancelársky software a pracovať s bežným aplikačným programovým vybavením vrátane špecifického programového vybavenia, ktoré sa používa v príslušnej odbornej oblasti. Na účely stanovenia výkonových a obsahových štandardov je potrebné používať ŠVP Informačné technológie. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- rozumieť matematickej terminológii a symbolike (množinovému jazyku a pojmom z matematickej logiky) a správne ju interpretovať a používať z nariadení, zákonov, vyhlášok a matematiky,
- rozumieť základným matematickým pojmom a vzťahom medzi nimi, obsahom základných definícií a viet,
- vyhľadávať, hodnotiť, triediť, používať matematické informácie v bežných profesných situáciách a používať pritom výpočtovú techniku a prístupné informačné a komunikačné technológie,
- osvojiť si vyskytujúce sa pojmy, vzťahy a súvislosti medzi nimi, osvojiť si postupy používané pri riešení úloh z praxe,
- previesť reálny problém na matematickú úlohu,
- ovládať základné poznatky o číselných oboroch, výrazoch, mocninách, rovniciach, nerovniciach, funkciách, planimetrii a geometrii, orientovať sa v grafickom vyjadrení funkčnej závislosti,
- prevádzať numerické a grafické riešenia, vedieť pracovať s kalkulátorom,
- používať algoritmy v riešení algebraických i geometrických úloh,
- aplikovať matematické poznatky pri riešení úloh z odbornej a hospodárskej praxe,
- vedieť určiť bežné geometrické útvary a prevádzať jednotky,
- kriticky vyhodnocovať informácie kvantitatívneho charakteru získané z rôznych zdrojov – grafov, diagramov, tabuliek, správne sa matematicky vyjadrovať,
- orientovať sa v aplikačných softwaroch využívaných v praxi,
- ovládať obsluhu periférnych zariadení potrebných pre prácu s aplikačnými programami.

Prehľad obsahových štandardov

1. Čísla, premenné, výrazy
2. Rovnice, nerovnice a ich sústavy
3. Funkcie
4. Geometria
5. Kombinatorika a teória pravdepodobnosti
6. Základy štatistiky

Popis obsahových štandardov

Čísla, premenné, výrazy

V priebehu štúdia sa rozvíja a upevňuje pojem reálneho čísla, najmä v súvislosti s rozšírením pojmu mocniny a o mocniny s racionálnym exponentom. Poznatky zo základnej školy o

výrazoch sa doplnia o rôzne druhy úprav kvadratického trojčlena a o rozvíjanie schopnosti vhodnej voľby premennej pri matematizácii reálnej situácie, pri úprave výrazov na tvar vhodný na výpočet hodnôt výrazu prostriedkami výpočtovej techniky a na vyjadrenie vybranej premennej z daného vzťahu (vzorca).

Rovnice, nerovnice a ich sústavy

V tomto obsahovom okruhu sa riešia rôzne typy rovníc a nerovníc s dôrazom na pochopenie logickej podstaty riešenia. Je potrebné získať kvalitné schopnosti pri riešení jednoduchých rovníc a nerovníc a pri riešení zložitých rovníc a nerovníc vedieť používať prístupné informačné technológie (existujúci didaktický voľný software).

Funkcie a ich priebeh

Žiaci sa učia rozlišovať základné okruhy funkcií a funkčných závislostí a riešiť príslušné typy rovníc (výpočtom i graficky). Žiaci rozumejú obsahu pojmu funkcia, vedia určiť jej definičný obor i obor hodnôt, zostrojiť graf a uviesť niektoré jej vlastnosti.

Geometria

V základnom učive je zastúpená rovinná aj priestorová geometria. Hlavný dôraz sa kladie na budovanie predstavivosti s využitím riešenia problémových úloh z praxe. Pozornosť sa venuje rozvoju schopnosti používať pri riešení geometrických problémov algebraické metódy. Okruh učí žiakov aplikovať na jednoduchých úlohách vlastnosti zhodných a podobných zobrazení a využívať zhodnosť a podobnosť trojuholníkov pri riešení príkladov z odbornej praxe.

Kombinatorika a teória pravdepodobnosti

Učivo napomáha rozvoj kombinatorického myslenia a zoznamuje žiakov s pojmami variácie, permutácie, kombinácie a ich aplikáciami na praktických úlohách. V kombinatorike sa má predovšetkým kultivovať schopnosť systémovo spracovávať rozsiahle súbory dát a organizovať svoju činnosť algoritmicky. V tomto okruhu nie je základ v zavádzaní vzorcov a pojmového aparátu, ale v systéme vypisovania možností.

Základy štatistiky

Učivo je volené tak, aby žiaci vedeli spracovať bežné štatistické informácie zo života (tlač,...). V štatistike je potrebné, aby sa žiaci naučili spracovať štatistický súbor pomocou výpočtovej techniky a vedieť výsledky spracovania primerane interpretovať.

Práca s údajmi a informáciami

Žiaci vyhľadávajú, vyhodnocujú a spracúvajú informácie a údaje. Získavajú a osvoja si základné praktické činnosti s aplikáciami, s prezentačným softwarom, s kancelárskym a grafickým softwarom a získané poznatky môžu interpretovať prostredníctvom diagramov, grafov a prezentácií obsahovo zameraných pre daný odbor štúdia.

5. 1. 6 Zdravie a pohyb

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb vytvára priestor na uvedomenie si potreby celoživotnej starostlivosti žiakov o svoje zdravie, na osvojenie si teoretických vedomostí a praktických skúseností o výchove k zdraviu prostredníctvom pohybových aktivít, telesnej výchovy a športovej činnosti. Poskytuje základné informácie o biologických, fyzických, pohybových

psychologických a sociálnych základoch zdravého životného štýlu. Žiak získa kompetencie, ktoré súvisia s poznaním a starostlivosťou o vlastné telo, pohybový rozvoj, zdatnosť a zdravie, ktoré určujú kvalitu budúceho života v dospelosti. Osvojí si postupy ochrany a upevnenia zdravia, princípy predchádzania civilizačných ochorení, metódy rozvoja pohybových schopností a pohybovej výkonnosti, v prípade žiakov so zdravotným oslabením alebo zdravotným postihnutím aj princípy úpravy zdravotných porúch. Získa vedomosti a zručnosti o zdravotne orientovaných telovýchovných činnostiach aj z viacerých druhov športových disciplín. Je vedený k chápaniu kvality pohybu ako dôležitej súčasti svojho komplexného rozvoja, k zorientovaniu sa vo výbere pohybu pri vyskytujúcich sa zdravotných poruchách, k poznaniu kompenzačných a regeneračných aktivít a ich uplatneniu v režime dňa. Vzdelávacia oblasť spája vedomosti, návyky, postoje, schopnosti a zručnosti o pohybe, športe, zdraví a zdravotnom štýle, ktoré sú utvárané prostredníctvom realizovaných foriem vyučovania telesnej a športovej výchovy, vrátane telesnej výchovy alebo formou integrovanej telesnej a športovej výchovy. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- vytvoriť si ucelenú predstavu o ľudskom organizme ako celku z hľadiska stavby a funkcie, poznať zásady správnej životosprávy v zmysle aktívneho zdravia a zdravého životného štýlu,
- prejavovať aktívne postoje k vlastnému všestrannému telesnému rozvoju predovšetkým snahou o dosiahnutie optimálnej úrovne telesnej zdatnosti a vlastnú pohybovú aktivitu spojiť s vedomím potreby sústavného zvyšovania telesnej zdatnosti a upevňovania zdravia,
- splniť požiadavky všeobecnej pohybovej výkonnosti a ovládať cvičenia zodpovedajúce jeho psychomotorickým predpokladom tak, aby im bol schopný samostatne realizovať v primeraných podmienkach,
- aktívne ovládať základné techniky a taktiky vybraných športových odvetví a rozumieť odbornej terminológii pohybových činností, uplatňovať zásady účelnej organizácie telovýchovných aktivít,
- vytvoriť si predpoklady pre transfer získaných zručností do pracovnej motoriky a ovládať kompenzačné cvičenia regeneráciou telesných a duševných síl vzhľadom na požiadavky budúcej profesie,
- uvedomovať si význam telesného a pohybového zdokonaľovania, vnímať krásu pohybu, prostredia a ľudských vzťahov,
- prejavovať zmysel pre fair-play, kolektívnu spoluprácu a vzájomnú pomoc, najmä jednotlivcom handicapovaným či menej pohybovo nadaným,
- ovládať a dorziavať zásady dopomoci, zabrániť úrazu a poskytnúť prvú pomoc pri úraze, uplatňovať pri športe a pobyte v prírode poznatky z ochrany a tvorby životného prostredia.

Prehľad obsahových štandardov

1. Ľudský organizmus ako celok z hľadiska stavby a funkcie
2. Vplyv telesnej výchovy a športu na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka
3. Kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia a pohybové hry, športový tréning
4. Základy techniky a taktiky vybraných športových odvetví, odborná terminológia, pravidlá
5. Regenerácia, kompenzácia
6. Poradové cvičenia
7. Hygiena a bezpečnosť pri telesnej výchove a športe, základy prvej pomoci

8. Šport a pobyt v prírode

Popis obsahových štandardov

Ľudský organizmus ako celok z hľadiska stavby a funkcie

Učivo prehľbuje poznatky z biológie človeka získané na ZŠ a prispieva k vytvoreniu komplexu poznatkov v oblasti starostlivosti o zdravie. Objasňuje pojem aktívne zdravie v zmysle zdravej výživy, otužovania, nefajčenia, abstinencie, sexuálnej výchovy, účelného naplňovania voľného času pohybom a predchádzanie chorobám.

Vplyv telesnej výchovy a športu na somatický, funkčný a zdravotný stav človeka

Téma smeruje k pochopeniu pohybu ako základnej vlastnosti života a vplyvu pohybu na vlastnosti živých organizmov vrátane človeka a k poznaniu, že celkovo nedostatočný rozsah pohybovej aktivity a jednostranný charakter záťaže životným stereotypom dnešného človeka je treba cielene kompenzovať. Obsahuje poznatky potrebné na uvedomelý rozvoj zdatnosti a pohybových zručností, osvojenie zdravotne vhodných pohybových činností a návykov (pohybový režim, stravovanie, pitný režim pri športe, spôsoby odpočinku a iné).

Kondičná príprava a všestranne rozvíjajúce cvičenia a pohybové hry, športový tréning

Okruh zahŕňa súbor praktických zručností a poznatkov zameraných na rozvoj obratnosti, sily, rýchlosti, vytrvalosti a vzťahu všeobecnej prípravy na tréningový proces. Učivo zahŕňa rôzne cvičenia zamerané na prípravu organizmu pred pohybovou činnosťou, rýchlostne silové a vytrvalostné cvičenia napomáhajúce rozvoj pohyblivosti kĺbov, správne držanie tela v rôznych polohách, cvičenia motivačné, tvorivé psychomotorické, cvičenia na každý deň s náradím aj bez náradia, v štandardných podmienkach športových zariadení v prírode. Žiaci si osvojujú potrebnú terminológiu a prostriedky komunikácie, zásady rozvoja aerobickej a svalovej zdatnosti, pohybových zručností a zásady športového tréningu.

Základy techniky a taktiky vybraných športových odvetví , odborná terminológia, pravidlá

Téma je zameraná na osvojenie základných pohybových štruktúr vybraných športových odvetví. Súčasťou je rozvíjanie estetického vnímania a estetického prejavu žiakov, pohybovej pamäte a kreativity (gymnastika, tance), rozvoj špeciálnych pohybových schopností a celkovej telesnej zdatnosti (atletika, športové hry) K základnému učivu patria aj úpony, zručnosti a poznatky nevyhnutné na sebaobranu. Súbežne si žiaci osvojujú príslušnú športovú terminológiu a komunikačné prostriedky, zásady a základné pravidlá jednotlivých športov a súťaží. Obsah tvoria aj vybrané otázky z histórie, etiky telesnej výchovy a športu, fair-play konania, popularity športového odvetvia. Dôležité sú zdravotné aspekty pohybu v rôznych klimatických podmienkach.

Regenerácia, kompenzácia

Učivo je súčasťou ktoréhokoľvek tematického celku (modulu), tvorí súčasť úvodnú, prípadne záverečné časti hodín. Kompenzačné a regeneračné cvičenia pomáhajú adaptácii na odborný výcvik a na budúce povolanie a kompenzuje možnosť jednostranného zaťaženia v školských a pracovných činnostiach. Zahŕňa cvičenia vyrovnávacie, cvičenia na správne držanie tela, dychové a relaxačné cvičenia a techniky, rytmickú gymnastiku, a iné kontroly účinnosti jednotlivých cvičení. Upozorňuje na nevhodné cvičenia vzhľadom na vek, pohlavie, ochranu pohybového aparátu a pod. Žiaci si osvojujú správne cvičebné návyky, metódy, postupy vykonávania jednotlivých cvičení a súborov, chápu ich funkciu.

Poradové cvičenia

Tieto cvičenia sa využívajú na účelnú organizáciu práce a zvýšenie účinnosti telovýchovného procesu (nie sú samoúčelné). Získané pohybové zručnosti sa spájajú so správnym držaním tela, estetikou pohybového prejavu a formovaním uvedomelej disciplíny. Predpokladom ich správneho výkonu je znalosť základných telovýchovných pojmov a názvosloví.

Hygiena a bezpečnosť pri telesnej výchove a športe, základy prvej pomoci

Téma spája hygienické otázky so zabránením úrazu a spoločne významne ovplyvňujú bezpečnosť a účinok telesného cvičenia. Hygienické zásady sa týkajú osobnej hygieny žiaka aj hygieny cvičenia, tréningu, telovýchovného prostredia. V osobnej hygiene je treba zdôrazniť miesto telovýchovných aktivít v životospráve človeka z hľadiska rytmu práce a odpočinku (biologické rytmy). Žiaci si osvoja prostriedky aktívneho a pasívneho odpočinku aj v súvislosti s najvýznamnejšími faktormi príčin úrazov, učia sa poskytovať prvú pomoc.

Šport a pobyt v prírode.

Téma zoznamuje žiakov nielen so základnými pravidlami správania pri športe a pobyte v prírode, ale aj s prístupmi k plánovaniu a organizovaniu týchto činností. Zahŕňa rôzne pohybové činnosti a aktivity vykonávané v prírode (napr. chôdza, beh, turistika, táborenie, cyklistika, zimné športy), poznatky a návyky týkajúce sa orientácie v prírode, ochrany flóry a fauny a zdrojov pitnej vody, zásady bezpečnosti a dodržiavania právnych noriem.

5.2 ÚČELOVÉ KURZY/UČIVO

Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov odborného vzdelávania a prípravy sú účelové kurzy, ktoré predstavujú integrujúcu zložku vedomostí, zručností a postojov. V nadväznosti na získané poznatky v oblasti teoretického a praktického vzdelávania účelové učivo poskytuje žiakom doplnujúce, rozširujúce, upevňovacie a overovacie vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné na zvládnutie situácií a aktivít, ktoré môžu nastať vznikom nepredvídaných skutočností.

Prehľad účelových kurzov:

- 1) Ochrana človeka a prírody
- 2) Telovýchovno-výcvikový kurz (lyžiarsky výcvik, plavecký výcvik)

5.2.1 Ochrana človeka a prírody

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Účelový kurz Ochrana človeka a prírody je povinnou organizačnou formou vyučovania. Jeho zameranie musí byť štruktúrované tak, aby sa ním rozšírili vedomosti žiakov, precvičili požadované zručnosti a prehĺbili osvojené postoje a návyky. Obsah kurzu nadväzuje na účelové cvičenia a tvorí ho teoretická príprava, praktický výcvik a mimovyučovacia záujmová činnosť žiakov. Názorné a praktické metódy prevládajú nad verbálnym a hodnotenie žiakov je slovné. Účelové cvičenia sa uskutočňujú sa v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka. Presný termín určí riaditeľ školy. Účasť žiakov je na cvičeniach povinná. Žiaci so zmenenou pracovnou schopnosťou plnia primerané úlohy podľa lekárskeho nálezu. Plán cvičenia určuje ciele a obsah cvičenia, priestory na činnosť, zaradenie učiteľov školy do výkonových funkcií. Stanoví spôsob ich prípravy, ako aj prípravu žiakov, materiálno, hygienickozdravotnícke a bezpečnostné opatrenia, prípadnú spoluprácu so spoločenskými organizáciami regiónu a orgánmi štátnej správy. Program cvičenia sa realizuje

spravidla v dvojhodinových jednotkách. Presun na miesto konania sa nezapočíta do času cvičenia, ak nie je jeho súčasťou. Kurz na ochranu človeka a prírody sa organizuje v treťom ročníku v trvaní 3 dni po 7 hodín výcviku. Kurz je súčasťou plánu práce školy. Účasť žiakov na kurze je povinná.

Kurz sa organizuje v spolupráci s zdravotníckymi, ochranárskymi a inými spoločenskými organizáciami, s orgánmi štátnej správy (miestnou vojenskou správou, policajným zborom, útvarmi civilnej ochrany apod.). Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- popísať právne normy upravujúce povinnosti prípravy občanov Slovenskej republiky na ochranu ich zdravia, ochranu prírody a obranu vlasti,
- mať prehľad o orgánoch a organizáciách podieľajúcich sa na brannej, ekologickej a humanitárnej výchove občanov,
- mať schopnosť poskytnúť prvú pomoc pri úrazoch,
- mať základné schopnosti pri riešení mimoriadnych situácií alebo udalostí,
- chrániť prírodu a životné prostredie,
- mať záujem o športové aktivity podporujúce jeho telesný a zdravotný rozvoj.

Prehľad obsahových štandardov

- 1) Teoretická príprava
- 2) Praktický výcvik
- 3) Mimovyučovacie aktivity

Popis obsahových štandardov

Teoretická príprava

Teoretická príprava nadväzuje na vedomosti a zručnosti žiakov získaných v účelových cvičeniach. Žiaci sa oboznamujú s právnymi normami, ktoré upravujú povinnosti občanov na ochranu ich zdravia, ochranu prírody a obranu vlasti ako aj o organizáciách podieľajúcich sa na brannej, ekologickej a humanitárnej výchove. Získajú poznatky o dôležitých medzinárodných dohodách, o poslaní a funkcii ozbrojených síl, armády a civilnej ochrany v SR, o najnovších poznatkoch z dopravnej výchovy, zdravotvedy a ekológie, o technických športoch, sebaobrane, o právnych podmienkach vlastníctva a používania zbrane a iných prostriedkov sebaobrany. Teoretická príprava trvá 3 hodiny.

Praktický výcvik

Praktický výcvik sa zameriava na komplex týchto tematických celkov:

- Zdravotnícka príprava (5 hodín) dopĺňa učivo účelového cvičenia. Žiaci sa zdokonaľujú v poskytovaní prvej pomoci pri úpaloch, uštipnutiach hadom, popáleninách a priestreloch. Vedia zhotoviť improvizované nosidlá a určiť poradie naliehavosti ošetrovania zranených osôb ako je umelé dýchanie, kriesenie, stabilizovaná poloha, poleptania chemickými látkami, otravy a omrzliny.
- Mimoriadne udalosti – civilná ochrana (5 hodín) môže byť modelovaný na používanie signálov v priebehu činností. Žiaci sa naučia správne reagovať na požiar, výbuch plynu, zával alebo zosuv pôdy, letecké nešťastie, radiačnú haváriu, otravu potravinami a vodou.

• Pobyť v prírode (5 hodín) obsahuje komplex činností spojených s vybudovaním stanového tábora. Žiaci sa naučia pripravovať stravu v improvizovaných podmienkach a na provizórnych prostriedkoch, vybudovať a označiť trať pre orientačný beh, zrealizovať preteky podľa pravidiel. Sú vedení k ochrane, úprave a čistote prírodného prostredia, k poznávaniu prírodných úkazov, liečivých a chránených rastlín. Technické činnosti a športy (3 hodiny) sú zamerané na rôzne aktivity ako sú exkurzie do športových zariadení, kde majú možnosť sledovať ukážky športovej streľby, rádioamatérskej a spojovacej činnosti, športového potápania a vodáctva, modelárstva, leteckých športov a parašutizmu, horolezectva a týmto sa motivovať k aktívnejšej športovej činnosti. Zároveň získavajú prehľad o náročnosti športových výkonov, výkonovej obtiažnosti, pravidlách a zásadách športovej činnosti.

Mimovyučovacie aktivity

Teoretická príprava a praktický výcvik sa odporúčajú spojiť s mimovyučovacími aktivitami. Odporúča sa organizovať podľa podmienok aj zdokonaľovací plavecký výcvik, rôzne športové súťaže podľa osobitných predpisov.

5. 2. 2 Telovýchovo-výcvikový kurz

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Účelový Telovýchovo-výcvikový kurz sa organizuje v prvom a druhom ročníku štúdia v rozsahu 5 dní po 7 hodín. Môže sa organizovať ako plavecký výcvik a lyžiarsky výcvik. Kurz nadväzuje na výučbu plávania a lyžovania základnej školy. Žiaci si osvojujú športové a úžitkové spôsoby plávania a lyžovania, zvyšuje sa úroveň ich pohybových schopností, upevňuje sa ich zdravie, zvyšuje telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť. Názorné a praktické metódy prevládajú nad verbálnym a hodnotenie žiakov je slovné. Presný termín určí riaditeľ školy. Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- zvládnuť techniku plaveckých spôsobov – kraul, znak, prsia, ľubovoľný spôsob, skoky do vody,
- zvládnuť základy lyžiarskej techniky,
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri záchrane topiaceho sa a pri úrazoch na lyžiarskych svahoch.

Prehľad obsahových štandardov

- 1) Plávanie
- 2) Lyžovanie

Popis obsahových štandardov

Plávanie

Plávanie zvyšuje úroveň pohybových schopností žiakov, najmä vytrvalosti. Žiaci si osvojujú základné poznatky z teórie plávania, jeho špecifiká z hľadiska biomechaniky a fyziológie. Pôsobenie plávania na organizmus človeka je mimoriadne významné. Žiaci takto získavajú poznatky aj o využití svojho voľného času, informácie o kondičných cvičeniach, rehabilitačného a rekreačného plávania. Osvojujú si tiež pravidlá plávania a správneho

dýchania. Hodnotia sa technika plávania, uzlové body v technike a zručnosti pri záchrane topiaceho sa.

Lyžovanie

Lyžovanie má nezastupiteľné miesto vo funkčnom a pohybovom zdokonaľovaní každého jednotlivca. Prispieva k upevneniu zdravia, zvýšeniu telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti, pomáha odstraňovať nedostatky zdravotne oslabeným žiakom, prispieva k psychického, sociálnemu a morálnemu vývinu mládeže. Žiaci by mali zvládnuť bezpečné ovládanie lyží v primeranom lyžiarskom teréne optimálnou lyžiarskou technikou. Výcvik by sa mal zamerať na zvládnutie znožného oblúka prestúpením v širšej stope, vyvážený dynamický postoj po spádnici a jazde šikmo svahom, správne rozloženie hmotnosti, postavenie a vytočenie trupu, prenášanie váhy z jednej lyže na druhú, pre pokročilých lyžiarov sa odporúča zvládnuť striedavý beh dvojkročnej a súpažnej techniky. Kurz poskytuje aj informácie o lyžiarskom výstroji a nebezpečenstvách zimného pobytu v horách.

6 ODBORNÉ VZDELÁVANIE

Prehľad vzdelávacích oblastí:

- 1) Teoretické vzdelávanie a praktická príprava
- 2) Odborná klinická prax

6.1 Vzdelávacie štandardy odborného vzdelávania

Jednou z výrazných zmien, ktoré sú súčasťou nového procesu vzdelávania je dôslednejšie zameranie na výstup zo vzdelávania. Dôležité je, aby bol jasne sformulovaný výstup a zdôvodnené zaradenie obsahu vzdelávania. Je to štruktúrovaný popis spôsobilostí. Vzdelávanie je vtedy úspešné, ak vieme, k akým cieľom podľa požiadaviek majú žiaci dospieť. Preto sa v Štátnom vzdelávacom programe kladie dôraz na formulovanie požiadaviek na výstup z témy, z ročníka alebo celého stupňa podľa charakteru predmetu.

Vzdelávací štandard sa skladá sa z dvoch častí: obsahový štandard a výkonový štandard. Obsahová časť vzdelávacieho štandardu určuje minimálny obsah vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je zjednocovať, koordinovať resp. zabezpečovať kompatibilitu minimálneho obsahu vzdelávania na všetkých školách. Obsahovú časť tvorí učivo, ktoré je všetkými žiakmi osvojiteľné. Učivo je formulované v štyroch kategóriách: faktálne poznatky –základný prvok poznania, ktorý žiaci musia vedieť, aby boli oboznámení s určitou disciplínou poznania alebo aby v nej mohli riešiť vedné problémy, konceptuálne poznatky – vzájomné vzťahy medzi poznatkami, procedurálne poznatky – ako niečo urobiť, metódy skúmania, metakognitívne poznatky – kognície vo všeobecnosti. Výkonová časť je formulácia výkonov, ktorá určuje, na akej úrovni má žiak dané minimálne učivo ovládať a čo ma vykonať. Výkonový štandard je formulovaný v podobe operacionalizovaných cieľov, to znamená je uvádzaný aktívnymi slovesami, ktoré zároveň vyjadrujú úroveň osvojenia. Jednotlivé úrovne výstupov sú zamerané na kompetencie – to znamená kombináciu vedomostí, zručností a schopností. Jednotlivé úrovne sledujú rozvíjanie poznávacích schopností: spoznať alebo znovu vybaviť si informácie z dlhodobej pamäte, porozumieť a konštruovať, aplikovať, analyzovať, vyhodnocovať a schopnosť tvoriť. Je požiadavkou na výstup zo stupňa vzdelania a zároveň požiadavkou na vstup pri ďalšom stupni vzdelania. Popisuje produkt výučby, nie proces. Obsah a požiadavky na výstup zo vzdelania nie sú postačujúce na maturitnú skúšku. Požiadavky na maturitnú skúšku sú uvedené v Katalógu cieľových požiadaviek.

6.2 Učebné osnovy odborných predmetov

Učebné osnovy predmetov odbornej zložky vzdelávania vymedzujú záväzný minimálny obsahový štandard a minimálny výkonový štandard vedomostí, zručností a schopností žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch potrebných pre prípravu žiakov na výkon zdravotníckeho povolania. Obsah učebných osnov je záväzný pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.

Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách, až 30 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb.

7. ZÁKLADNÉ PODMIENKY NA REALIZÁCIU ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Pre vzdelávanie v súlade s týmto ŠVP je nevyhnutné vytvárať vhodné realizačné podmienky. Podkladom na ich stanovenie sú základné požiadavky všeobecne záväzných právnych predpisov, normatívo materiálno-technického a priestorového vybavenia škôl, vyplývajúce z cieľov a obsahu vzdelávania v danom odbore vzdelávania. Iba ucelený, vzájomne sa podmieňujúci komplex požiadaviek umožní vytvoriť optimálne vzdelávacie prostredie.

7.1 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách vzdelávania

Výchova a vzdelávanie v zdravotníckom odbore **5356 M zdravotnícky asistent** sa zameriava na kvalifikovanú prípravu zdravotníckych pracovníkov pre oblasť ošetrovateľskej starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnej starostlivosti. Obsah a štruktúra vzdelávacieho programu poskytuje široký odborný profil, ktorý je zárukou prípravy absolventov schopných samostatne vykonávať základné ošetrovateľské, asistentské a administratívne činnosti v oblasti ošetrovateľskej starostlivosti.

Výchova a vzdelávanie sa v zdravotníckom odbore zdravotnícky asistent organizuje **dennou formou štúdia alebo externou formou štúdia**.

Externá forma štúdia sa uskutočňuje len ako večerná. Večerné vzdelávanie je organizované pravidelne niekoľkokrát v týždni.

Z hľadiska jeho použitia pre cieľové skupiny vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky sa vzdelávanie uskutočňuje ako:

- denné štvorročné štúdium pre absolventov základnej školy,
- denné dvojročné a externé - večerné trojročné nadstavbové štúdium pre absolventov strednej zdravotníckej školy s ukončeným vzdelaním v študijnom odbore 5371 3 sanitár, 53-05-3 zubná inštrumentárka, 53-01-3 ošetrovateľka a 53-02-3 pestúnka,
- denné a externé - večerné dvojročné pomaturitné kvalifikačné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou

Podmienky prijatia ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy. Absolventi tohto vzdelávacieho programu získajú úplné stredné odborné vzdelanie.

Výstupným dokladom o získanom vzdelaní je maturitné vysvedčenie. Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov v stredných zdravotníckych školách sú exkurzie a kurzy, ktoré sú uvedené v učebnom pláne školského vzdelávacieho programu; súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov v stredných zdravotníckych školách môže byť aj školský výlet. Vzhľadom na požadované vedomosti a zručnosti absolventov efektívne využívať možnosti výpočtovej techniky, môže škola realizovať pre žiakov v študijných odboroch poskytujúcich úplné stredné odborné vzdelanie alebo vyššie odborné vzdelanie, vzdelávacie aktivity zamerané na získanie niektorého medzinárodne uznávaného certifikátu potvrdzujúceho úroveň dosiahnutých vedomostí a zručností v oblasti počítačovej gramotnosti. Vzdelávacie aktivity je možné organizovať vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach alebo v inom vzdelávacom zariadení, ktoré určí škola.

7.2 Formy praktického vyučovania

Praktické vyučovanie je neoddeliteľnou súčasťou odborného vzdelávania a prípravy v stredných zdravotníckych školách. Hlavnými formami praktického vyučovania na stupni vzdelania: úplné stredné odborné vzdelanie pre zdravotnícke študijné odbory sú: praktické cvičenia v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach) v škole a odborná prax t. j.: odborná klinická prax vykonávaná priebežne a súvisle na klinických výučbových pracoviskách v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb. Na cvičeniach a odbornej klinickej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov. Počet žiakov na jedného učiteľa sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

7.3 Spôsob a podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania na stredných zdravotníckych školách, vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Úspešným absolvovaním školského vzdelávacieho programu, ktorý vychádza z tohto štátneho vzdelávacieho programu, môže žiak získať úplné stredné odborné vzdelanie, ak úspešne ukončil posledný ročník najmenej štvorročného a najviac päťročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole. Odborné vzdelávanie a príprava sa ukončuje maturitnou skúškou. Cieľom maturitnej skúšky je overenie vedomostí, zručností a kompetencií žiakov v rozsahu učiva určeného katalógom cieľových požiadaviek, ktoré sú zároveň vzdelávacími štandardmi tohto štátneho vzdelávacieho programu. Vo všeobecnosti sa maturitná skúška skladá z internej a externej časti. Externá časť maturitnej skúšky sa koná cez písomný test. Interná časť maturitnej skúšky sa koná formou písomnou, ústnou, praktickou, predvedenia komplexnej úlohy, obhajoby komplexnej odbornej práce alebo projektu, popr. úspešnej súťažnej práce, realizácie a obhajoby experimentu alebo kombináciou rôznych foriem. Odborná zložka maturitnej skúšky sa člení na teoretickú a praktickú časť. V nadstavbovom štúdiu sa zohľadňuje nadväznosť na príslušný učebný odbor. Maturitná skúška sa koná v riadnom alebo mimoriadnom skúšobnom období v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Maturitná skúška sa koná pred maturitnou komisiou. Úplné stredné odborné vzdelanie získavajú žiaci úspešným ukončením posledného ročníka najmenej dvojročného a najviac trojročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole v nadväzujúcej forme pomaturitného štúdia. Skúška sa skladá z teoretickej a praktickej časti odbornej zložky. Skúška sa koná v riadnom alebo mimoriadnom skúšobnom období v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a koná sa pred maturitnou komisiou. Kvalifikačné pomaturitné štúdium sa ukončuje odbornou zložkou maturitnej

skúšky, ktorá nebola súčasťou predtým vykonanej maturitnej skúšky. Klasifikácia žiaka na maturitnej alebo pomaturitnej skúške je vyjadrená stupňom prospechu alebo percentom úspešnosti. Celkové hodnotenie vychádza z klasifikácie písomnej, praktickej a ústnej časti. Dokladom o získanom vzdelaní a zároveň o získanej kvalifikácii je vysvedčenie o maturitnej skúške, v pomaturitných formách štúdia vysvedčenie o záverečnej pomaturitnej skúšky.

7.4 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie

V ŠVP sú vo všeobecnej rovine vymedzené základné podmienky na realizáciu školského vzdelávacieho programu a je úlohou školy, aby tieto podmienky nielen akceptovala, ale ich podrobnejšie konkretizovala vo vlastnom ŠkVP podľa potrieb a požiadaviek konkrétneho študijného odboru, aktuálnych cieľov a reálnych možností.

Povinnosťou škôl je dodržať a splniť normatív priestorovej, materiálnej a prístrojovej vybavenosti pre tie študijné odbory, pre ktoré bol schválený ŠVP Ministerstvom zdravotníctva SR. Špecifické vybavenie odborných učební a laboratórií je nutné pre výučbu odborných predmetov a nie je možné ho nahradiť vyučovaním na externých pracoviskách.

Všeobecné požiadavky a podmienky, podľa ktorých sa bude poskytovať tento vzdelávací program, sú nasledovné.

a) Kapacita školy

1. Školský manažment:

- kancelária riaditeľa školy,
- kancelárie pre zástupcov riaditeľa školy,
- kancelária pre ekonomický úsek,
- príručný sklad s odkladacím priestorom,
- sociálne zariadenie
- zasadacia miestnosť

2. Pedagogickí zamestnanci školy:

- zborovňa pre rokovania pedagogickej rady, prírodovedné kabinety a kabinet pre odborné predmety a praktické vyučovanie

3. Nepedagogickí zamestnanci školy:

- kancelárie pre sekretariát, ekonómov a správcu, priestory pre obslužný personál (údržba, upratovanie, pod.) príručný sklad s odkladacím priestorom, archív-
- hygienické priestory, sociálne zariadenia, šatne
- sklady učebných pomôcok a didaktickej techniky
- priestory pre centrálnu ovládanie didaktickej techniky
- odborná knižnica, všeobecná knižnica
- priestory pre záujmovú a spoločenskú činnosť žiakov a zamestnancov školy

b) Makrointeriéry

1. Školská budova vrátane telocvične
2. Školský dvor – školské ihrisko, tenisový kurt
3. Garáž
5. Internát - DM (zabezpečený zmluvne)
6. Školská jedáleň a kuchyňa

c) Vyučovacie interiéry

1. Klasické triedy - učebne pre teoretické vyučovanie vybavené didaktickou technikou,
2. Laboratórium výpočtovej techniky
3. Odborné triedy - učebne pre teoretické a praktické vyučovanie vybavené štandardnou didaktickou technikou, prístrojovou technikou a pomôckami, modelmi:
  - odborná učebňa pre predmet anatómia a fyziológia
  - odborná učebňa pre predmet prvá pomoc
  - 2 špeciálne odborné učebne pre predmet základy ošetrovania a asistencie
  - odborná učebňa pre predmet administratíva a zdravotnícka dokumentácia

Normatív minimálneho priestorového a materiálno – technického vybavenia pre odborné vzdelávanie v škole

Normatív minimálneho materiálno–technického vybavenia odbornej učebne pre predmet anatómia a fyziológia

Vybavenie	Minimálny počet pre jednu učebňu
Anatomicko-fyziologické zobrazenia všetkých sústav, schémy	cca 20 ks
Trojrozmerné modely anatomických štruktúr, orgánov a ich funkcií	cca 20 ks
Softvér pre výučbu ANF cez interaktívnu tabuľu	1/1
Ďalšie špecifické pomôcky pre jednotlivé študijné odbory (napr.: CD a DVD nosiče o prevencii, dg., priebehu a terapii jednotlivých stavov a ochorení, operačných zákrokov, využití pomôcok a pod.	
Prezentačná technika –dataprojektor, notebook, plátno, vizualizér	á 1 ks

Normatív minimálneho materiálno–technického vybavenia odbornej učebne pre predmet prvá pomoc

Počet	Zostava pomôcok	Spotrebný materiál	Iné
Jedna	figurína dospelého na kardiopulmonálnu resuscitáciu s možnosťou elektronickej kontroly s počítačovým vyhodnotením priebehu kardiopulmonálnej resuscitácie v tlačenej forme	zdravotnícky materiál a pomôcky na precvičovanie poskytovania prvej pomoci postihnutému v simulovaných podmienkach pre každého žiaka	odborná literatúra týkajúca sa poskytovania prvej pomoci pre každého žiaka
jedna	figurína dojčat'a na kardiopulmonálnu resuscitáciu s		didaktická technika najmenej na

	elektronickým vyhodnocovacím zariadením na kontrolu správnosti vykonávanej resuscitácie		úrovni dátového projektoru s počítačom
Jedna	figurína na nácvik uvoľnenia cudzieho telesa z dýchacích ciest určenú na nácvik spriechodnenia dýchacích ciest úderom do chrbta a stlačením brucha pri duse sa cudzím telesom		
Jedna	celotelová figurína s traumatickými poraneniami; táto sa nevyžaduje, ak figurína dospelého na kardiopulmonálnu resuscitáciu má vymeniteľné časti, ktoré obsahujú aj traumatické poranenia		
Jeden	tréningový automatický externý defibrilátor s možnosťou simulácie srdcových rytmov		
Pre každého žiaka	vybavená lekárnička		

Normatív minimálneho materiálo–technického vybavenia odbornej učebne pre predmet základy ošetrovania a asistencie

Vybavenie pre jednu učebňu

- ekologická tabuľa – fixky 1
- stoličky 10
- katedra + stolička 1/1
- umývadlo 1
- skrinka na lieky 1
- skriňa na pomôcky 2
- štandardná posteľ s bočnicami 1
- špeciálna posteľ 1
- nočný stolík 2
- detská posteľ 1
- modely dospelého 1
- modely dieťaťa 3
- prebaľovací stôl 1

- dojčenské váhy 1
- stolík na pomôcky 2
- preväzový stolík 1
- vozík na čistú a špinavú bielizeň 1
- zástena 1
- schodíky k posteli 1
- stolička k posteli 2
- jedálenský stolík 2
- odsávací prístroj 1

OBVÄZOVÝ MATERIÁL A OBVÄZOVÁ TECHNIKA

- komplexne obvázový materiál á žiak
- ukážky dláh 5

STAROSTLIVOSŤ O POMÔCKY

- dezinfekčné prostriedky - rôzne druhy a formy
- čistiace prostriedky
- kefy, prachovky, pomôcky na umývanie
- vedro 2

POMÔCKY NA STAROSTLIVOSŤ O POSTEĽ A POLOHOVANIE PACIENTA

- paplóny 2
- vankúše 2
- návleky na paplóny 6
- návleky na vankúše 6
- plachty 8
- plachty na detskú posteľ 4
- gumovky 2
- antidekubitné pomôcky – rôzne druhy 2
- polohovacie pomôcky - rôzne druhy 10
- debničky 2
- rebríček 2
- uzdička 2
- hrazdička 2

POMÔCKY NA PODÁVANIE JEDLA PACIENTOM

- jedálenská súprava 1
- príbor sada 1
- špeciálne poháre a pomôcky na pitie 2
- kompletná sada na kŕmenie dojčiat 1
- rôzne sušené mlieka a čaje
- nasogastrické sondy 2

POMÔCKY NA HYGIENICKÚ STAROSTLIVOSŤ O CHORÝCH

- osobná bielizeň pre pacienta 6
- detská bielizeň pre dojča 6
- súbor pomôcok na hygienickú starostlivosť o dojča, vanička z PVC, krajčírsky meter 1
- umývadlo z PVC 2
- nafukovací bazénik na umytie vlasov 1
- uteráky, osušky 5
- sušič na vlasy 1
- toaletný košík kompletné vybavený na hygienickú starostlivosť o dutinu ústnu, vlasy, nechty, uši, oči, potreby na holenie 2

POMÔCKY NA VYPRÁZDŇOVANIE CHORÝCH

- podložná misa 2
- močová fľaša 2
- izbové WC 1
- klystírová súprava, rektálne rúrky rôzne veľkosti 2
- Janettova striekačka 2
- pomôcky na ošetrovanie kolostómii - rôzne 2
- absorpčné pomôcky (rôzne druhy) 8
- rôzne druhy močových katétrov, zberné vrecká 6

POMÔCKY NA SLEDOVANIE A ZÁZNAM FYZIOLOGICKÝCH FUNKCIÍ

- tlakomer (rôzne druhy) 5
- fonendoskop 5
- teplomer (rôzne druhy) 5
- EKG prístroj 1
- osobná váha 1

POMÔCKY NA ODBER BIOLOGICKÉHO MATERIÁLU NA VYŠETRENIE

- močový pohár a samolepiace vrecká pre odber moču u detí 3
- zberná nádoba na moč 2
- urometer, odmerný valec 2
- diagnostické indikátory 1 bal.
- špeciálne odberovky na odber moču, krvi, stolice, spúta výtery a žiak
- glukomer 1
- súbor pomôcok na odber kapilárnej a venózneho krvi a žiak
- Kussmaulova sonda 1
- duodenálna sonda 1
- súprava na výplach žalúdka 1
- gumová zástera 1

POMÔCKY NA PODÁVANIE LIEČIV PER OS DOSPELÝM A DEŤOM

- liekovky 2
- dávkovač liečiv 1
- rozdeľovač liekov 1
- ukážky liečiv všetkých foriem

POMÔCKY NA APLIKÁCIU LIEČIV NA KOŽU A DO TELOVÝCH DUTÍN

- rôzne druhy aplikátorov a liečiv

POMÔCKY NA APLIKÁCIU TEPLA A CHLADU

- bioptron 1
- solux, horské slnko, gélové vrecká na aplikáciu tepla a chladu,
- termofory a 1ks

POMÔCKY NA APLIKÁCIU INJEKCIÍ

- rôzne druhy striekačiek a ihiel a žiak
- súbor pomôcok na aplikáciu injekcií a žiak

POMÔCKY NA APLIKÁCIU LIEČIV CEZ DÝCHACIE CESTY

- inhalátor elektrický 1
- inhalačný nástavec 1
- aplikátor kyslíka (rôzne druhy)
- kyslíková fľaša – stojan 1
- odsávačka 1

POMÔCKY NA PREVÄZY RÁN

- základné inštrumentárium sada 1
- drény a drenážne systémy 1
- ukážky špeciálnych druhov preväzového materiálu 10

- lukasterilové a stericlinové vrecká 10

ADMINISTRATÍVA ZDRAVOTNÍCKA DOKUMENTÁCIA

- zdravotnícka dokumentácia á žiak

ĎALŠIE POMÔCKY

- emitné misky 6
- podnosy 6
- spotrebný materiál: rukavice, tvárová rúška, buničitá vata,
- obvazová vata, náplaste atď.

Normatív minimálneho materiálo–technického vybavenia odbornej učebne pre predmet administratíva a zdravotnícka dokumentácia

Vybavenie - minimálny počet pre jednu učebňu

- počítače, notebook 15 ks
- dataprojektor 1 ks
- interaktívna tabuľa 1 ks
- vizualizér 1 ks

Programy napr. softvér pre ambulanciu všeobecného lekára, nemocničný informačný systém podľa potreby

Vzory dokumentácie

- všetky druhy obálok
- podací denník – skartačný protokol
- skartačný protokol
- príjmový pokladničný doklad
- výdavkový pokladničný doklad
- poštový peňažný preukaz (rôzne typy)
- príkaz na úhradu – všetky druhy
- objednávky
- dodací list
- faktúra, likvidačný list faktúry
- žiadanky na vyšetrenia a prepravu biologického materiálu na rtg, sono, CT. A iné.
- zdravotnícka dokumentácia: chorobopis, dekurz, teplotná tabuľka, ošetrovateľská dokumentácia, hlásenia, PN, prijímací lístok, preukaz na dopravu osoby zo zdravotných dôvodov, predpis stravy pre oddelenie, dodatočné hlásenie zmien v počte diét a iné.
- tlačivá týkajúce sa chorôb podliehajúcich povinnému hláseniu
- tlačivá k úmrtiu, list o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí
- kniha index
- kniha príchodov a odchodov
- žiadanka o dovolenku
- osobný dotazník
- pracovná zmluva, dohoda o vykonaní práce
- evidenčný list dôchodkového zabezpečenia
- štatistika hlásenia požadované matrikou a poisťovňou
- štatistické výkazy – rôzne druhy
- tlačivá k evidencii, inventárna kniha
- peňažný denník
- príjemky, výdajky
- cestovný príkaz
- priepustka

- inventárna karta

d) Vyučovacie exteriéry

1. Školské ihrisko

e) Zmluvné pracoviská

Podmienky praktického vyučovania – odbornej klinickej praxe v zdravotníckych zariadeniach sú jednoznačne písomne dohodnuté na základe dohody uzatvorenej podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 770/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú určujúce znaky jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení s každým výučbovým zdravotníckym zariadením a v súlade s Výnosom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č.09812/2008-OL z 10. Septembra 2008 o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení v znení neskorších predpisov. Pri výučbe v odbornej učebni a na výučbovom pracovisku zdravotníckeho zariadenia sú nutné osobné ochranné pracovné prostriedky (odev a obuv), ktoré poskytuje škola.

7.5 Personálne zabezpečenie vzdelávania

Odborná a pedagogická spôsobilosť pedagogických zamestnancov odborných predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program musí byť v súlade s platnými predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi platnými predpismi. Pedagogickí zamestnanci musia zabezpečiť súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci platných predpisov.

Plnenie stanovenej miery vyučovacej a výchovnej povinnosti vyplýva z platnej legislatívy, rámcového učebného plánu a učebného plánu pre odbornú zložku vzdelávania štátneho vzdelávacieho programu. Rámcové rozvrhnutie obsahu vzdelávania je východiskom pre tvorbu učebných plánov v školských vzdelávacích programoch. Stanovené vzdelávacie oblasti a ich minimálne počty hodín sú záväzné, ich dodržanie v školských vzdelávacích programoch musí byť preukázateľné.

ODBORNÉ PREDMETY vo všetkých zdravotníckych študijných odboroch

Vyučovacie predmety

Kvalifikačné požiadavky

ODBORNÉ PREDMETY vo všetkých zdravotníckych študijných odboroch

Vyučovacie predmety	Kvalifikačné požiadavky Vysokoškolské vzdelanie II. stupňa v príslušnom študijnom odbore, doplňujúce pedagogické štúdium (DPS) a minimálne 2 roky odbornej praxe
Latinský jazyk	- klasické jazyky = latinčina a starogréčtina - latinčina v kombinácii
Anatómia a fyziológia	- všeobecné lekárstvo - ošetrovatelstvo s vykonaním štátnej záverečnej skúšky z predmetu somatológia
Prvá pomoc	- všeobecné lekárstvo

	- ošetrovateľstvo; starostlivosť o chorých - pedagogika; starostlivosť o chorých – psychológia; všeobecná pedagogika s predchádzajúcim ukončením študijného odboru na SZŠ; učiteľstvo odborných predmetov na SZŠ; ošetrovateľstvo a rehabilitácia; [ďalej len ošetrovateľstvo“]
Organizácia zdravotníctva Organizácia zdravotníctva a sociálnej starostlivosti Organizácia zdravotníctva a právo (FL)	- všeobecné lekárstvo - „ošetrovateľstvo“ - farmaceutické vedy
Preventívne lekárstvo Epidemiológia a hygiena Vybrané kapitoly z preventívneho lekárstva	- všeobecné lekárstvo - verejné zdravotníctvo
Patológia Patológia a klinika chorôb	- všeobecné lekárstvo so špecializáciou vnútorné lekárstvo alebo chirurgia
Náuka o výžive	- všeobecné lekárstvo - „ošetrovateľstvo“ - všeobecná pedagogika s predchádzajúcim ukončením študijného odboru asistent výživy, resp. diétna sestra na SZŠ, DPŠ, a minimálne 2 roky odbornej praxe
Zdravie a klinika chorôb	- všeobecné lekárstvo so špecializáciou vnútorné lekárstvo alebo chirurgia - pre študijný odbor zdravotnícky asistent v 1. ročníku môže predmet vyučovať učiteľka „ošetrovateľstva“ s rigoróznou skúškou z ošetrovateľstva
Vnútorné choroby Chirurgia Gynekológia a pôrodnictvo Neurológia Psychiatria PediatRIA Ortopédia a protetika Traumatológia Genetika Mikrobiológia	- všeobecné lekárstvo so špecializáciou v príslušnom odbore
Klinika chorôb Zdravotnícka propedeutika Vybrané kapitoly z klinických odborov	- všeobecné lekárstvo so špecializáciou vnútorné lekárstvo alebo chirurgia
Farmakológia	- všeobecné lekárstvo - farmácia
Zdravotnícka etika	- „ošetrovateľstvo“ - všeobecné lekárstvo - fyzioterapia
Psychológia Psychológia a pedagogika Aplikovaná psychológia Psychológia, pedagogika a sociológia	- „ošetrovateľstvo“ - fyzioterapia

Psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia Psychológia a sociológia Psychológia a etika	
Komunikácia	- „ošetrovatel'stvo“ - fyzioterapia
Sociálna starostlivosť	- ošetrovatel'stvo; starostlivosť o chorých - pedagogika; starostlivosť o chorých – psychológia; všeobecná pedagogika s predchádzajúcim ukončením študijného odboru na SZŠ; učiteľ'stvo odborných predmetov na SZŠ; ošetrovatel'stvo a rehabilitácia; [ďalej len „ošetrovatel'stvo“]
Základy ošetrovania a asistencie	- „ošetrovatel'stvo“
Administratíva a zdravotnícka dokumentácia	- „ošetrovatel'stvo“
Ošetrovanie, asistencia, administratíva a zdravotnícka dokumentácia	- „ošetrovatel'stvo“

7. 6 Učebné zdroje

7. 6. 1 Odborná literatúra

VYUČOVACÍ PREDMET	NÁZOV UČEBNICE	AUTOR	ROK VYDANIA
latinský jazyk	Latinský jazyk Stručný lekársky slovník	Kábrt,J., Kucharský,P. Kábrt,J., Valach,V.	Osveta 2010 Osveta 1992 Osveta 1982 Osveta 2003
anatómia a fyziológia	Somatológia Somatológia I., II.	Hulín, I., Zlatoš, J., Hájek, J. Dylevský, Trojan	Osveta 1982 Osveta 2003
patológia	Patológia	Křeji, J., Dvořáček, Č. Slugeň	Osveta 1991 Osveta 1998
organizácia zdravotníctva	Organizácia zdravotníctva	Šagát, T. a kol.	Osveta 2003
prvá pomoc	Prvá pomoc	Hrabovský, J., Dvořáček, I.	Osveta 1991
preventívne lekárstvo	Preventívne lekárstvo	Rovný, I. a kol.	Osveta 1995
psychológia, pedagogika a profesijná	Psychológia a pedagogika Psychológia	Šútovec.J. a kol. Štefanovič, J., Greisinger, J.	Osveta 1994 Osveta 1986

komunikácia			
zdravotnícka etika	Zdravotnícka etika	Kopecká, K., Korcová, M. a kol.	Osveta 2008
sociálna starostlivosť	Sociálna starostlivosť	Draganová, H. a kol.	Osveta 2006
zdravie a klinika chorôb	Zdravie a klinika chorôb	Kopecká, K., Kopecký,	Osveta 2003
základy ošetrovania a asistencie	Základy ošetrovania a asistencie Základy ošetrovania a asistencie II.	Kontrová, L., Kristová, J. a kol. Sládečková, R. a kol.	Osveta 2006 Osveta 2008
administratíva a zdravotnícka dokumentácia	Administratíva a zdravotnícka dokumentácia	Garová, M., Valentová, I., Gara, K.	Osveta 2003

7.6.2 Didaktická technika

1. prenosný dátový projektor
2. počítače, tlačiareň
3. kopírovací stroj a skener
4. video a DVD prehrávač
5. projekčné plátno
6. flipchart
7. uchytávacie lišty
8. televízor
9. rozhlasový prijímač
10. vizualizér
11. laserové ukazovátka
12. interaktívna tabuľa
13. ozvučenie učebne
14. kamera

7.6.3 Materiálne výučbové prostriedky

1. CD, DVD
2. Odborné filmy a diafilmy
3. Softwerové programy určené pre prácu v odbore, ktoré sú priebežne aktualizované
4. Obrazy, tabule, mapy a schémy konštrukcií
5. Vybavenie odborných učební podľa normatívu ŠVP
6. Spotrebný zdravotnícky a iný materiál
7. Anatomicko-fyziologické a iné modely

8 VYUŽITIE ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU PRE VZDELÁVANIE DOSPELÝCH

Vzdelávanie dospelých je v súčasnej dobe stále viac ovplyvňované koncepciou celoživotného vzdelávania, ktorá predstavuje zásadnú zmenu v poňatí celého vzdelávacieho systému. Systém celoživotného vzdelávania, ktorý sa postupne začína vytvárať a realizovať, umožní plynulý prechod, spoluprácu a prekrývanie medzi jednotlivými oblasťami vzdelávania, zamestnania a podnikania.

Zmeny v odvetvovej štruktúre našej ekonomiky si vyžadujú vyššiu úroveň kvalifikovanosti dospelých. Dôraz sa kladie tak na všeobecné, ako aj na odborné kvalifikácie. Koncepcia štátnych vzdelávacích programov je zameraná predovšetkým na populáciu mladých ľudí, a to hlavne z hľadiska všeobecných cieľov vzdelávania. Denná forma štúdia pre študijné odbory je pre dospelú populáciu výnimočná. Dospelí musia využívať iné možnosti a formy vzdelávania a to večernú, diaľkovú, individuálnu, kombinovanú alebo formou dištančného vzdelávania, kde je vzdelávanie spojené so získaním kompetencií v oblasti informačných a komunikačných technológií. Práve informačné a komunikačné technológie môžu zohrať významnú úlohu vo vzdelávaní dospelých.

Pri koncipovaní vzdelávania dospelých je potrebné zohľadniť špecifické črty tejto kategórie dospelých žiakov:

- **špecifiká funkcie a cieľov vzdelávania dospelých** – vzdelávanie dospelých plní nielen funkciu kvalifikačnú, pri ktorej získavajú absolventi počiatočnú kvalifikáciu na úrovni ISCED 3A ale tiež funkciu zvýšenia kvalifikácie v danom odbore štúdia na úrovni ISCED 4. Ide o typ štúdia, ktorý vedie k získaniu vyššieho stupňa vzdelania potrebného pre prístup k ďalšiemu vzdelávaniu na vyššej úrovni ISCED 5. Vzdelávanie dospelých na stupni ISCED 4A sa realizuje formou pomaturitného špecializačného alebo kvalifikačného štúdia, ktoré je súčasťou štátnych vzdelávacích programov na úrovni ISCED 4. Podmienky vstupu do týchto vzdelávacích programov sú stanovené štátnym vzdelávacím programom
- **situačné špecifiká vzdelávania dospelých** sú späté tak s rodinným, ako aj s pracovným a spoločenským životom dospelých. Preto vzdelávacie programy musia veľmi citlivo reagovať na túto situáciu dospelých a ich individuálne vzdelávacie potreby, a to tak z hľadiska obsahu vzdelávania, ako aj z hľadiska zodpovedajúcich metód výučby, kontroly štúdia a pod. V obsahu vzdelávania je potrebné zobrať do úvahy primeranosť obsahu všeobecného vzdelávania, ktorý je často mechanicky prebraný z programov počiatočného vzdelávania a nezodpovedá vedomostiam, zručnostiam, ani životným skúsenostiam dospelých. V oblasti hodnotenia vzdelávacích výstupov sa musíme predovšetkým orientovať vo väčšej miere na individualizáciu hodnotenia, ktoré umožňuje aj individuálne tempo učenia a prípravu na záverečné hodnotenie dospelých, jednotlivcov. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že dospelí žiaci bývajú zrelší, skúsenejší, a preto aj cieľavedomejší a spoľahlivejší. Naproti tomu bývajú často citlivejší na prípadné študijné úspechy alebo neúspechy. Vyšší stupeň samostatnosti vedie však aj k tomu, že vzťah učiteľa a žiaka býva na vyššej partnerskej úrovni, a preto učitelia bývajú skôr konzultanti a radcovia ako klasickí učitelia.

Základnou črtou učiteľa dospelých žiakov by mal byť veľmi taktný záujem o žiaka spojený so snahou pochopiť jeho ťažkosti a zábrany súvisiace s výučbou a učením. Podmienkou práce učiteľa je úcta k dospelému žiakovi pri rešpektovaní jeho osobnosti, záujmu, schopnosti, ale i vlastných predstáv o sebe samom. So žiakom ho spája spoločný cieľ, ktorý by mal byť realizovaný na základe partnerstva a spolupráce. Preto učiteľ musí prispôsobovať svoju rolu v triede, ale aj postupy práce pri vyučovaní. Neexistuje optimálna didaktická metóda, ktorá má svoje výhody a nevýhody. Oblasť vzdelávania dospelých by mala byť prienikom klasických školských metód a vhodne zvolených ďalších metód, ktoré sa ukázali ako najefektívnejšie pre ďalšie odborné vzdelávanie. Veľká pozornosť by sa mala venovať aj samoštúdiu žiakov a teda metódam učenia sa.

8. 1 Učebný plán pre 3- ročné nadstavbové štúdium - večerné

(platí od 1.9.2013 začínajúc prvým ročníkom)

Škola (názov, adresa)	Stredná zdravotnícka škola, Športová ulica 349/34 Dunajská Streda 929 01			
Kód a názov študijného odboru	5356 M zdravotnícky asistent			
Dĺžka štúdia	3 roky			
Forma štúdia	večerná			
Druh školy	štátna			
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk			
Kategórie a názvy vyučovacích predmetov	Počet týždenných vyučovacích hodín v ročníku			
	1.	2.	3.	Spolu
Všeobecnovzdelávacie predmety	11(4)	5(2)	6(3)	22(9)
Slovenský jazyk a literatúra SJL	2	2	3	7
Cudzí jazyk ANJ/NEJ	2(2)	2(2)	3(3)	7(7)
Občianska náuka OBN	-	1	-	1
Dejepis DEJ	1	-	-	1
Estetická výchova ESV	1(1)	-	-	1(1)
Matematika MAT	1	-	-	1
Fyzika FYZ	1	-	-	1
Chémia CHE	1	-	-	1
Biológia BIO	1	-	-	1
Informatika INF	1(1)	-	-	1(1)
Odborné predmety	8(3)	11(7)	12(6)	31(16)
Latinský jazyk LAJ	1	-	-	1
Anatómia a fyziológia ANF	3	-	-	3
Patológia PAT	-	1/-	-	1/-
Organizácia zdravotníctva ORZ	-	-	-1	0,5
Prvá pomoc PRP	-	-	1(1)/-	0,5(0,5)
Preventívne lekárstvo PRL	-	-	-1	0,5
Psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia PSP	-	-1	1/-	1
Zdravotnícka etika ZDE	-	-	-1	0,5
Sociálna starostlivosť SOS	-	-	1/-	0,5
Zdravie a klinika chorôb ZKC	-	2	2	4
Základy ošetrovania a asistencie ZOA	1	3(2)	2	5(2)
Administratíva a zdravotnícka dokumentácia AZD	1(1)	1(1)	-	2(2)
Odborná klinická prax				
Ošetrovanie, asistencia, administratíva a zdravotnícka dokumentácia OKP	2(2)	4(4)	5(5)	11(11)

Celkom	19(7)	16(9)	18(9)	53(25)
---------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Prehľad využitia týždňov

Činnosť	1. ročník	2. ročník	3. ročník
Vyučovanie podľa rozpisu	33	33	30
Maturitná skúška	-	-	1
Časová rezerva(účelové kurzy, opakovanie učiva, exkurzie, výchovno-vzdelávacie akcie a iné.)	7	7	6
Spolu týždňov	40	40	37

Poznámky k učebnému plánu:

1. Vo večernom štúdiu je celkový počet týždenných vyučovacích hodín v 1.ročníku 19, v 2. ročníku 16 a v 3. ročníku 18 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba sa realizuje v 1., 2. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 3. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na tvorbu projektov, exkurzie atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

2. Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách predmetov odbornej zložky vzdelávania, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu, až 30%-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb.

3. Výučba slovenského jazyka a literatúry a cudzieho jazyka (vyučuje sa anglický jazyk a nemecký jazyk) sa realizuje s dotáciou 2 hodiny týždenne v 1. a 2. ročníku a 3 hodiny týždenne v 3. ročníku.

4. Vo vzdelávacej oblasti „ Človek , hodnoty a spoločnosť „ sa vyučuje v 2. ročníku predmet občianska náuka 1 hodina týždenne, ktorý je klasifikovaný. Predmety dejepis a estetická výchova v 1. ročníku a sú klasifikované.

5. Vo vzdelávacej oblasti „ Človek a príroda „ sa vyučujú predmety fyzika, chémia, a biológia v 1. ročníku po 1 hodine týždenne.

6. Vzdelávacia oblasť „ Matematika – práca s informáciami „ sa vyučuje v 1. ročníku matematika a informatika 1 hodina týždenne.

7. Počet celkových hodín v zátvorke udáva počet hodín cvičení z celkového počtu týždenných vyučovacích hodín predmetu. Pri vyučovaní formou cvičení sa trieda zvyčajne delí na skupiny. Podrobnosti sú uvedené v poňatí vyučovacieho predmetu. Triedy sa delia na skupiny podľa predpisov MŠ SR.

8. Na výučbu jednotlivých predmetov sa využívajú učebné osnovy denného štúdia.

9. Žiak môže postúpiť do vyššieho ročníka a pristúpiť k praktickej maturitnej skúške v odbornej zložke vzdelávania, ak absolvoval minimálne 90% praktickej prípravy a 90% klinickej praxe v odbornej zložke vzdelávania.

10. Vo večernej forme štúdia sú žiaci povinní absolvovať počas štúdia 500 hodín odbornej

klinickej praxe v zdravotníckom zariadení na pracoviskách:

- interné oddelenie .....100 hodín
- chirurgické oddelenie .....100 hodín
- pediatrické oddelenie ..... 100 hodín
- gynekologicko-pôrodnické oddelenie ..... 100 hodín
- sociálne zariadenia.....100 hodín

O absolvovaní praxe predložia vedeniu SZŠ potvrdenie vedúceho oddelenia. V termíne určenom školou vykonajú v mieste školy komisionálnu zápočtovú teoreticko-praktickú skúšku na každom uvedenom pracovisku.

Táto skúška je podmienkou na prístup k maturitnej skúške.

11. Maturitná skúška sa organizuje podľa súčasne platnej školskej legislatívy.

8. 2 Učebný plán pre 2- ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium - večerné

(platí od 1.9.2013 začínajúc prvým ročníkom)

Škola (názov, adresa)	Stredná zdravotnícka škola, Športová ulica 349/34 Dunajská Streda 929 01		
Kód a názov študijného odboru	5356 N zdravotnícky asistent		
Dĺžka štúdia	2 roky		
Forma štúdia	večerná		
Druh školy	štátna		
Vyučovacie jazyk	slovenský jazyk		
Kategórie a názvy vyučovacích predmetov	Počet týždenných vyučovacích hodín v ročníku		
	1.	2.	Spolu
Odborné predmety			
Latinský jazyk LAJ	1(1)	-	1(1)
Anatómia a fyziológia ANF	2	2	4
Patológia PAT	1	-	1
Organizácia zdravotníctva ORZ	1	-	1
Prvá pomoc PRP	-	1(1)	1(1)
Preventívne lekárstvo PRL	-	1	1
Psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia PSP	1	-	1
Zdravotnícka etika ZDE	-	1	1
Sociálna starostlivosť SOS	1	-	1
Zdravie a klinika chorôb ZKC	3	2	5
Základy ošetrovania a asistencie ZOA	3(2)	3(1)	6(3)
Administratíva a zdravotnícka dokumentácia AZD	1(1)	-	1(1)
Odborná klinická prax			
Ošetrovanie, asistencia, administratíva a zdravotnícka dokumentácia OKP	2(2)	6(6)	8(8)
Celkom	16(6)	16(8)	32(14)

Prehľad využitia týždňov

Činnosť	1. ročník	2. ročník
Vyučovanie podľa rozpisu	33	30
Maturitná skúška	-	1
Časová rezerva(účelové kurzy, opakovanie učiva, exkurzie,	7	6

výchovno-vzdelávacie akcie a iné.)		
Spolu týždňov	40	37

Poznámky k učebnému plánu:

1. Vo večernom štúdiu je celkový počet týždenných vyučovacích hodín je 16. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na tvorbu projektov, exkurzie atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

2. Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách predmetov odbornej zložky vzdelávania, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu, až 30%-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb.

3. Do ŠkVP je zapracovaný dodatok, ktorým sa mení metodika pre zapracovanie a aplikáciu tém finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov základných škôl a stredných škôl. Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR dňa 16.1.2.2015 pod číslom 2015-11787/66378:8-10E0 s účinnosťou od 1. septembra 2016, začínajúc prvým ročníkom.

4. Počet celkových hodín v zátvorke udáva počet hodín cvičení z celkového počtu týždenných vyučovacích hodín predmetu. Pri vyučovaní formou cvičení sa trieda zvyčajne delí na skupiny. Podrobnosti sú uvedené v poňatí vyučovacieho predmetu. Triedy sa delia na skupiny podľa predpisov MŠ SR.

5. Na výučbu jednotlivých predmetov sa využívajú učebné osnovy denného štúdia.

6. Žiak môže postúpiť do vyššieho ročníka a pristúpiť k praktickej maturitnej skúške v odbornej zložke vzdelávania, ak absolvoval minimálne 90% praktickej prípravy a 90% klinickej praxe v odbornej zložke vzdelávania.

7. Vo večernej forme štúdia sú žiaci povinní absolvovať počas štúdia 500 hodín odbornej klinickej praxe v zdravotníckom zariadení na pracoviskách:

- interné oddelenie .....100 hodín
- chirurgické oddelenie .....100 hodín
- pediatrické oddelenie ..... 100 hodín
- gynekologicko-pôrodnické oddelenie ..... 100 hodín
- sociálne zariadenia.... .....100 hodín

O absolvovaní praxe predložia vedeniu SZŠ potvrdenie vedúceho oddelenia. V termíne určenom školou vykonajú v mieste školy komisionálnu zápočtovú teoreticko-praktickú skúšku na každom uvedenom pracovisku.

Táto skúška je podmienkou na pristúpenie k maturitnej skúške.

8. Maturitná skúška sa organizuje podľa súčasne platnej školskej legislatívy.

9. OSOBITOSTI A PODMIENKY VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

Do stredných zdravotníckych škôl môžu byť prijatí uchádzači, ktorých zdravotný stav posúdil a na prihláške potvrdil pediater poskytujúci všeobecnú starostlivosť o deti a dorast a v prípade iných foriem vzdelávania všeobecný lekár. Do študijného odboru zdravotnícky asistent môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotnú spôsobilosť k výkonu zdravotníckeho povolania vrátane opatrení pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť podľa právnych predpisov MZ SR.

Do študijného odboru 5356 M zdravotnícky asistent nemôžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú mentálne, zmyslové alebo telesné postihnutie, zdravotné oslabenie alebo ochorenie, majú narušenú komunikačnú schopnosť, špecifické poruchy učenia alebo správania sa, autistický syndróm, poruchy psychického vývinu.

Špecifické poruchy učenia	Záleží od individuálneho prípadu, od typu poruchy a úrovne jej kompenzácie. Vzhľadom na vysoké nároky zdravotníckych študijných odborov na študijné predpoklady žiakov, treba zvážiť ich vhodnosť pre žiakov s dyslexiou, dysgrafiou a dyskalkúliou. Vhodnosť študijných odborov pre žiakov so špecifickými vývinovými poruchami učenia treba konzultovať so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie.
Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)	V spolupráci školy s územnou samosprávou a ÚPSVaR možno získať pre žiakov príspevok na školské pomôcky, na cestovné, ubytovanie, stravovanie.
Mimoriadne nadaní žiaci	Výučba sa u nich môže organizovať formou individuálnych študijných plánov a programov, ktoré sa vypracujú podľa reálnej situácie (možnosť absolvovania odboru v skrátenom čase, príprava na ďalšie vzdelávanie).Uvedené neplatí pre odbornú klinickú prax.

10 MATURITNÁ SKÚŠKA

Podmienkou získania úplného stredného odborného vzdelania v študijnom odbore zdravotnícky asistent na úrovni ISCED 3A a získanie odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania zdravotnícky asistent je absolvovanie maturitnej skúšky v študijnom odbore na strednej zdravotníckej škole v zmysle platných predpisov, ktoré upravujú spôsob ukončovania štúdia na stredných školách, ukončovania pomaturitného štúdia, nadstavbového štúdia, odbornej prípravy v odborných učilištiach a v učilištiach a ukončovania prípravy na výkon jednoduchých činností v odborných učilištiach.

Cieľom maturitnej skúšky (ďalej len „MS“) je overenie vedomostí a zručností žiakov v rozsahu učiva určeného učebnými plánmi, učebnými osnovami a vzdelávacími štandardmi Štátneho vzdelávacieho programu a úroveň pripravenosti absolventov na ich uplatnenie sa v povolani a pre uchádzanie sa o ďalšie vzdelávanie. Predmetom MS je preukázať schopnosti žiakov ako:

1. začleniť nadobudnuté poznatky do systému teoretických a praktických vedomostí, zručností a kompetencií,
2. ovládať kompetencie vyplývajúce z výkonových štandardov a schopnosti ich realizovať v pracovnom a mimopracovnom živote,
3. aplikovať a tvorivo využívať nadobudnuté vedomosti, zručnosti a kompetencie pri komplexnom riešení úloh a problémov vo vybranej oblasti,
4. komunikovať v slovenskom a vyučovacom jazyku ako podmienky ďalšej študijnej a pracovnej mobility,
5. aktívne používať súčasné komunikačné a informačné technológie a získané informácie vedieť spracovať a použiť.

Maturitná skúška v 4-ročnom študijnom odbore na strednej zdravotníckej škole sa skladá zo 4 predmetov: slovenský jazyk a literatúra, cudzí jazyk, teoretická časť odbornej zložky, praktická časť odbornej zložky.

Maturitná skúška v 4-ročnom študijnom odbore na strednej zdravotníckej škole s vyučovacím jazykom maďarským sa skladá z 5 predmetov: maďarský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, cudzí jazyk, teoretická časť odbornej zložky maturitnej skúšky, praktická časť odbornej zložky maturitnej skúšky.

Predmetom odbornej zložky MS je komplexný súbor odborných vyučovacích predmetov.

V teoretickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sa ústne overujú vedomosti žiaka v tomto súbore, prípadne aj vo vzťahu k praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky.

V praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sa overujú zručnosti žiaka v tomto súbore.

MS pozostáva z týchto častí:

- Externá časť a interná časť
  - slovenský jazyk a literatúra
  - slovenský jazyk a slovenská literatúra
  - maďarský jazyk a literatúra
  - anglický jazyk
  - nemecký jazyk
- Teoretická časť
- Praktická časť

Teoretická časť odbornej zložky maturitnej skúšky je celoodborová, komplexná, nie predmetová a jej cieľom je overiť úroveň teoretických vedomostí a poznatkov.

Praktická časť odbornej zložky maturitnej skúšky overuje úroveň osvojených zručností žiakov a ich schopnosť aplikovať teoretické poznatky pri riešení konkrétnych praktických úloh komplexného charakteru.

10. 1 Spôsob a podmienky ukončovania vzdelávania na stredných zdravotníckych školách, vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Úspešným absolvovaním školského vzdelávacieho programu, ktorý vychádza z tohto štátneho vzdelávacieho programu, môže žiak získať úplné stredné odborné vzdelanie, ak úspešne ukončil posledný ročník najmenej štvorročného a najviac päťročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole. Odborné vzdelávanie a príprava sa ukončuje maturitnou skúškou. Cieľom maturitnej skúšky je overenie vedomostí, zručností a kompetencií žiakov v rozsahu učiva určeného katalógom cieľových požiadaviek, ktoré sú zároveň vzdelávacími štandardmi tohto štátneho vzdelávacieho programu. Vo všeobecnosti sa maturitná skúška skladá z internej a externej časti. Externá časť maturitnej skúšky sa koná cez písomný test. Interná časť maturitnej skúšky sa koná formou písomnou, ústnou, praktickou, predvedenia komplexnej úlohy, obhajoby komplexnej odbornej práce alebo projektu, popr. úspešnej súťažnej práce, realizácie a obhajoby experimentu alebo kombináciou rôznych foriem. Odborná zložka maturitnej skúšky sa člení na teoretickú a praktickú časť. V nadstavbovom štúdiu sa zohľadňuje nadväznosť na príslušný učebný odbor. Maturitná skúška sa koná v riadnom alebo mimoriadnom skúšobnom období v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Maturitná skúška sa koná pred maturitnou komisiou. Úplné stredné odborné vzdelanie získavajú žiaci úspešným ukončením posledného ročníka najmenej dvojročného a najviac trojročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole v nadväzujúcej forme pomaturitného štúdia. Skúška sa skladá z teoretickej a praktickej časti odbornej zložky. Skúška sa koná v riadnom alebo mimoriadnom skúšobnom období v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a koná sa pred maturitnou komisiou. Kvalifikačné pomaturitné štúdium sa ukončuje odbornou zložkou maturitnej skúšky, ktorá nebola súčasťou predtým vykonanej maturitnej skúšky. Klasifikácia žiaka na maturitnej alebo pomaturitnej skúške je vyjadrená stupňom prospechu alebo percentom úspešnosti. Celkové hodnotenie vychádza z klasifikácie písomnej, praktickej a ústnej časti. Dokladom o získanom vzdelaní a zároveň o získanej kvalifikácii je vysvedčenie o maturitnej skúške, v pomaturitných formách štúdia vysvedčenie o záverečnej pomaturitnej skúške.

10. 2 Témy maturitnej skúšky

MS pozostáva z komplexných tém vytvorených z cieľových požiadaviek vychádzajúcich zo štátneho vzdelávacieho programu. **Je zásadným vzdelávacím výstupom** absolventov študijných odborov stredných zdravotníckych škôl, ktorí vykonaním maturitnej skúšky získajú na jednej strane hlavne odbornú kvalifikáciu a kompetenciu vykonávať pracovné činnosti v danom povolání a na druhej strane možnosť ďalšieho vzdelávania. Získané maturitné vysvedčenie, potvrdzuje v plnom rozsahu ich dosiahnuté kompetencie.

Pri teoretickej a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky má žiak využívať a aplikovať vedomosti a schopnosti z rôznych odborných predmetov komplexne, uplatňovať rôzne matematické a prírodovedné hľadiská. Pri skúške sa sleduje nielen jeho schopnosť využívať integrované a aplikačné medzipredmetové vzťahy v oblasti všeobecnej a odbornej

zložky vzdelávania, ale aj úroveň jeho ústneho prejavu a to z jazykovednej stránky a správneho uplatňovania odbornej terminológie na základne kritériálneho hodnotenia výkonov. V študijných odboroch s rozšírenou prípravou cudzích jazykov sa overuje aj úroveň cudzojazyčných spôsobilostí z hľadiska ich profesijnej použiteľnosti. Takto sa overuje nielen kvalita odbornej prípravy žiakov na povolanie, ale aj ich schopnosti potrebné pre ďalšie štúdium na vysokej škole.

Štátny vzdelávací program je jedinečným vzdelávacím štandardom, ktorý určuje súbor požiadaviek na žiaka vymedzujúcich stupeň dosiahnutých vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie a špecifikuje to, čo by mal žiak vedieť, dosiahnuť, vykonať a preukázať, aby získal certifikát – maturitné vysvedčenie, požadovanú kvalifikáciu alebo postúpil na vyšší stupeň vzdelania. Vzdelávacie štandardy zahŕňajú výkonové a obsahové štandardy. **Výkonový štandard** je svojím zameraním cieľovou požiadavkou. Je zároveň vstupným a výstupným štandardom (vstupné a výstupné požiadavky). Identifikuje merateľnosť vyučovacieho procesu. Popisuje produkt výučby, nie jej proces. Dôkazom dosiahnutia tohto štandardu je objektívne, validné a reliabilné sumatívne hodnotenie na základe spoľahlivých meracích prostriedkov, ktorými sa overí dosiahnutie cieľa. **Je základňou pre stanovenie maturitných tém ako sumatívneho vzdelávacieho výstupu. Skompletizovanie maturitných tém** teda znamená identifikáciu **sumatívneho vzdelávacieho výstupu**.

Pri tvorbe maturitných tém pre teoretickú a praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky by sa mali osvojiť a utvrdiť vzťahy medzi štandardmi a kompetenciami. **Maturitná téma** je konkrétny odborný problém alebo problémová situácia komplexného charakteru, ktorý má žiak v priebehu maturitnej skúšky riešiť. V odbornej zložke maturitnej skúšky by mala smerovať k napodobeniu určitých odborných úloh, činností alebo situácií, ktoré sa uplatňujú na pracovisku v rámci povolania, pre ktoré sa žiaci pripravujú. Maturitná téma **je integratívna**. Má svoju profilovú a aplikačnú časť. Preto sa skladá z **podtém**. Ich obsahová skladba je koncipovaná tak, aby absolvent mal možnosť preukázať naplnenie všetkých výkonových kritérií v danom študijnom odbore.

Každá téma má:

- vychádzať z výkonových štandardov pre odborné vzdelávanie (hodnotenie absolútneho výkonu na základe kritérií) a zabezpečiť, aby výkonové štandardy uvedené v profile absolventa komplexne pokryli všetky témy MS,
- uplatňovať hľadisko akumulácie vedomostí viacerých odborných predmetov obsahovo príbuzných
- vychádzať z rozsiahlejších tematických celkov viacerých odborných predmetov (komplexnosť odborného vzdelávania na základe obsahových štandardov),
- umožniť a podporiť využitie všetkých podporných učebných zdrojov (pomôcky, písomné materiály, informácie a údaje, atď.) pre splnenie danej témy,
- umožniť preverenie schopnosti žiaka využívať vedomosti a intelektuálne schopnosti získané počas štúdia na posúdenie konkrétneho odborného problému, ktorý je daný v téme MS,
- dodržiavať pravidlo zrozumiteľnosti, konzistentnosti a komplexnosti tak, aby náročnosť, vecný a časový rozsah tém boli pre žiaka optimálne, primerané a zvládnuteľné na danom stupni vzdelania.

Pri tvorbe tém sa musíme vyvarovať nasledovnému:

- netvoriť tému podľa predmetov (téma bude v takom prípade nekonzistentná, odtrhnutá od profilového odborného problému, ktorý sa má v téme MS komplexne riešiť, nebude vytvárať možnosti pre aplikačné a tvorivé schopnosti žiaka),
- extrémom, akým je buď príliš malé alebo príliš rozsiahle množstvo informácií. Ak stanovíme malý rozsah, žiak ťažko porozumie zmysluplnosti problému. Nebude mať potrebné množstvo zásadných a podporných informácií. Na druhej strane príliš rozsiahla téma sa môže prejavovať pre žiaka ako nezrozumiteľná, neriešiteľná a frustrujúca,
- nestanovovať tému iba mechanickým popisovaním bez uplatnenia výkonových štandardov,
- téma nesmie viesť žiakov k pamäťovému memorovaniu a reprodukovaniu osvojených poznatkov v priebehu štúdia.

Pri tvorbe podtém musia byť ich formulácie jasné, jednoznačné, v logickom slede od riešenia jednoduchého problému k zložitejšiemu javu v závislosti od problému alebo situácie, ktoré sa majú v téme MS riešiť. Odvodzujú sa od obsahových štandardov. Orientujú a podporujú žiaka na preukázanie požadovaného výkonu a determinujú jeho výkonovú úroveň. Podtémy sa vzťahujú na všetky profilové – prioritné, aplikačné a doplňujúce informácie, ktoré žiak v priebehu štúdia odborných a všeobecnovzdelávacích predmetov daného študijného odboru získal.

Pri tvorbe tém v danom ŠkVP v časti Hodnotenie vzdelávacích výstupov odporúčame používať relevantnú Metodickú príručku na prípravu a priebeh teoretickej a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky.

10.3 Hodnotenie vzdelávacích výstupov založené na výkonových kritériách

Hodnotenie MS ako sumatívneho vzdelávacieho výstupu je proces skompletizovania a interpretovania údajov a dôkazov o výkone žiakov. Špecifikuje, aké dôkazy o výkone žiaka sa majú vytvoriť, ako majú byť interpretované výstupné informácie a akým spôsobom sa majú zaznamenať. Je konečným rozhodnutím o výkone žiaka a ich cieľom je certifikácia.

Hodnotenie je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vzdelávania, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania.

Vzdelávacie výstupy

Predstavujú základ pre kritériálne hodnotenie vedomostí žiaka. Vymedzenie metód, prostriedkov a kritérií hodnotenia a by sa malo pripravovať súbežne s formulovaním vzdelávacích výstupov.

Vzdelávacie výstupy

- musia odpovedať na otázku **čo** sa od žiaka očakáva, aby preukázal svoju kompetenciu a úspešne ukončil svoje štúdium,
- musia odpovedať na otázku, **ako** má žiak vzdelávací výstup zvládnuť. Podtémy pomáhajú usporiadať zásadné informácie vo forme výkonov v logickej sekvencii v rámci danej maturitnej témy,
- sú pre žiakov **jasné a konzistentné**,
- majú **odsúhlasenú štruktúru**,
- môžu mať **vlastné učebné zdroje** (pomôcky, prístroje, modely, odborné tabuľky, vlastné práce, atď.),

- predstavujú základ pre **kritériálne hodnotenie** vedomostí, zručnosti a kompetencie žiaka.

Vymedzenie metód a prostriedkov hodnotenia by sa malo pripravovať súbežne s formulovaním vzdelávacích výstupov.

Výber metódy hodnotenia bude závisieť na tom, ako bude ktorá z nich vhodná na overovanie konkrétnych vedomostí, zručností a postojov, ktoré sú špecifikované v kľúčových cieľoch. Či je vybraná metóda hodnotenia vhodná pre vzdelávací cieľ, závisí od toho:

- ako by mala daná **požadovaná činnosť/výkon** byť preukázaná/ný,
- aké sú **podmienky**, v ktorých má daná činnosť/výkon prebiehať,
- aké sú **výkonové štandardy**, podľa ktorých by sa mala daná činnosť vykonať.

Odporúčaná norma hodnotenia je forma, ktorou sa porovnáva výkon žiaka s výkonmi iných žiakov. Je preto dôležité, aby správne nastavený systém hodnotenia monitoroval a zabezpečil na správnom základe dodržiavanie smerníc stanovených činností, preskúmal zabezpečenie ich účinnosti a využiteľnosti s aspektom na meniace sa potreby užívateľov.

Presnosť a precíznosť

Hoci poznáme pestrú paletu metód hodnotenia, ktoré sa používajú na meranie vedomostí, základným bodom je fakt, že každé vykonané meranie musí byť presné a precízne. Používa sa bez ohľadu na to, aby sa výsledky vytvorili ako základ pre proces ich zaznamenania alebo pre certifikáciu vedomostí. Aby boli presné a precízne, merania musia priniesť platnú a spoľahlivú informáciu.

Platnosť – validita

Je miera na meranie každého hodnotenia, ktoré má zmysel merať. Kontrola platnosti je zase proces, ktorý je kompetentným orgánom schválený a ktorý sa realizuje v inštitúcii zodpovednej za tvorbu vzdelávacích programov. Každý systém hodnotenia je platný v rozsahu, v ktorom sa meria to, čo si vyžaduje byť zmerané. Za účelom zabezpečiť platnosť hodnotenia je preto nevyhnutné :

- jasne definovať, čo sa má skúšať,
- vybrať prijateľné metódy na meranie vedomostí.

Spoľahlivosť

Je miera dôslednosti a zásadovosti, s ktorou sú výsledky akéhokoľvek hodnotenia vysvetlené a popísané. Je rovnako dôležité pre účinné hodnotenie.

Reliabilita metód hodnotenia má zabezpečiť, aby:

- všetci žiaci jasne pochopili, čo sa od nich vyžaduje,
- podmienky hodnotenia boli známe a dodržiavali sa,
- všetky výsledky boli založené na odsúhlasených vyznačených schémach a postupoch,
- hodnotenie zaručovalo obmedzenie účinku pravdepodobných chýb/nepresnosti.

Spravodlivosť

Učitelia a žiaci musia považovať hodnotiaci systém za primeraný cieľom vzdelávania, prístupu vzdelávania a učebnému plánu. To znamená, že systém bude otvorený, ak žiaci budú plne informovaní o cieľoch vzdelávania a prípravy, výkonových kritériách a podmienkach hodnotenia.

Praktickosť

Systém hodnotenia musí byť tesne previazaný na podstatné kvalifikačné štandardy, ktoré zabezpečia najefektívnejšie využívanie dostupných zdrojov. Ďalšie praktické hľadiská zahŕňajú podiel času hodnotenia na celkovom vzdelávacom čase, ľahké použitie, administratívnu účinnosť a faktory nákladov/výhod.

Záznam o výkone žiaka pri MS sa môže pripraviť niekoľkými spôsobmi:

1. Skupinovo

Príklad pre ústnu časť MS

Škola:																		
Trieda:										Školský rok:								
Študijný odbor:																		
P.č.	Zoznam žiakov	Číslo TMS	Zoznam kritérií														SUMÁR	
			Porozumenie téme		Správna odborná terminológia		Samostatnosť prejavu		Schopnosť aplikácie		Správnosť a vecnosť odovzede		Komplexnosť témy		Odborné kritériá			
			A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	Σ A	Σ N

TMS – téma MS   A – áno   N – Nie   Sumár – vážený aritmetický priemer

Ak sme stanovili napr. 10 zásadných kritérií na hodnotenie výkonu žiaka (právny predpis uvádza iba minimum odporúčajúcich kritérií, učители si sami vytvoria kritériá, hlavne tie, ktoré sa týkajú odborných kompetencií v zmysle komplexného prístupu k hodnoteniu témy MS – profilová časť, aplikačná časť), ktoré pomôžu ohodnotiť celkový výkon žiaka z rôznych aspektov. Môžeme ich vyhodnotiť rôznym spôsobom: známku, percentuálne, slovom, bodmi atď. V uvedenom príklade sa použilo slovné hodnotenie: zvládol žiak určené kritérium? (áno, nie). Pri hodnotení je vhodné zvoliť stupnicu úspešnosti, napr.:

Dosiahnutá úspešnosť (áno)	Známka
10 – 9	1
8 – 7	2
6 – 5	3
4 – 3	4
2 – 1	5

2. Jednotlivo

Škola:

Trieda:		Školský rok:				
Študijný odbor:						
Meno a priezvisko absolventa:						
Forma: (napr. ústna časť MS)						
Názov témy MS:						
Zoznam kritérií	Hodnotenie známku					
	1	2	3	4	5	Sumár
Porozumenie téme						
Používanie odbornej terminológie						
Samostatnosť prejavu						
Schopnosť aplikácie						
Správnosť a vecnosť odpovede						
Atd.						

Sumár = vážený aritmetický priemer známok

Klasifikácia je výsledkom komplexného hodnotenia vedomostí, zručností a návykov žiaka. Základom na pridelenie klasifikačného stupňa sú známky, čiže zaradenie žiaka alebo jeho výkonu do niektorej výkonnostnej skupiny. Vymedzenie klasifikačných stupňov sa opiera o hodnotenie podľa kritérií.

10. 4 Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku

Cieľom je preveriť dosiahnuté výsledky podľa výkonových štandardov – profilu absolventa.

10. 5 Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov

Rozsah a obsah úloh maturitnej skúšky zahŕňa komplexný učebný obsah teoretického vyučovania a praktickej prípravy. V rámci ŠkVP budú tieto kritériá špecifikované v závislosti na orientácii konkrétneho študijného odboru a v súlade s určenou maturitnou témou alebo formou praktickej MS. Odporúčame využiť nasledujúce všeobecné kritériá pri hodnotení výkonu žiaka.

Kritériá pre teoretickú časť odbornej zložky MS

1. porozumenie téme,
2. správne používanie odbornej terminológie v materinskom a cudzom jazyku,
3. schopnosť správne analyzovať tému,
4. vecnosť, správnosť a komplexnosť odpovede,
5. schopnosť praktickej aplikácie poznatkov,
6. prezentácia samostatnej, komplexnej a správnej odpovede,
7. výraznosť a istota prezentácie,
8. rutinné zmysluplné využívanie nevyhnutných pomôcok a prostriedkov pri odpovedi,
9. dôslednosť a zodpovednosť pri vypracovaní témy,
10. istota pri riešení problémových situácií, javov a problémov,
11. schopnosť predniesť vlastné riešenie.

Kritériá pre praktickú časť odbornej zložky MS

1. pochopenie úlohy,
2. správne analyzovaná téma,
3. správne používanie odbornej terminológie,
4. schopnosť teoretickej aplikácie pri praktickom predvedení úlohy,
5. samostatnosť pri práci,
6. správna a efektívna voľba metód pri postupe práce,
7. správny výber pomôcok,
8. efektívna organizácii práce na pracovisku,
9. dodržiavanie noriem, hygieny a pravidiel bezpečnosti práce,
10. uplatňovanie zásad ochrany životného prostredia,
11. dodržanie bezpečnostných, hygienických a protipožiarnych opatrení,
12. výsledok práce.

Materiálne a priestorové podmienky pre vykonanie maturitnej skúšky

Materiálne a priestorové podmienky sú v jednotlivých študijných odboroch rozdielne, preto je potrebné ich v ŠkVP konkretizovať a spresniť pre každý študijný odbor osobitne a v súlade s určenou maturitnou témou alebo formou praktickej MS. Priestory nevyhnutné na realizáciu MS (vo všeobecnosti)

1. odborné učebne,
2. učebne,
3. pracoviská klinickej praxe (podľa konkrétneho študijného odboru),
5. špeciálne zariadenia,
6. ostatné priestory podľa potrieb a orientácie študijného odboru.

Povolené pomôcky pri priebehu MS (vo všeobecnosti)

- a) počítač s nutným aplikačným softwarom, prístup na internet, dátové súbory na elektronických nosičoch,
- b) spätný projektor, skener, tlačiareň, elektronické médiá podľa potreby,
- c) modely, priesvitky, obrazy,
- d) kalkulačka,
- e) odborná literatúra, publikácie, príručky, právne normy a predpisy, dokumenty textového a grafického charakteru v tlačenej a elektronickej podobe,
- f) vlastné písomné práce vypracované počas štúdia (ich použitie je podľa rozhodnutia komisie),
- g) odborné pomôcky,
- h) ochranné pomôcky.

Dodatok k ŠkVP – Implementácia finančnej gramotnosti

Legislatívne východiská

Implementácia problematiky finančnej gramotnosti do školského vzdelávacieho programu na našej škole vychádza z nasledovných dokumentov:

1. Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.1 (ďalej NŠFG)

2. Metodika pre zapracovanie a aplikáciu tém finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov základných a stredných škôl

Charkteristika

Podľa Národného štandardu finančnej gramotnosti verzia 1.1 je finančná gramotnosť definovaná ako schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Táto schopnosť je podmienená vekom, rodinou, kultúrou či miestom bydliska. Jednotlivcovi umožňuje efektívne reagovať na nové osobné udalosti a meniace sa ekonomické prostredie. Národný štandard finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti z oblasti osobných financií. Obsah vzdelávania nadväzuje na NŠFG, z ktorého vyplývajú ciele a výkonové štandardy.

Ciele rozvoja finančnej gramotnosti

Zaradením problematiky finančnej gramotnosti do vyučovacieho procesu sa rozvíja schopnosť žiakov orientovať sa vo sfére peňazí, chápať potrebu zabezpečenia peňazí pre uspokojovanie životných potrieb, prijímať finančné rozhodnutia a finančnú zodpovednosť, plánovať tok peňazí a hospodáriť s nimi v každodenných životných situáciách. Na primeranej úrovni a vhodnými metódami je potrebné rozvíjať u žiakov orientáciu v problematike financií, precvičovať ako vybrať najlepšie riešenie za daných podmienok, prehľad vo finančných produktoch a službách a hospodárenie domácnosti. Budovanie vlastnej finančnej gramotnosti je veľmi dôležité. Žiaci sa musia naučiť orientovať sa v situáciách každodenného života, rozhodovať, zisťovať, porovnávať, poznávať riziká a riešiť každodenné problémy týkajúce sa osobných a rodinných financií.

Aktualizovaný NŠFG vymedzuje šírku poznatkov, zručností a skúseností v oblasti finančného vzdelávania a manažmentu osobných financií, z ktorého vyplýva, že absolvent strednej školy (vyššieho sekundárneho vzdelávania) by mal byť schopný:

- nájsť, vyhodnotiť a použiť finančné informácie,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a naplánovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky, zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny, hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie, inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,

- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Tematické okruhy - obsahový štandard

Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti. Celkovo sú zoradené do nasledovných siedmich vybraných kategórií finančnej gramotnosti a sú bližšie určené v dokumente NŠFG:

1. Človek vo sfére peňazí;
2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí;
3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca;
4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi;
5. Úver a dlh;
6. Sporenie a investovanie;
7. Riadenie rizika a poistenie.

Výkonové štandardy

V súlade s Národným štandardom finančnej gramotnosti žiak dokáže:

- vysvetliť vzťah medzi zachovaním životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb,
- objasniť funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie potrieb človeka, rodiny,
- vyjadriť hodnotu vecí ako výsledku práce,
- pomenovať základné charakteristiky bohatstva a chudoby vo vzťahu k peniazom,
- popísať fungovanie jednotlivca a rodiny v ekonomickej oblasti,
- aplikovať zásady hospodárnosti v životných situáciách,
- robiť osobné finančné rozhodnutia na základe zváženia alternatív a niešť za ne zodpovednosť,
- nájsť a vyhodnotiť informácie z rozmanitých zdrojov,
- vyhľadať a uplatniť nástroje na ochranu spotrebiteľov,
- zosúladiť životné potreby jednotlivca a rodiny s možnosťami ich zabezpečenia,
- vysvetliť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb,
- identifikovať zdroje osobných príjmov,
- opísať faktory ovplyvňujúce výšku čistej mzdy a možnosti zabezpečenia jedinca a rodiny,
- diskutovať s úspešnými osobnosťami vo finančnej oblasti a možnosti inšpirovať sa nimi,
- vypracovať osobný finančný plán a systém finančných záznamov,
- popísať spôsob používania rôznych metód platenia,
- uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri rozhodovaní o nákupe,
- vysvetliť význam a možnosti príspevkov na darcovstvo a filantropiu,
- získať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebných úverov,
- identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov,
- opísať spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením alebo ako ich zvládnuť,

- diskutovať o možnostiach a význame sporenia,
- vysvetliť možnosti investovania a význam investovania a budovania majetku,
- vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi,
- vysvetliť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík,
- vysvetliť systém zabezpečenia jedinca a rodiny pre prípad nepriaznivej situácie a staroby,
- popísať možnosti poistenia a vysvetliť rozdiel medzi nimi,
- vysvetliť podstatu a význam poistenia.

Spôsob implementácie finančnej gramotnosti

Jednotlivé témy, kompetencie a čiastkové kompetencie sa zapracujú do tematických plánov a budú sa rozvíjať na vyučovacích hodinách podľa rozpisu uvedeného v tabuľkovej časti dodatku k ŠkVP – Implementácia finančnej gramotnosti ako prierezové témy na uvedených predmetoch a hodinách. Na triednických hodinách plánujeme realizovať rôzne aktivity na rozvíjanie finančnej gramotnosti formou prednášok odborníkov z finančných inštitúcií a workshopov.

Výchovno-vzdelávacie stratégie

V rámci implementácie finančnej gramotnosti sa budú využívať na rozvíjanie kompetencií výchovné a **vzdelávacie stratégie**, ktoré žiakom umožňujú:

komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti - kriticky hodnotiť zdroje informácií, vyhľadávať, a vytvárať informácie, analyzovať aktuálne životné situácie, zapamätať si podstatné fakty, sprostredkovať informácie vhodným spôsobom, správne interpretovať fakty a vyvodzovať z nich závery, vyjadrovať sa zrozumiteľne, výstižne prezentovať svoje názory, zdôvodňovať ich, argumentovať a diskutovať na aktuálnu tému, chápať význam učenia sa ako sociálneho procesu.

interpersonálne a intrapersonálne spôsobilosti - zapájať sa do spoločných aktivít, podieľať sa na tímovej práci, stanoviť si krátkodobé a dlhodobé ciele, predkladať návrhy, preukázať zodpovednosť za vymedzené úlohy a za seba samého, uznávať ľudské práva, objasňovať a aplikovať hodnotový systém a postoje, niesť zodpovednosť za vlastný rozvoj a možnosť aktívneho zapojenia sa do spoločnosti.

schopnosť tvorivo riešiť problémy - identifikovať problémy a formulovať ich, kriticky posúdiť informácie, zvoliť vhodné informačné zdroje a metódy na riešenie problému, stanoviť kritériá pre voľbu a realizáciu vhodného riešenia, operatívne korigovať postupy pri riešení problému, vedieť vyhodnocovať dopady uvážených a nerozvážnych rozhodnutí, využívať nadobudnuté poznatky v osobnom živote.

podnikateľské spôsobilosti - orientovať sa v rôznych informačných zdrojoch a údajoch a vedieť ich využívať, preukázať zodpovedný postoj k vlastnej profesijnej budúcnosti a ďalšiemu vzdelávaniu, poznať podstatu finančného zabezpečenia jedinca, rodiny a spoločnosti, plánovať osobné financie, poznať význam podnikania a uplatnenia sa na trhu práce, poznať možnosti a význam ďalšieho vzdelávania.

spôsobilosť využívať informačné technológie - vyhľadávať vhodné informačné zdroje z rôznych zdrojov v písomnej, grafickej alebo zvukovej forme, informácie evidovať, triediť, spracovávať a prezentovať vhodnou formou, efektívne využívať informačné a komunikačné technológie, byť mediálne gramotný, poznať základy informačnej bezpečnosti.

spôsobilosť byť demokratickým občanom - formulovať a prezentovať svoje postoje, preukázať zodpovednosť za svoje správanie, rozhodnutia zdravie, vyjadriť zodpovedný postoj k životnému prostrediu, globálnym ekonomickým problémom a stav spoločnosti ako celku.

Metódy vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať moderné interaktívne vyučovacie metódy zamerané na aktívne učenie sa žiakov v prepojení na praktické reálne životné situácie. Ako pomocné materiály sa odporúčame využívať Odborné texty k jednotlivým témam Národného štandardu finančnej gramotnosti verzia 1.1, Slovník základných pojmov Národného štandardu finančnej gramotnosti verzia 1.1, Praktické aktivity z finančnej gramotnosti pre ISCED 3 (Ing. Miroslava Dechtárová) rôzne webové stránky zamerané na rozvoj finančnej gramotnosti a i. Materiály pre rozvoj finančnej gramotnosti sú dostupné v knižnici a v čítarni školy.

Pre dosiahnutie vzdelávacích cieľov sa bude využívať:

Heuristická metóda – orientovaná na osvojovanie všeobecných vedomostí a zručností, rozvoj logiky a tvorivosti – brainstorming, riešenie problémov, situačné a inscenačné metódy, diskusia, beseda.

Informačno-receptívna metóda – orientovaná na osvojovanie vedomostí - práca so vzdelávacím portálom, a materiálmi s reálnej praxe, s informáciami v periodikách a na internete a s učebným zdrojom.

Reproduktívna metóda – orientovaná na upevňovanie vedomostí, rozvoj pamäti a reproduktívneho myslenia - interaktívna prednáška, diskusia, beseda, exkurzia, brainstorming, myšlienkové mapy.

Problémový výklad – orientuje sa na logické riešenie problémov a rozvoj vedeckého myslenia po etapách - riešenie problémov, prípadové štúdie, diskusia, beseda, myšlienkové mapy.

Koordinátor finančnej gramotnosti a jeho úlohy

Za koordinátora finančnej gramotnosti na škole bola vymenovaná PaedDr. Beata Miklósová.

Úlohy koordinátora:

- organizovať súťaže pre rozvoj finančnej gramotnosti pre 3. ročník (termín: máj)
- organizovať prednášky a workshopy
- zbierať nové informácie
- zabezpečiť materiály pre vyučujúcich
- je konzultantom pre vyučujúcich

Realizované aktivity a školenia

Žiaci tretieho ročníka sa v októbri roku 2016 zúčastnili odbornej prednášky v Národnej banke Slovenska.

Vybraní zamestnanci sa dňa 3. 2. 2017 zúčastnili prednášky finančnej a čitateľskej gramotnosti pod vedením odborníka z odboru financií.

22. 5. 2017 sa žiaci 3. ZAB S sa zúčastnia prednášky a následne si zahrajú interaktívnu hru Finančná sloboda.

26. 5. 2017 sa žiaci 3. ZAA M sa zúčastnia prednášky a následne si zahrajú interaktívnu hru Finančná sloboda.

5. 6. 2017 sa uskutoční prednáška pre končiace ročníky – Nástup do zamestnania a komunikácia s úradmi.

Implementácia finančnej gramotnosti do jednotlivých predmetov - ISCED 3

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia

Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastková kompetencia 1/1 - Vyhodnotiť trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Žiak je schopný: Analyzovať svoje možnosti ako finančne prispieť pri zabezpečovaní životných potrieb v rámci rodiny.

Predmet	Ročník	Tematický celok
ZKC	1.	Zdravie a rodina
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
PSP	2.	Základy sociálnej psychológie
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop
AZD	3.	Inkaso, Nové formy bankovníctva

Čiastková kompetencia 1/2 - Pochopiť vzťah ľudská práca - peniaze a etickú súvislosť medzi bohatstvom a chudobou

Žiak je schopný: Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine. Posúdiť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.

Predmet	Ročník	Tematický celok
MAT	1.	Čísla, premenná a početové výkony s číslami
GEO	1.	Krajina
ETV	1.	Hodnota ľudského života
Dej	1.	Globálne problémy sveta a človeka
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
NEJ	2.	Povolania
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop
MJL	3.	Dráma 20. storočia: B Brecht - Kurázsi mama és gyermekei

Čiastková kompetencia 1/3 Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Žiak je schopný: Uviesť príklady dobrého hospodárenia (z literatúry, médií, svojho okolia, z vlastnej skúsenosti)

Predmet	Ročník	Tematický celok
MAT	1.	Splácanie pôžičky
ANJ	1.	Rodina
MJL	1.	Základné prostriedky argumentovania
NEJ	1.	Voľný čas

TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
ANJ	2.	Život rodiny
OBN	2.	Peniaze
OBN	2.	Základné ekonomické otázky
EVE	2.	Smeti a životné prostredie - plagát
NEJ	2.	Povolania
SJL	2.	Realizmus v slovenskej literatúre
SJL	2.	Epika - veľká epická forma
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Implementácia finančnej gramotnosti do jednotlivých predmetov - ISCED 3

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia

Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov v osobných financiách.

Čiastková kompetencia 2/1 Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia

Žiak je schopný: Analyzovať, ako sa finančná zodpovednosť líši u jednotlivcov bez záväzkov a so záväzkami k závislým osobám. Zhodnotiť vplyv finančného rozhodnutia na život jednotlivca, rodinu a spoločnosť. Kontrolovať osobné financie

Predmet	Ročník	Tematický celok
ZOAcvič	1.	Výživa dojčaťa a batolaťa
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
MJL	2.	Zostaviť koncept
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 2/2 Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov

Žiak je schopný: Identifikovať relevantné finančné informácie potrebné na prijatie rozhodnutia.

Rozlíšiť charakter práce odborníka na finančné poradenstvo a daňového poradcu. Získavať informácie z internetových portálov vrátane investičných internetových portálov. Charakterizovať finančné inštitúcie a ich využitie aj cez internet. Analyzovať aktívnu a pasívnu komunikáciu s finančnými inštitúciami.

Predmet	Ročník	Tematický celok
MJL	1.	Spôsob a metódy učenia sa
SJL	1.	Práca s informáciami
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
AZD	2.	Objednávka, Ponuka, Faktúra
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 2/3 Posúdiť význam boja proti korupcii, ochrany proti praniu špinavých peňazí a ochrany finančných záujmov EÚ

Žiak je schopný: Identifikovať trestné činy, klasifikované ako korupcia (prijímanie úplatku, podplácanie, nepriama korupcia), ako podvody, týkajúce sa ochrany finančných záujmov EÚ a ako pranie špinavých peňazí. Opísať postup oznámenia korupcie. Vyhľadať na internete inštitúcie, ktoré sa zaoberajú korupciou, bojom proti korupcii, ochranou finančných záujmov EÚ a ochranou proti praniu špinavých peňazí. Rozlíšiť typy finančných podvodov (internetové, kartové, bankomatové).

Predmet	Ročník	Tematický celok
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
EVE	2.	Gýč
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop
MJL	3.	Zs. Móricz : Rokonok

Čiastková kompetencia 2/4 Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Žiak je schopný: Stanoviť si kroky na dosiahnutie krátko, stredne a dlhodobých finančných cieľov. Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých a dlhodobých cieľoch. Analyzovať vplyv inflácie na hodnotu peňazí. Uviesť príklady, ako dnes prijaté rozhodnutie môže ovplyvniť budúce príležitosti. Zhodnotiť vplyv daní, odvodov a poplatkov na finančné rozhodnutie klienta.

Predmet	Ročník	Tematický celok
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop
SJL	4.	Rečnícky štýl
SJL	4.	Diskusný príspevok, názor
SJL	4.	Polemika

Čiastková kompetencia 2/5 Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach.

Žiak je schopný: Navrhnuť kroky, ktoré by obeť krádeže osobných údajov mala podniknúť na opätovné získanie osobnej bezpečnosti. Rozoznať osoby alebo subjekty, ktoré sú oprávnené získavať osobné informácie. Uviesť príklady zmlúv medzi jednotlivcami a podnikateľskými (finančnými) subjektmi (presnejšie definovať – fyzická a právnická osoba). Identifikovať základné povinnosti zmluvných strán pri uzatváraní dohôd alebo obchodu. Uviesť príklady dôsledkov neznalosti zmluvy vrátane všeobecných obchodných podmienok a jej dodatkov.

Predmet	Ročník	Tematický celok
MJL	1.	Spôsob a metódy učenia sa
PSPcv.	1.	Sociálna komunikácia
SJL	1.	Sloh a komunikácia
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 2/6 Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov.

Žiak je schopný: Vysvetliť základné práva spotrebiteľov vrátane ich uplatnenia v praxi (modelové situácie). Preskúmať internetové a tlačové zdroje aktuálnych informácií, týkajúce sa práv spotrebiteľov. Vyhodnotiť cenové triky a klamlivé zavádzajúce ponuky, fejkky. Identifikovať bežné typy spotrebiteľských podvodov, vrátane on-line podvodov.

Predmet	Ročník	Tematický celok
ANJ	1.	Nakupovanie
NEJ	1.	Nakupovanie
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
ANJ	2.	Reklamy
EVE	2.	Estetická a úžitková funkcia hodnôt
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Implementácia finančnej gramotnosti do jednotlivých predmetov - ISCED 3

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb - príjem a práca

Celková kompetencia

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 3/1 Poznať a harmonizovať osobné, rodinné, spoločenské potreby

Žiak je schopný: Vysvetliť obvyklé spôsoby nakladania s voľnými prostriedkami. Zhodnotiť vplyv spotreby na úspory a investície.

Predmet	Ročník	Tematický celok
PSP	1.	Základy psychológie osobnosti
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
MAT	2.	Čítanie grafu
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 3/2 Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb a základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti.

Žiak je schopný: Stanoviť si kariérne ciele. Navrhnuť plán a časový rozvrh pre dosiahnutie kariérnych cieľov, vrátane požiadaviek na vzdelanie a odbornú prípravu, náklady a možné zadlženie. Analyzovať riziká, náklady a prínosy v prípade samostatného podnikania. Diskutovať o vzťahu morálky a peňazí.

Predmet	Ročník	Tematický celok
PSP	1.	Základy psychológie osobnosti
SJL	1.	Učenie ako cieľavedomý proces
Dej	1.	Staroveké Grécko - Atény a Sparta
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
MAT	2.	Zostavenie lieárnej rovnice
OZS	2.	Pracovníci v zdravotníctve
MJL	2.	Romantizmus vo francúzskej literatúre / V. Hugo /
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop
NEJ	3.	Cestovanie

Čiastková kompetencia 3/3 Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Žiak je schopný: Rozlíšiť nominálnu a reálnu mzdu. Vysvetliť vplyv inflácie na príjem. Uviesť príklad štátneho príspevku k finančným produktom (napr. pri stavebnom sporení, hypotéky pre mladých).

Predmet	Ročník	Tematický celok
ETV	1.	Umenie hľadať kompromis
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Implementácia finančnej gramotnosti do jednotlivých predmetov - ISCED 3

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia

Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.

Čiastková kompetencia 4/1 Vypracovať osobný finančný plán.

Žiak je schopný: Vysvetliť, ako používať rozpočet na kontrolu vynakladania prostriedkov na dosahovanie finančných cieľov. Vypracovať osobný rozpočet mladého samostatne žijúceho človeka. Analyzovať osobné a ekonomicko-spoločenské udalosti, ktoré môžu zmeniť alebo ovplyvniť osobný rozpočet. Opísať spôsoby krytia deficitu (úvery, splátkový predaj, leasing). Vysvetliť, ako splácať dlhy. Opísať spôsoby riešenia schodkového a prebytkového rozpočtu. Vytvoriť si kartotekový systém pre finančné záznamy v papierovej aj elektronickej forme. Identifikovať fyzické osoby a právnické osoby, ktoré by mohli potencionálne byť dedičmi osobného majetku.

Predmet	Ročník	Tematický celok
ETV	1.	Tvorivé riešenie medziľudských vzťahov
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
INF	2.	Princípy fungovania digitálnych technológií
MJL	2.	Realizmus v diele Gogola, Dostojovského
MJL	2.	Čítania a rozbot r úryvkov - A Noszty fiú esete Tóth Marival
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop
MAT	3.	Kombinatorika, pravdepodobnosť a štatistika
MJL	4.	1. školská písomná práca

Čiastková kompetencia 4/2 Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Žiak je schopný: Porovnať charakteristiky a náklady na bežný účet a debetnú platobnú kartu ponúkané finančnými inštitúciami. Používať kurzový lístok pri výmene peňazí. Diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód. Rozlíšiť aktívne a pasívne operácie banky.

Predmet	Ročník	Tematický celok
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop
INF	3.	Informácia, obchod a financie
SJSL	3.	Vzory a ideály

Čiastková kompetencia 4/3 Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe

Žiak je schopný: Vysvetliť účinok inflácie na kúpnu silu. Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy reklamy na spotrebiteľa.

Predmet	Ročník	Tematický celok
ETV	1.	Sebaovládanie a sebvýchova
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 4/4 Vysvetliť daňový a odvodový systém

Žiak je schopný: Charakterizovať daňový a odvodový systém v Slovenskej republike. Identifikovať položky bežne odpočítavané z hrubej mzdy. Rozlíšiť cenu práce a hrubú mzdu. Charakterizovať príklady zamestnaneckých príspevkov ako druh odmeny. Rozlíšiť programy sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti. Vyplniť tlačivo „Daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby“

Predmet	Ročník	Tematický celok
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
ORZ	2.	Determinanty verejného zdravotníctva
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 4/5 Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Žiak je schopný: Objasniť (na základe informácií získaných z rôznych zdrojov) zameranie organizácií, ktoré sa venujú filantropii. Vysvetliť význam charitatívnych aktivít a opísať možnosti účasti na nich.

Predmet	Ročník	Tematický celok
MJL	1.	Sophokles : Antigona / filantrop - mizantrop /
TRH	1.	Prednáška, diskusia, workshop
MJL	2.	Čítania a rozbot r úryvkov - A Noszty fiú esete Tóth Marival
PSP	2.	Profesijná komunikácia
TRH	2.	Prednáška, diskusia, workshop
MJL	4.	József Attila: Život a dielo

Implementácia finančnej gramotnosti do jednotlivých predmetov - ISCED 3

5. Úver a dlh

Celková kompetencia

Udržanie výhodnosti, požíčavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Čiastková kompetencia 5/1 Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Žiak je schopný: Použiť finančnú alebo on-line kalkulačku na zistenie celkovej ceny splatenia pôžičky s odlišnými úrokovými sadzbami a odlišnou dĺžkou splácania. Vysvetliť zložené úročenie. Charakterizovať ročnú percentuálnu mieru nákladov (RPMN). Rozlíšiť pojem: úroková miera, fixácia, predčasné splatenie úveru. Vysvetliť, ako vplyvajú tolerančné obdobia na kreditných kartách, metódy výpočtu úroku a poplatky na cenu úveru. Navrhnuť výber najvhodnejšieho finančného produktu vzhľadom na svoje potreby. Identifikovať rozličné typy študentských pôžičiek a alternatív k pôžičkám ako spôsobu financovania vysokoškolského vzdelávania.

Predmet	Ročník	Tematický celok
SJSL	3.	Mladí ľudia a svet okolo nich
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 5/2 Zhodnotiť spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Žiak je schopný: Opísať možné dôsledky nadmerného zadlženia (predĺženia). Vysvetliť spôsoby vyrovnaní opätovného za dlženia. Analyzovať dôsledky finančných rozhodnutí v súvislosti s bankovými alebo nebankovými subjektmi. Posúdiť účel vyhlásenia (osobného) bankrotu a jeho možné dôsledky na majetok, zamestnanosť, cenu a dostupnosť úverov. Zhrnúť práva dlžníkov a veriteľov, týkajúce sa zrážok zo mzdy a odňatia majetku v prípade nezaplatenia dlhu (exekúcia).

Predmet	Ročník	Tematický celok
MJL	1.	Zrínyi Miklós : Szigeti veszedelem
PSP	1.	Základy psychológie osobnosti
MJL	2.	Maďarská romantická literatúra - význam výstupu Istvána Széchenyiho
PSP	2.	Základy sociálnej psychológie
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
SJL	4.	Čítanie s porozumením
SJL	4.	Seminár - práca s normatívnymi príručkami
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 5/3 Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov.

Žiak je schopný: Vysvetliť systém ochrany spotrebiteľa pri spotrebiteľských úveroch vrátane ochranných prvkov, ktoré zakotvuje príslušná právna úprava.

Predmet	Ročník	Tematický celok
MJL	1.	1. školská písomná práca
ETV	1.	Téma podľa voľby žiakov
SJL	3.	Výkladový slohový postup
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Implementácia finančnej gramotnosti do jednotlivých predmetov - ISCED 3

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia

Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 6/1 Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Žiak je schopný: Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele. Vysvetliť rozdiel medzi sporením a investovaním.

Predmet	Ročník	Tematický celok
MJL	1.	Dvor kráľa Corvina Mátyása
OBN	2.	Bankový systém
MJL	2.	Jókai Mór : Zlatý človek
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
SJSL	4.	Medziľudské vzťahy, komunikácia

SJL	4.	Jazyk v súkromnej a verejnej komunikácii - finančné situácie
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 6/2 Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Žiak je

schopný: Stanoviť priemerné alebo odhadované náklady na päťročné štúdium na vysokej škole, svadbu, založenie podnikania, splátky na nové auto a byt/dom. Rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie. Rozlíšiť obchodovanie na vlastný účet a na cudzí účet.

Predmet	Ročník	Tematický celok
ETV	1.	Diskusia na vybrané témy
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
SJSL	4.	Medziľudské vzťahy, komunikácia
SJL	4.	Jazyk v súkromnej a verejnej komunikácii - finančné situácie
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 6/3 Zhodnotiť investičné alternatívy.

Žiak je schopný: Porovnať hlavné črty úročených účtov vo finančných inštitúciách (bežné účty, sporiace účty, termínované vklady). Vysvetliť, čo sú finančné trhy/burzy. Popísať, s čím sa obchoduje na finančných trhoch (akcie, dlhopisy, fondy, komodity a ďalšie). Vysvetliť úlohu obchodníka s cennými papiermi. Opísať účel MIFID dotazníka. Porovnať investovanie do jednotlivých akcií a dlhopisov s investovaním do podielových fondov akcií alebo dlhopisov. Vysvetliť, ako inflácia ovplyvňuje výnosy z investícií (súčasná hodnota peňazí). Vysvetliť, ako prispôbiť investovanie finančným cieľom.

Porovnať riziká a výnosy z rôznych typov investícií. Zdôvodniť výber najvhodnejšieho produktu pre investovanie voľných finančných prostriedkov. Identifikovať vhodné typy investícií na akumulovanie prostriedkov na päťročné štúdium na vysokej škole, svadbu, založenie nového podniku, splátky na nové auto a dom a dôchodok.

Predmet	Ročník	Tematický celok
SOS	2.	Sociálna Starostlivosť o seniorov
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 6/4 Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Žiak je schopný: Vysvetliť dohľad nad finančným trhom v Slovenskej republike – Národná banka Slovenska ako „jednotné kontaktné miesto“ Vysvetliť rozdiel medzi Fondom ochrany vkladov a Garančným fondom investícií.

Predmet	Ročník	Tematický celok
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Implementácia finančnej gramotnosti do jednotlivých predmetov - ISCED 3

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia

Používanie primeraných stratégií riadenia rizík

Čiastková kompetencia 7/1 Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie.

Žiak je schopný: Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a hrozbou. Popísať výber najvhodnejšieho poistného produktu s ohľadom na vlastné potreby.

Predmet	Ročník	Tematický celok
ETV	1.	Etika sexuálneho života
PSP	2.	Rodina
EVE	2.	Naspäť k prírode
ANJ	3.	Extrémne športy
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
ANJ	4.	Cestovanie
MJL	4.	Publicistický štýl
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 7/2 Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením.

Žiak je schopný: Demonštrovať na konkrétnom príklade, aké druhy verejného poistenia je potrebné platiť pri brigádnickej činnosti študentov. Charakterizovať dôchodkové poistenie – 1.pilier, 2. pilier a 3. pilier.

Predmet	Ročník	Tematický celok
ORZ	2.	Povinné zdravotné poistenie
PSP	2.	Základy sociálnej psychológie
SJSL	3.	Administratívny štýl
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
SJSL	4.	Práca, zamestnanie, povolanie
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop

Čiastková kompetencia 7/3 Charakterizovať komerčné poistenie.

Žiak je schopný: Uviesť druhy poistenia, ktoré by sa mohli vzťahovať na náhodné poškodenie majetku alebo zdravia inej osoby. Porovnať podmienky návrhov poistných zmlúv v rámci povinného zmluvného poistenia vozidla z rôznych poisťovní. Vysvetliť rozdiel medzi poistením vlastného majetku a poistením zodpovednosti súvisiacej s vlastníctvom tohto majetku. Identifikovať skutočnosti, ktoré ovplyvňujú cenu poistenia bývania. Vysvetliť podstatu a význam životného poistenia s vymedzením rozdielom medzi rizikovým, rezervotvorným a investičným životným poistením.

Predmet	Ročník	Tematický celok
TRH	3.	Prednáška, diskusia, workshop
MJL	4.	Publicistický štýl
MJL	4.	Zs. Móricz: Opakovanie a systematizácia
TRH	4.	Prednáška, diskusia, workshop